анонс
НОМЕРА

До статусу академії
1-3 стор.

Із життя студентства
6-7 стор.

Подорожуємо Україною
21-22 стор.

ЗАМОК

Газета Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка

31 травня 2012 року, №5-10, (125-130)

VIVAT AKADEMIA!

Спочатку було слово 12-ої сесії Кременецької районної ради шостого скликання:"З метою сприяння інтеграції Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім.Тараса Шевченка в європейську систему вищої освіти, зважаючи на традиції вищої школи у Кременці, наявний професорсько-викладацький склад та матеріальну базу, звернутись з клопотанням до Тернопільської обласної ради та Тернопільської обласної державної адміністрації щодо зміни типу та перейменування Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім.Тараса Шевченка у Кременецьку обласну гуманітарно-педагогічну академію ім.Тараса Шевченка".

Слово Кременецької районної ради підтримала Постійна комісія з питань освіти, науки, молодіжної політики, спорту, туризму та культурно-рекреаційної діяльності Тернопільської обласної ради.

Вирішальним стало слово 43-ї сесії Тернопільської обласної ради п'ятого скликання: "Здійснити реорганізацію шляхом перетворення Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім.Тараса Шевченка в Кременецьку обласну гуманітарно-педагогічну академію ім.Тараса Шевченка. Вважати Кременецьку обласну гуманітарно-педагогічну академію ім.Тараса Шевченка правонаступником усіх майнових і немайнових прав і обов'язків Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім.Тараса Шевченка".

Є така метафора "колесо історії", якого ще ніхто не зміг і ніколи ніхто зупинити не зможе. В цій метафорі – і невмолимий вплив часу, і багатогранна творчість людини, і непередбачувані повороти долі людей і держав, і невідворотна дія законів суспільного розвитку. За аналогією можна змоделювати "колесо освітянської історії", яке буде значно динамічнішим від "колеса загальної історії", бо здійснює найрадикальніші повороти в траєкторії свого руху та у зміні форм освітянського буття, а також у змісті педагогічної життєдіяльності. Просвітницька історія Кременця – яскраве підтвердження такої думки. Подамо основні штрихи освітянського життєпису нашого древнього міста: школа-філія Києво-Могилянської академії – Єзуїтський колегіум – Волинська гімназія – Волинський ліцей – Волинська духовна семінарія – Кременецька українська гімназія – Кременецький ліцей – Учительський інститут – Педагогічний інститут – Педагогічне училище – Педагогічний коледж – Гуманітарно-педагогічний інститут. Історія вчить: нове – це давно забуте старе. Але в новій іпостасі, з оновленими функціями та розширеними можливостями. А тому історична логіка підказує: якщо освітянська біографія Кременця розпочалася з філії Києво-Могилянської академії, то закономірно, за всіма правилами та принципами духовної еволюції, у місті має постати повноцінна академія, на цей раз зі своїм власним іменним статусом – "Кременецька". Воля історії звершилась. Як свого часу, десять років тому, за законами історичної справедливості, було відновлено діяльність вищої школи в Кременці і на базі педагогічного коледжу постав нинішній гуманітарно-педагогічний інститут, ця ж історична справедливість вимагає переходу на нову, вищу сходинку освітянського поступу – до гуманітарно-педагогічної академії. А справедливість моральна вимагає сказати, що і відновлення в Кременці вищої школи, і перехід інституту до статусу академії асоціюються з іменем однієї людини: подібно до того, як відкриття у Кременці Волинської гімназії пов'язане з іменами Тадеуша Чацького і Гуго Колонтая, так відновлення діяльності інституту та організація гуманітарно-педагогічної академії невідривні від імені Афанасія Ломаковича.

Наша розмова – з академіком АН Вищої школи України, заслуженим працівником освіти України, ректором інституту, професором А.М.Ломаковичем.

– Афанасію Миколайовичу! Перше запитання буде дещо несподіваним, навіть з елементом числової містики, але для Вас, науковця-математика, –

посильним. Чи не дивно, що 10 років, з 1969 по 1979, Кременецьке педагогічне училище існувало лише в історичних корпусах ліцею, таки отримало змогу розширити свою навчально-матеріальну базу; 10 років, з 1992 по 2002, навчальний заклад функціонував у статусі педагогічного коледжу; 10 років, з 2002 по 2012, існує гуманітарно-педагогічний інститут, і на 10-му році його діяльності йдеться про перехід до статусу гуманітарно-педагогічної академії, концепція розвитку якої також розрахована на 10 років?

– Містику вбачають у тому, чого не можуть обґрунтувати або пояснити. А що стосується десятиріччя, то це давно визнаний усім людством алгоритм соціально-історичних перетворень. Кожен школяр знає, що десять десятиріч – це століття, а десять століть – тисячоліття історії людства: саме так підручники з історії міряють історію земної цивілізації. А якщо конкретніше, то десять років – це період, достатній для становлення, стабілізації та досягнення апогею свого розгортання основними соціальними процесами, в першу чергу, духовними, до яких належить освіта. Історія нашого навчального закладу підтверджує, що 10 років – це період, достатній для того, щоб освітня установа у виконанні своїх завдань встигла застосувати всі наявні ресурси, мобілізувати внутрішні та зовнішні резерви, використати всі можливі джерела. Після цього з'являється необхідність реформування: збагачений та насичений інноваціями зміст життєдіяльності навчального закладу потребує нової, досконалішої форми, а отже, і вищого статусу його існування, чим закладаються передумови подальшого розвитку через якісне оновлення змісту та модернізацію форми. Так було в період реформування педагогічного училища у педагогічний коледж, цю ж картину ми мали при переході від коледжу до інституту. Обидва процеси підтвердили: якщо навчальний заклад функціонує в активному режимі та заданому напрямі, він за десятиріччя переростає себе самого. Саме про це ми говорили і на цьому наголошували десять років тому в обґрунтуванні доцільності зміни статусу педагогічного коледжу з другого рівня акредитації на третій. На той час у навчальному закладі працювало 190 викладачів, з яких 62 мали наукові ступені або вчені звання чи завершували навчання в аспірантурі або були здобувачами наукових ступенів. Додамо, що на час переходу до інституту наш коледж вже був ліцензованим за третім рівнем акредитації із трьох спеціальностей: дошкільного виховання, технічної праці та обслуговуючої праці. Саме на цих спеціальностях 50% науково-педагогічного персоналу складали фахівці з науковими ступенями або вченими званнями, інші підходили до захисту своїх дисертаційних досліджень – 29 із дисциплін гуманітарного напряму, 12 – природничого. Особливо вагомим аргументом була і залишається наша навчально-матеріальна база: вже тоді ми мали чотири навчальних корпуси, бібліотеку з читальним залом на 160 місць, 12 майстерень та 115 інших навчальних приміщень (лекційні аудиторії, кабінети для практичних занять, лабораторії, комп'ютерні класи та класи для індивідуальних занять з музики). Навчальна площа на одного студента складає більше ніж 14 кв.м – один з найвищих показників у системі вищої освіти. Висновок був однозначним: науково-кадровий потенціал і навчально-матеріальна база тодішнього коледжу давали можливість розширити спектр підготовки фахівців гуманітарно-педагогічного профілю вже в статусі інституту, вищого закладу освіти за третім рівнем акредитації, що було зроблено десять років тому. Розширились перспективи підготовки висококваліфікованих кадрів, склались відповідні умови для професійного росту обдарованої молоді, особливо з сільської місцевості, з'явилася змога залучити до науково-методичної та навчально-виховної роботи фахівців з науковими ступенями та вченими званнями. В загальному, навчальний заклад активно утверджувався як культурно-просвітницький центр регіону.

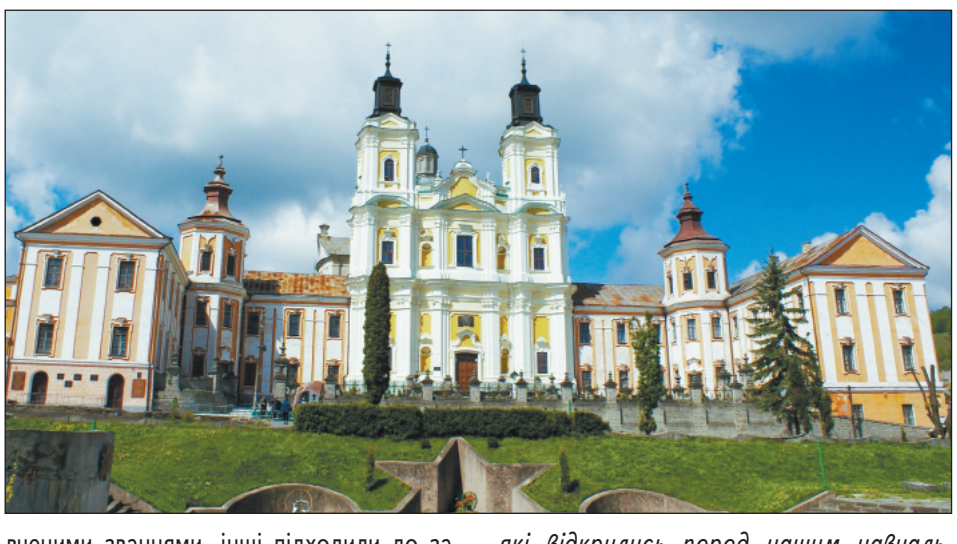

– Пане професоре, дозволю собі друге запитання розпочати з продовження Вашої думки щодо перспектив, які відкрились перед нашим навчальним закладом у зв'язку з переходом до вищого освітянського статусу. Безумовно, що серед цих перспектив чи не найважливішим було формування фундаменту науково-дослідницької, фахово-кадрової та навчально-методичної основ наступного етапу зростання відновленого інституту, підвищення його статусу. Адже за третім рівнем проглядається четвертий, а кожна підкорена вершина є стартовим майданчиком для штурму наступної, значно вищої. Тим більше, вже тоді було зрозуміло, що інститут, як тип вищого закладу освіти, в національній освітянській системі збереженим не буде. Таким було і є віління європейського і світового освітянського простору, до яких ми інтегруємося. Такий контекст не міг не вплинути на Ваші стратегічні задуми як керівника відновленого вищого закладу освіти, адже Ви більше і болючіше, ніж будь-хто інший, розуміли суть колізії, що склалася: вищий навчальний заклад було відновлено у форматі, який не мав майбутнього. Сьогодні вже можна запитати: які виношував задумки, що прогнозував, який алгоритм наступних дій розробляв ректор Ломакович? Запитання, думаю, не виходить за рамки коректності, бо, як кажуть юристи, десятирічний термін давності знімає з тодішніх задумів гриф "Таємно", тим більше, що такі задуми отримали позитивне підтвердження в сьогоднішніх реаліях, а їх реалізація – схвальний відгук колективу й кожного небайдужого краянина, жителя міста чи регіону.

(Продовження на 2 стор.)

VIVAT AKADEMIA!

(Початок на стор. 1)

– Вже в самому запитанні проглядаються штрихи можливої відповіді. Але спочатку хочу внести деякі корективи. Я б не сказав, що в наших задумах щодо підвищення статусу навчального закладу було щось утаємничене. Можливо не всі, як в інституті, так і за його межами, розуміли або не сприймали окремих заходів чи моментів еволюції коледжу в інститут, а інституту в академію. А той хто не сприймав чи не розумів окремих елементів нашої роботи, не міг щиро повірити в успіх нашої справи, в здійснення загального задуму. Незнання справи, зневіра щодо успішного результату "розмивають" уявлення про кінцевий підсумок і породжують думки про щось "таємне", навіть "темне". Але це, підкреслюю, тільки від незнання та від нерозуміння. Всі наші кроки по лінії "коледж – інститут – академія" були продуманими, оприлюдненими, а отже, прозорими. Більше того, найважливіші, ключові задуми тайною не тільки не були, а навпаки, ми постійно на них акцентували увагу та спрямовували зусилля кожного працівника: це, насамперед, посилення науково-кадрового потенціалу інституту шляхом захисту його працівниками дисертаційних досліджень на здобуття наукових ступенів і активізація наукової роботи шляхом написання монографій, підготовки науково-методичної літератури для отримання вчених звань.

Другий акцент випливав з першого та був з ним пов'язаний: удосконалення навчально-методичної роботи, формування сучасних ефективних комплексів методичного забезпечення загальнонаукових та фахових дисциплін для того, щоб науково-теоретичний рівень та методично-практичну майстерність викладання максимально наблизити до визнаних стандартів вищої школи. Третій акцент – розширення, модернізація та ефективне використання навчально-матеріальної бази. До цього додамо поглиблення зовнішніх зв'язків інституту в контексті євроінтеграційних процесів, активізацію участі наших фахівців у наукових форумах всеукраїнського та міжнародного масштабів, публікацію результатів наукових досліджень, здійснюваних науково-педагогічними працівниками інституту, в престижних академічних виданнях України та зарубіжжя. Але все вищезгадане мало, має сьогодні та матиме надалі визначальну спільну рису, своєрідний спільний знаменник: органічне поєднання (при максимальному збереженні та розвитку!) кращих позитивних традицій національної освіти з ефективними і корисними науковими та методичними інноваціями, що їх пропонує європейський та світовий науково-педагогічний досвід.

Реалії та конкретика "інститутського десятиліття", з 2002 по 2012 рік, підтвердили доцільність і перспективність обраного ними шляху: за цей період наш навчальний заклад повною мірою реалізував програму діяльності вищого закладу освіти III рівня акредитації, виконав усі структурно-організаційні, кадрові та науково-методичні вимоги та норми, що визначають та регулюють функціонування навчального закладу в статусі інституту. За багатьма показниками навчальний заклад "переріс" рамки інституту, зокрема, вже з 2008 року в нас ліцензовано за IV рівнем акредитації три галузі знань: готуємо магістрів з біології, музичного мистецтва і технологічної освіти. Одним із найважливіших показників функціонування ВНЗ є стан і продуктивність наукової роботи. В нашому інституті фундаментальні та прикладні наукові дослідження здійснюються, в основному, через діяльність науково-дослідних лабораторій, де виконуються докторські та кандидатські дисертації, магістерські, дипломні та курсові роботи. Зокрема, в науково-дослідній лабораторії "Історичні трансформації освітніх процесів на Волині" підготовлено одну докторську та шість кандидатських дисертацій, чотири магістерських, 14 дипломних, 38 курсових робіт; опубліковано дві монографії, сім навчальних посібників з відповідним грифом, понад 50 статей у фахових наукових виданнях. Оригінальним є предметне поле діяльності науково-дослідної лабораторії "Перша українська наукова школа PR": її наукові інтереси зосередились у сфері дослідження теоретичних основ і розробки методів соціальної профілактики торгівлі людьми засобами інформаційно-комунікативних технологій, в чому лабораторія має перші практичні здобутки: підготовка однієї докторської і двох кандидатських дисертацій, проведення або участь в організації міжнародних і всеукраїнських конференцій і семінарів, активна видавнича діяльність. Зауважимо, що результати наукових досліджень наших фахівців, окрім інших академічних фахових видань, ми публікуємо в збірнику наукових праць "Актуальні проблеми гуманітарної освіти", який видаємо спільно з Інститутом вищої освіти НАПН України. Все це сприяє зміцненню науково-кадрового потенціалу навчального закладу, збагаченню якісної підготовки бакалаврів і магістрів, а в майбутньому – і докторів філософії. Першою ластівкою, що засвідчила про започаткування підготовки докторів філософії, стало наукове керівництво нашими професорами та доцентами одинадцятьма дисертаційними дослідженнями пошуковців на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Серйозним активом є те, що більше 10 науково-педагогічних працівників виконують докторські дисертації і понад 60 – здійснюють дисертаційні дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Вже сьогодні навчально-виховний процес забезпечують близько двохсот науково-педагогічних працівників, з яких понад сто мають наукові ступені та вчені звання. Серед них – 20 докторів наук і професорів, половина з яких працює за основним місцем роботи; більше 80 кандидатів наук, доцентів, з яких 73 є штатними працівниками. Ще один вагомий показник: всі випускові кафедри, які відповідають за підготовку бакалаврів, спеціалістів і магістрів, очолюють доктори наук, професори або кандидати наук, доценти.

На реалізацію положень Болонського процесу щодо інтеграції вищих навчальних закладів у міжнародний освітній простір інститут розширює масштаби та урізноманітнює форми співпраці із зарубіжними навчальними закладами та науково-освітніми інституціями, що знаходить свій практичний вияв в організації міжнародних наукових конференцій, круглих столів, семінарів, майстер-класів, пленерів; в обміні викладачами, студентами; у видавничій діяльності. Саме такі формати має наша співпраця з педагогічним університетом у Кракові, Пултуською гуманітарною академією ім. Александра Гейштора, Люблінською політехнікою, Вармінсько-Мазурським університетом (Республіка Польща), Могильовським державним університетом ім. Александра Кулєшова (Білорусь), ДААД (Німецькою службою академічних взаємообмінів). Саме з представниками цих та інших навчальних закладів і науково-освітніх установ проведено цілий комплекс вагомих академічних заходів: міжнародні наукові та науково-практичні конференції "Інновації в освіті: проблеми та перспективи", "Постать Юліуша Словацького у полікультурному просторі", "Технологічна освіта: проблеми і виклики сьогодення"; Перший міжнародний мистецько-науковий симпозіум "Кременецькі пленери 30-х років XX століття: традиції, сучасність, перспективи" за участю багатьох зарубіжних культурно-мистецьких і наукових організацій (Асоціації Інноваційності ODIN у Кракові, Міжнародного інституту досліджень мистецтва IRSA, Бюро Промоції Польського сучасного мистецтва, Галереї LABIRYNT у Кракові). Додамо: налагоджено співпрацю інституту з фундацією "Допомога полякам на Сході", яка з метою відродження традицій художньої фотографії минулого століття передала нашому навчальному закладу роботи відомих тогочасних фотохудожників, які жили і творили у нашому місті. Ці роботи складуть основу експозиції музею художньої фотографії, облаштування якого ми вже розпочали.

На завершення відповіді на дане запитання вважаю за необхідне наголосити, що професорсько-викладацький склад, рівень наукових досліджень, темпи підготовки кандидатських і докторських дисертацій, стан матеріально-технічної бази, навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчального процесу, якість підготовки фахівців реалізувались і досягли логічного й оптимального завершення в рамках інститутського статусу функціонування навчального закладу та привели до необхідності розширення рамок. Це й дало підстави порушити клопотання про зміну типу навчального закладу. А зміна типу – це насамперед зміна, розширення форми, що відкриває можливості для збагачення змісту.

– Пане ректоре! Якщо попереднє запитання було, визнаю, аж надто розширеним, то це – максимально лаконічне: академія – проблеми і перспективи?

– Це – наша академія, а отже, наші проблеми і наші перспективи. Тож маємо бути готовими вирішувати проблеми і бути гідними позитивних перспектив. Хочу чітко окреслити ідею та мету зміни типу та перейменування нашого інституту в гуманітарно-педагогічну академію. Насамперед, чому саме "академія"? Із прийняттям нового Закону України "Про вищу освіту" діятимуть такі типи вищих закладів освіти як класичний і профільний університети, академія, коледж і професійний коледж. Інститут як тип навчального закладу зникає (як наукова установа, звичайно, залишиться – такою є світова практика). Із названих типів освітніх закладів нам підходить і нас влаштовує саме академія – за її якісними характеристиками (насамперед, ступінь підготовки фахівців, науково-кадровий потенціал, рівень наукової роботи) та кількісними параметрами (насамперед, контингент студентів тощо). Якщо сказати образно, то до університету нас "не підпускає" кількість, а повернутись до коледжу "не дозволяє" якість. Отож академія – саме для нас. Бо організаційно-структурна форма академії більшою мірою відповідає потребам підготовки кадрів вищої кваліфікації, дає можливість створити перспективи для оновлення та збагачення змістового наповнення науково-педагогічного процесу, що вийшов за межі формальних можливостей інституту.

Статус академії передбачає підготовку магістрів і до вже існуючої магістратури з біології, технологічної освіти та музичного мистецтва плануємо ліцензування магістратури з дошкільної освіти та фізичного виховання. З часом буде відкрита аспірантура, де здійснюватиметься підготовка кандидатів наук для свого та інших закладів освіти. Започаткуємо фахове видання, в якому згідно з вимогами Міністерства освіти, науки, молоді та спорту будуть публікувати свої праці фахівці, котрі ведуть дисертаційні дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Набувши статусу академії, навчальний заклад увійде в той сектор правового поля національної вищої школи, який узгоджується з вимогами Болонського процесу, і це сприятиме нашій інтеграції в європейський освітній простір. А з

окремими представниками цього простору ми вже сьогодні активно співпрацюємо. В загальному, зміна типу навчального закладу з інституту на академію надасть нових імпульсів процесу підготовки спеціалістів гуманітарно-педагогічного профілю, сприятиме підвищенню рейтингу випускників при їх працевлаштуванні, а враховуючи те, що в структурі академії продовжуватиме функціонувати коледж, готуватимемо фахівців від молодшого спеціаліста до магістра.

Новий академічний статус навчального закладу сприятиме збереженню та примноженню традицій вищої школи на Волині, позитивно вплине на його визнання громадськістю, на зростання авторитету серед вітчизняних та зарубіжних науково-освітніх інституцій, на увагу зі сторони засобів масової інформації, і одним із дуже важливих наслідків буде позитивний вплив на конкурсну ситуацію під час вступної кампанії. Бо, погодьтеся, що отримати диплом випускника академії так само престижно, як і диплом випускника університету.

Перш ніж сказати про проблеми, які є швидше проблемними завданнями, хочу зауважити, що дехто запитує про фінансове забезпечення переходу інституту до статусу академії. Відповідаю: зміна статусу навчального закладу не потребуватиме додаткових коштів із бюджету – "перебудова" здійснюватиметься в межах передбачених фінансових ресурсів, без будь-якого перегляду в сторону збільшення з причини зміни статусу. Зобов'язаний повідомити, що організаційно-нормативні питання переходу інституту до статусу академії ми маємо втілити до початку нового навчального року.

(Закінчення на стор. 3)

VIVAT AKADEMIA!

(Початок на стор. 1 - 2)

Проблемні завдання, що визначають зміст, форми і характер функціонування навчального закладу і кожного його працівника в даний час і на ближчу перспективу, викладені в концепції розвитку нашої академії до 2021 року, тобто на наступні 10 років, про що згадувалось у першому запитанні. Концепція окреслює основні напрями розвитку навчального закладу в контексті його інтеграції в європейський освітній простір. А це означає, що стратегічно весь зміст фундаментальної, психолого-педагогічної, методичної, інформаційно-комунікаційної, практичної та соціально-гуманітарної підготовки фахівців маємо привести до вимог інформаційного суспільства, до динаміки соціально-економічної та гуманітарної сфер сучасного соціуму. Для цього доведеться модернізувати навчальну діяльність на основі інтеграції традиційних педагогічних та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій навчання із застосуванням нового покоління підручників, посібників, ефективного комплексу дидактичних засобів. З метою забезпечення мобільності наших фахівців у європейському просторі вищої освіти переходимо до двоциклової підготовки педагогічних працівників – за рівнями бакалавра і магістра. Для підготовки педагогів до викладання кількох шкільних предметів, проведення позакласної та позашкільної роботи у дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах передбачається поєднання спеціальностей або спеціальностей та спеціалізацій. У цьому контексті плануємо відкрити нові напрями та спеціальності, серед яких – початкова освіта, історія, філологія, практична психологія, географія, культурологія, туризм, музейна справа й охорона пам'яток історії та культури.

Окреслено пріоритетні напрями наукових досліджень у галузях педагогіки, психології, філології, історії, методики викладання. У цьому контексті п'ятдесят науковців працюватимуть над докторськими дисертаціями, а біля сімдесяти – над кандидатськими. Для захисту кандидатських дисертацій передбачається відкриття відповідних спеціалізованих вчених рад. Значний обсяг роботи здійснять науковці у видавничій сфері: біля 150 підручників та посібників і майже півсотні монографій надійдуть від наших авторів до видавничого центру інституту чи інших видавництв.

Окремим рядком – про діяльність науково-дослідних лабораторій. Все буде зроблено для зміцнення

їх матеріально-технічної бази, що повинно привести до розширення проблематики та підвищення ефективності наукових досліджень, які там здійснюватимуться. НДЛ "Історичні трансформації освітніх процесів на Волині", "Становлення та розвиток освітніх процесів на Волині", "Творчість Уласа Самчука та Бориса Харчука – художній літопис XX століття", "Перша українська наукова школа PR", "Функціональна діагностика та фізична реабілітація", "Проблеми людини та філософії здоров'я", "НДЛ екологічного моніторингу та експериментальної біології", "Особистість і соціум: психологічні аспекти взаємодії" – це основна база науково-дослідницької роботи в навчальному закладі, де виконуються дисертаційні дослідження, готуються курсові і дипломні роботи, організовуються наукові та методичні семінари, теоретичні та практичні конференції. Саме за такими показниками визначатиметься ефективність діяльності кожної НДЛ.

Важливий аспект роботи ВНЗ – забезпечення науково-педагогічного процесу різноплановою літературою та електронними носіями інформації. Бібліотечний фонд плануємо довести до 150 тисяч примірників, а всі дисципліни нормативної частини навчальних планів повинні мати електронні версії елементів комплексу навчально-методичного забезпечення.

Новий статус навчального закладу вимагає обладнати навчальні аудиторії всіх спеціальностей сучасною мультимедійною технікою для проведення теоретичних та практичних занять і діагностики результатів освітньої діяльності студентів.

Серед невідкладних завдань – модернізація виховної роботи, пожвавлення діяльності студентських самоврядних структур, удосконалення інфраструктури навчального закладу. Це теми важливі, відповідальні та глобальні, а тому мають бути предметом окремої розмови.

– Вітаючи Вас та нашу інститутську спільноту з новим академічним статусом, дякуємо за академічну розповідь і бажаємо Вам, а отже, і всім нам, успіхів у цій академічній "іпостасі".

З ректором інституту, професором А.М.Ломаковичем розмовляв головний редактор "Замку" Анатолій Багнюк.

Фото Петра ДАНИЛЮКА

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОДАТОК ДО ВІТЧИЗНЯНОГО ДИПЛОМА

Традиційно не лише основним, а й фактично єдиновизнаним документом про вищу освіту з того чи іншого фаху вважається диплом державного взірця із вказівкою на вищий заклад освіти, який видав цей диплом, і на спеціальність та кваліфікацію, присвоєні випускнику ВНЗ. І так само традиційно недостатньою увагою користується додаток до диплома, який без цього диплома недійсний, але свідчить про навчальні досягнення випускника в оволодінні спеціальністю, про його успіхи у формуванні фундаменту професійної діяльності. Образно кажучи, додаток до диплома є своєрідною конкретизованою характеристикою молодого спеціаліста, де вказується, які та якого рівня фахові знання та навички він здобув за час навчання у вищому освітянському закладі. В умовах (без перебільшення!) низької "читабельності" роботодавцями традиційних додатків до дипломів йдеться про запровадження європейських додатків до наших вітчизняних дипломів. І процес уже розпочався...

Із запитаннями про зміст і сенс такого заходу звертаємося до проректора з навчальної роботи нашого інституту, доцента М.Б.Боднар.

– Насамперед нагадаю відому тезу, що диплом – це своєрідний "паспорт" випускника, його фахова "візитка", якої в багатьох країнах, у тому числі і в Україні, достатньо, щоб розпочати процедуру працевлаштування, бо роботодавець досить часто приймає рішення про претендента на робоче місце з огляду на рейтинг вишу, зазначеного в його дипломі. Однак у нинішню епоху всеохопного й універсального динамізму не лишаються незмінними не тільки рейтинги освітніх чи наукових установ, а й змістове наповнення їх академічно-фахової діяльності, чим зміщується акцент із назви ВНЗ на перелік загальнонаукових і фахових дисциплін, засвоєних випускником, зрозуміло, з врахування обсягу та якості такого засвоєння. Тому в цивілізованих країнах основною підставою для працевлаштування виступає додаток до диплома.

Долучення України до європейського освітнього простору вимагає зміни підходу як до форми та змісту додатка до диплома, так і до статусу самого додатка. Він має стати (і поступово вже стає) інструментом академічної мобільності власника диплома, особливо мобільності міжнародної, що означає наступне: оновлений або, як кажуть, єврододаток до диплома, дає змогу випускнику ВНЗ, по-перше, продовжити навчання в зарубіжному закладі освіти з метою підвищення кваліфікаційного рівня, здобуття нової спеціальності чи наукового ступеня; по-друге, працевлаштуватися в іншій країні, зокрема європейській, де роботодавця цікавить не назва ВНЗ, а зміст здобутої освіти, конкретний перелік освоєних кандидатом на робоче місце теоретичних і практичних дисциплін, якість такого засвоєння, що вказує на здатність до виконання професійних обов'язків і на потенційні можливості до постійного підвищення кваліфікації – як через зовнішню перепідготовку, так і через безперервну самоосвіту в контексті спеціальності та фаху, що їх потребує дане робоче місце.

Саме такої, необхідної для роботодавця інформації наш традиційний додаток до диплома не містить. Тому в Україні з 2010 року розпочався плановий перехід до видачі європейських додатків до вітчизняних дипломів. Це здійснюється згідно з постановою Кабінету Міністрів України та наказу МОН України, в яких вказується, що додаток до диплома європейського зразка містить розширену інформацію про отриману кваліфікацію та навчальні досягнення випускника, необхідну для забезпечення міжнародної зрозумілості та визнання отриманого випускником диплома, а також підкреслюється, що такий додаток видається тим випускникам ВНЗ, які виявили бажання його отримати.

– Зрозуміло, що додаток до диплома європейського зразка запроваджується у наших вищих закладах освіти на виконання зобов'язань України, як країни-учасниці Болонського процесу, і для ширшого, більш повного задоволення освітніх потреб наших громадян не лише на національному, а й на міжнародному рівні. Цьому, як Вами сказано, сприятиме нова форма і розгорнутий зміст згаданого додатка. То в чому саме полягає новизна єврододатка у порівнянні із традиційним?

– Єврододаток оформляється українською та англійською мовами згідно зі структурою, розробленою Європейською Комісією, Радою Європи та ЮНЕСКО/СЕПЕС. Саме така структура забезпечує міжнародну зрозумілість та визнання диплома з метою доступу до подальшого навчання та працевлаштування в даній сфері професійної діяльності. Сам додаток розпочинається з преамбули і містить вісім розділів. Преамбула розкриває його мету, що полягає у наданні достатньо об'єктивної інформації для забезпечення міжнародної "прозорості" та справедливого і професійного визнання кваліфікації випускника. Причому наголошується, що додаток не може містити жодних оцінювальних суджень чи пропозицій, а лише чисту, об'єктивну інформацію.

У першому розділі – дані про власника диплома. Другий і третій розділи надають інформацію про присвоєну кваліфікацію, освітньо-кваліфікаційний рівень та напрям підготовки чи спеціальність; про назву і статус ВНЗ, де здійснювалося навчання і де присвоєна кваліфікація, і про мову навчання. При зазначенні освітньо-кваліфікаційного рівня вказується його місце у структурі вищої освіти України, нормативний термін підготовки за цим рівнем у роках та обсяг програми у кредитах ЄКТС. Тут же міститься інформація про вступні випробування.

Найважливішим, а тому і найширшим за обсягом, є четвертий розділ, де зафіксовано дані про зміст і результати навчання випускника: форма навчання, опис програми навчання у кредитах ЄКТС у розрізі всіх її компонентів (фундаментальної, спеціальної та практичної), підготовки всіх контрольних заходів, проходження державної атестації). Опис результатів навчання передбачає посилання на знання та вміння, передбачені нормативними документами і здобуті випускником. Тут же подаються відомості про виконання навчальної програми й отримані випускником результати за національною шкалою та шкалою ЄКТС. Конкретно і згідно із навчальним планом вказуються всі навчальні дисципліни, курсові роботи, педагогічна практика, державні атестації, а дипломні роботи – з назвою теми і датою захисту. Висвітлюються в єврододатку і критерії вручення диплома з відзнакою чи диплома звичайного зразка.

У п'ятому розділі додатка описано академічні та професійні права випускника: перші вказують на можливості його подальшого навчання, другі – на доступ до професійної діяльності згідно з отриманою кваліфікацією та фахом. Не менш цікавим є шостий розділ: додаткова інформація про ВНЗ, про індивідуально опановані випускником курси, його особистий фаховий досвід, наукові досягнення, громадську діяльність, а також про інші джерела інформації – як про самого випускника, так і про заклад освіти, де він навчався. Сьомий розділ – стандартний: офіційне засвідчення додатка до диплома, а восьмий – дещо несподіваний для нас: інформація про національну систему вищої освіти, яка надається Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України і де визначаються загальні вимоги до вступу у ВНЗ України, структура вищої освіти, відомості про дипломи та наукові ступені, про типи вищих закладів освіти та про систему забезпечення якості освіти.

– Запитання заключне: як все вищесказане проектується на функціонування нашого навчального закладу? Які конкретні кроки чи заходи здійснені чи будуть здійснюватися найближчим часом?

– Навіть достатньо конкретні. Ректорат діє згідно зі згаданими нормативними документами Кабінету Міністрів, Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, що стосуються даного питання. До цих документів примикає ще один – постанова Кабміну України про створення Єдиної державної електронної бази з питань освіти, що має безпосередній стосунок до процесу запровадження єврододатка до національного диплома, бо дані такої бази будуть використовуватися і для виготовлення документів державного зразка про освіту, тобто і для згаданого додатка. Для безпосереднього підключення ВНЗ до Єдиної державної електронної бази закупляємо комп'ютер-сервер і необхідне програмне забезпечення. Наступний етап – проведення системи навчальних семінарів з різними категоріями наших працівників; паралельно – здійснення роз'яснювальної роботи серед студентської молоді щодо єврододатка до диплома, що ми і розпочали нинішнім інтерв'ю. а за цим – формування бази даних студентів, які бажають отримати Додаток до диплома про вищу освіту європейського зразка.

– Дякуємо за інтерв'ю і бажаємо євроуспіхів у запровадженні цього євродокумента!

З проректором інституту, доцентом М.Б.Боднар розмовляв головний редактор "Замку" Анатолій Багнюк.

БЕНЕФІС КАФЕДРИ

У діяльності кожної професійної спільноти бувають періоди особливого напруження та щільності трудового ритму, що передбачає і забезпечується максимальним зосередженням і спільною спрямованістю фахових зусиль і творчих інтенцій кожного працівника. Саме в такий період увійшла кафедра суспільних дисциплін, організувавши свій фаховий тиждень, програма якого включала кафедральні, загальноінститутські, локальні, регіональні і навіть всеукраїнські заходи. В останніх, щоправда, кафедра лише брала найактивнішу участь. Тиждень кафедри на внутрішньому кафедральному рівні найперше передбачав відкриті заняття з суспільних дисциплін, проведені всіма членами кафедри: доцент О.Г.Соловей – з політології (лекція), В.Д.Собчук – з історії України (семінар), І.Б.Скакальська – з релігієзнавства (лекція), В.Г.Мазурок – з економічної теорії (семінар), В.П.Мазурок – із соціології (лекція), старші викладачі В.И.Разіцький – з естетики (лекція), А.Л.Багнюк – з філософії (лекція), В.Є.Ткачук – з правознавства (лекція), асистент М.В.Левенець – з етики (семінар).

Проведено підсумки роботи наукового семінару "Місце і роль Волині та Галичини в соціально-економічних, політичних і культурних процесах України" з одночасною презентацією проспекта щорічного однойменного збірника наукових праць членів кафедри (випуск п'ятий). Відбулося підсумкове засідання студентського наукового гуртка "Минуле, сучасне і майбутнє – очима молоді" та презентація опублікованого п'ятого випуску однойменного збірника студентських наукових робіт. Студенти-науковці стали учасниками VIII студентської науково-практичної конференції "Актуальні проблеми сьогодення – очима молоді", що стало виходом тижня кафедри на загальноінститутський рівень.

СУСПІЛЬНИКИ ВНЗ – СУСПІЛЬНИКАМ ЗОШ

Саме з такою метою кафедрою суспільних дисциплін інституту спільно з районним методичним кабінетом відділу освіти Кременецької РДА був організований науково-методичний семінар "Суспільні дисципліни в закладах освіти: традиції та інновації". Основний задум семінару – знайти спільне та відмінне у проблемах і перспективах викладання суспільних дисциплін у системах вищої та загальноосвітньої школи – презентували до його початку Р.К.Лисик, методист з історії та правознавства райметодкабінету, та завідувач кафедри суспільних дисциплін, доктор історичних наук, професор Г.И.Стронський, відкриваючи засідання "круглого столу", де зустрілися науковці інституту і вчителі-практики загальноосвітніх навчальних закладів регіону.

Однак їх теоретико-методична розмова розпочалася продуктивним обміном думками вже під час огляду навчально-матеріальної бази інституту та навчально-методичної бази кафедри, в ході екскурсії до Музею історії інституту, а також у процесі презентації п'яти випусків щорічного збірника наукових праць викладачів кафедри "Місце і роль Волині та Галичини в соціально-економічних, політичних і культурних процесах України" та п'яти випусків щорічного Збірника студентських наукових робіт "Минуле, сучасне і майбутнє – очима молоді". Особливий інтерес у гостей викликала Концепція зміцнення науково-кадрового потенціалу кафедри суспільних дисциплін на період до 2020 року в контексті зміни статусу навчального закладу з інституту на академію.

Формат "круглого столу", модератором якого виступав старший викладач А.Л.Багнюк, дозволив побудувати розмову фахівців вищої і загальноосвітньої школи в конструктивному діалогічному руслі, з доброзичливим аналізом спільних і відмінниз проблем методичного та організаційного характеру і з зустрічними толерантними порадами та пропозиціями, а також спільними намаганнями знайти оптимістичне зерно у не зовсім оптимістичних перспективах завтрашнього дня з огляду на складні реалії дня нинішнього. Завдяки такому підходу всі програмні питання знайшли своє висвітлення у доповідях і повідомленнях учасників "круглого столу".

Проблему "Постнекласична концепція людини у викладанні суспільних дисциплін" висвітлив А.Л.Багнюк, акцентувавши увагу своїх колег із загальноосвітньої школи на методично вивіреному та науково обґрунтованому застосуванні концептів "індивід", "індивідуальність", "особа", "особистість" при вивченні суспільствознавчих тем антропоцентричного характеру.

Кандидат історичних наук, доцент В.Д.Собчук дав історично розширену і фактологічно конкретизовану характеристику м.Кременця як осередка вивчення регіональної історії Волині. На основі відомих і маловідомих історичних джерел, за допомогою аналізу окремих етапів становлення нашого міста як наукового осередка краю, особливо двох останніх десятиліть, він проілюстрував взаємозв'язок дослідження загальнонаціональної та регіональної історії, необхідність використання регіоналістики як одного з ефективних засобів вивчення історії держави.

Інноваційна проблематика "Біографістика як ефективний метод вивчення суспільних дисциплін" стала темою виступу кандидата історичних наук, доцента І.Б.Скакальської. Ґрунтуючись на власних дослідженнях місця і ролі національної еліти Волині у соціально-політичних, державо- і націотворчих, духовно-культурних процесах нашого краю та України в цілому, вона показала методичну доцільність та ефективність застосування життєписного матеріалу видатних постатей національного та регіонального масштабів у вивченні історії, проведенні виховної роботи з молоддю.

Тематику визвольних змагань на Волині та в Галичині як невід'ємного елемента вивчення історії України в навчальних закладах регіону запропонував до програми "круглого столу" кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін В.П.Мазурок. Асистент кафедри, магістр культурології М.В.Левенець презентувала дослідження "Особливості вивчення культурологічних дисциплін у закладах освіти", а кандидат юридичних наук В.Є.Ткачук – тему "Правове виховання підлітків і молоді на заняттях з суспільних дисциплін".

Усіх учасників "круглого столу" зацікавив виступ вчителя-методиста Кременецького ліцею ім.Уласа Самчука Л.І.Семенюк, яка не лише розкрила методичні особливості роботи вчителя по залученню учнів до конкурсів та олімпіад із суспільних дисциплін, а й поділилася солідним практичним досвідом, навіть методичними і теоретичними "секретами" підготовки учнів до інтелектуальних змагань на "суспільствознавчих ристалищах".

Єдиним "фронтом" на музейно-краєзнавчу тематику в роботі суспільствознавців узагалі й істориків зокрема пішли чотири учасники "круглого столу". Кандидат історичних наук, доцент О.Г.Соловей зупинився на особливостях методики використання матеріалів краєзнавчих музеїв при вивченні історії України, що він зробив, посилаючись на експозиційну базу Кременецького краєзнавчого музею, з яким успішно співпрацює впродовж багатьох років. Продовжив розмову вчитель історії Великобережецької ЗОШ І – ІІІ ст. Ю.І.Хижевський, змістивши акцент на використання музейних матеріалів у виховній роботі зі школярами й апелюючи при цьому до фонду Музею О.Неприцького-Грановського у с.Великі Бережці, до інших місцевих краєзнавчих джерел. Краєзнавчо-дослідну і туристично-краєзнавчу діяльність як засіб стимулювання учнів до вивчення історії та як форму роботи з обдарованими дітьми характеризували вчителі історії Комарівської ЗОШ М.А.Казьмірук і Кременецької ЗОШ-інтернату В.М.Савчук, які свої висновки та рекомендації виводили із власного досвіду туристично-краєзнавчої роботи з учнями шкіл.

В обговоренні тематики "круглого столу" брали участь практично всі його учасники: вчителі історії С.С.Остапчук (Сапанівська ЗОШ), В.В.Мороз (Кременецька ЗОШ № 5), В.М.Чоповський (Дунаївська ЗОШ), Н.М.Кобець (Кременецька гімназія); вчителі історії та правознавства Л.Л.Грицюк (Білокриницька ЗОШ), В.А.Бондар (Кременецька ЗОШ № 4), а також викладач історії та правознавства Кременецького медичного училища ім.А.Річинського Б.Д.Семенюк.

Підводячи підсумки науково-методичного семінару, професор Г.Й.Стронський і голова Кременецького райметодоб'єднання вчителів суспільних дисциплін ЗОШ В.М.Савчук прийшли до спільного висновку про необхідність продовження діалогу суспільників нашого ВНЗ і ЗОШ району і навіть орієнтовно назвали місце наступного "круглого столу" – Великобережецька ЗОШ.

ТЕРНОПІЛЛЯ – ОЧИМА НАУКОВЦІВ

На базі Тернопільського національного педагогічного університету ім.Володимира Гнатюка відбулася Міжнародна науково-практична конференція "Тернопіль і Тернопілля в історії та культурі України та світу (від найдавніших часів до сьогодення)", в якій активну участь взяла делегація науковців нашого інституту. В секції "Формування культурного середовища і розвиток інфраструктури Тернопілля" були представлені дослідження членів кафедри суспільних дисциплін – кандидата історичних наук Галини Сеньківської "Роль шкільних музеїв Тернопільщини у формуванні ціннісно-патріотичних орієнтирів учнів" і магістра культурології Марії Левенець "Трансформаційні процеси в системі культурологічної освіти Тернопілля у XX – поч. XXI ст.". Інших два представники цієї ж кафедри презентували свої наукові розвідки в секції "Освіта і наука краю": кандидат історичних наук, доцент Ірина Скакальська – тему "Шляхи формування та розвитку української еліти Кременеччини у міжвоєнний період XX ст.", а старший викладач кафедри суспільних дисциплін Анатолій Багнюк – дослідження "Філософські

дисципліни в педагогічних закладах Кременця середини XX століття: організаційні аспекти". Члени секції "Український національно-визвольний рух на Тернопіллі" ознайомились з повідомленням кандидата історичних наук Валентина Мазурка "Протистояння українського націоналістичного підпілля сталінському режимові у північних регіонах Тернопільщини у 1944 – на початку 1950-х років".

"Інститут губернаторства у Російській імперії (на прикладі Волинської губернії)" – таку тему запропонував членам секції "Соціально-економічний та суспіль-політичний аспекти життя краю" викладач суспільних дисциплін нашого інституту Василь Желізняк. Ірина Ткачук, дисертаційним дослідженням якої керує доцент Ірина Скакальська, запропонувала наукову розвідку "Театрально-аматорська діяльність Тернопільської "Просвіти" у міжвоєнний період". Науковців інших кафедр інституту темою "Видатні математики Тернопільщини та їх внесок у світову науку" представив доцент кафедри математики, фізики та інформатики Григорій Возняк.

За матеріалами конференції публікується відповідний збірник наукових статей.

Фото Петра ДАНИЛЮКА

СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

На цьому ж рівні відбулося підведення підсумків роботи науково-методичного семінару "Інноваційні форми та методи вивчення суспільних дисциплін у контексті вимог Болонського процесу" та презентація Концепції зміцнення науково-кадрового потенціалу кафедри суспільних дисциплін на період до 2020 року. Саме двома згаданими заходами члени кафедри підготувалися до виходу на локальний (районний) та регіональний рівні. У співпраці з районним методичним кабінетом відділу освіти Кременецької РДА проведено науково-методичний семінар для вчителів суспільних дисциплін ЗНЗ міста і району "Суспільні дисципліни в закладах освіти: традиції та інновації". На семінар прибули вчителі історії та правознавства Дунаївської, Бережецької, Сапанівської, Білокриницької, Комарівської та кременецьких ЗОШ, Кременецької гімназії, Кременецького ліцею ім.Уласа Самчука, Кременецького медичного училища ім..Арсена Річинського. Делегацію фахівців-істориків загальноосвітніх навчальних закладів очолював голова Кременецького районного методичного об'єднання вчителів суспільних дисциплін ЗНЗ В.М.Савчук. науковці-суспільники інституту працювали під керівництвом завідувача кафедри, доктора історичних наук, професора Г.Й.Стронського. Обидві групи суспільників зустрілися за "круглим столом" теоретико-методичної тематики, який вів старший викладач А.Л.Багнюк. Гості ознайомилися з навчально-методичною базою інституту, відвідали Музей історії інституту, виставку науково-методичної літератури.

Регіональний рівень тижня кафедри проявився у форматі засідання методичного об'єднання викладачів суспільних дисциплін педагогічних коледжів Західного регіону України та викладачів економічної теорії вищих закладів освіти I – II рівнів акредитації Тернопільської області, у ході якого значна частина організаційної і практично весь масив науково-методичної роботи було виконано членами кафедри суспільних дисциплін за заздалегідь розробленою програмою.

Всеукраїнський формат тижню своєї кафедри суспільники надали широким представництвом у двох всеукраїнських науково-практичних конференціях з міжнародною участю. Йдеться про Першу міжнародну науково-практичну конференцію, присвячену подіям Другої світової війни на території Волині (Волинський національний університет ім.Лесі Українки) та про Міжнародну науково-практичну конференцію "Тернопіль і Тернопілля в історії та культурі України та світу – від найдавніших часів до сьогодення" (Тернопільський національний педагогічний університет ім.Володимира Гнатюка). Детальніший звіт про ці події – на сторінках нашої газети.

ПОДВІЙНЕ МЕТОДИЧНЕ СВЯТО

Не лише робоче навантаження, а й святкове торжество може бути подвійним. Таке подвійне свято, причім у повному розумінні цього слова, прийшло до працівників нашого коледжу. Традиційно в Україні центральним елементом свята є прийом гостей, а отже, і підготовка до такого прийому. Отож, ми приймали гостей – своїх колег, викладачів суспільних дисциплін коледжів Західного регіону України та викладачів економічної теорії вищих закладів освіти I – II рівнів акредитації Тернопільської області. Обидві групи фахівців приїхали працювати у форматі засідання методичного об'єднання. Приймала гостей у повному складі кафедра суспільних дисциплін, члени якої допомагали працівникам коледжу О.О.Камінській, Л.В.Кошак вирішувати організаційні питання спільного засідання двох методоб'єднань і повністю винесли на своїх плечах тягар теоретичної та науково-методичної роботи.

Учасників засідання методичного об'єднання – представників навчальних закладів I – II рівнів акредитації Вінницької, Хмельницької, Рівненської, Волинської, Чернівецької і Тернопільської областей – вітав ректор інституту, професор А.М.Ломакович, який дав характеристику нинішнього стану нашого ВНЗ та окреслив конкретні завдання його переходу до вищого акредитаційного статусу, зокрема, в аспекті зміцнення науково-кадрового потенціалу, поглиблення наукових досліджень, удосконалення науково-методичної роботи і розширення міжнародних зв'язків.

Гості ознайомилися з навчально-матеріальною базою інституту, зокрема, базою викладання суспільних дисциплін, оглянули експозиції Музею історії інституту, Кімнати-музею художника Ростислава Глувка, виставкової зали художньої творчості викладачів і студентів інституту. Особливе враження на викладачів інших ВНЗ регіону справила інститутська бібліотека з читальним залом, оранжерея біологічного факультету. Гості оглянули історико-архітектурний комплекс нашого інституту, здійснили екскурсію на Замкову гору. Ґрунтовні пояснення побаченого ними дали магістр державного управління М.М.Матвіюк і кандидат історичних наук, доцент В.Д.Собчук.

Професійна розмова розпочалася вже на кафедрі суспільних дисциплін, де колеги поділилися думками щодо фахових літературних джерел, зокрема, періодичних видань як джерельно-методичної бази викладання суспільних дисциплін, формату та кількісних параметрів бібліотеки кафедри. Фахівці інших ВНЗ визнали позитивним досвід наших суспільствознавців у плані підготовки і публікації щорічних збірників наукових праць викладачів кафедри та студентських наукових робіт.

Приємною несподіванкою був для них перегляд масштабного альбому фотолітопису кафедри.

Серцевиною роботи методичного об'єднання стало засідання "круглого столу" "Суспільні дисципліни у вищих закладах освіти: традиції та інновації", яке вів старший викладач кафедри суспільних дисциплін, викладач-методист коледжу А.Л.Багнюк. Він же розпочав дискусію фахівців науковим повідомленням про особливості методології застосування концепції людини в процесі підготовки та проведення занять з суспільних дисциплін. Роль м.Кременця у вивченні історії Волинського регіону розкрив кандидат історичних наук, доцент В.Д.Собчук. Про особливості використання місцевих матеріалів у вивченні курсу історії України говорили кандидати історичних наук, доцент О.Г.Соловей і доцент кафедри В.П.Мазурок. Кандидат юридичних наук В.Є.Ткачук зупинився на питаннях правового виховання студентської молоді, а магістр культурології М.В.Левенець – на проблемах вивчення культурологічних дисциплін. Програма "круглого столу" передбачала також наукові повідомлення доктора історичних наук, професора Г.Й.Стронського щодо використання мемуарної літератури у вивченні історії України і кандидата історичних наук, доцента І.Б.Скакальської про окремі новітні методи вивчення суспільних дисциплін.

Від гостей з основною доповіддю "Проблеми соціогуманітарної освіти майбутніх педагогів" виступила завідувач кафедри суспільних дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, кандидат філософських наук, доцент Г.С.Гамрецька.

Активну участь у формальному і неформальному обговоренні проблематики методоб'єднання брали методист базового методкабінету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії педагогічних закладів Західного регіону П.Г.Брижак, голова обласного методоб'єднання викладачів економічної теорії ВНЗ I – II рівнів акредитації Тернопільської області, викладач Гусятинського коледжу ТНТУ ім.Івана Пулюя І.А.Дудар; викладачі економічної теорії О.П.Гресько (Вінницький педагогічний коледж), О.В.Лемпій (Барський гуманітарно-педагогічний коледж), Є.М.Зінько (Тернопільське музичне училище), О.М.Кушак (технічний коледж Тернопільського НТУ ім.Івана Пулюя); викладачі суспільних дисциплін Г.Я.Ушій (Чортківське педагогічне училище), Г.А.Курко (педагогічний коледж Чернівецького університету ім.Юрія Федьковича), М.С.Стрільчук (Володимир-Волинський педагогічний коледж), А.І.Кравець (Луцький педагогічний коледж), В.М.Семенчук (Дубенський коледж Рівненського ДГУ), М.Н.Ойойко (Гусятинський коледж ТНТУ ім..І.Пулюя), Н.Б.Гетьман (Кременецьке медичне училище ім.А.Річинського) та інші.

Учасники "подвійного" засідання згаданих двох методичних об'єднань при підведенні підсумків своєї роботи на базі нашого коледжу та інституту прийшли до одностайного висновку: надалі практикувати такий формат роботи, який запропонували кременчани, – конкретну фахову розмову за "круглим столом" про шляхи забезпечення високого теоретичного рівня та практичного поєднання традицій з інноваціями в процесі викладання дисциплін соціально-економічного циклу.

ВОЛИНЬ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

Волинський національний університет ім.Лесі Українки приймав делегацію науковців вищих закладів освіти та наукових інституцій України, Польщі, Росії, які прибули на Першу міжнародну науково-практичну конференцію, присвячену подіям Другої світової війни на території Волинської області. Пояснив символіку конференції у своїй доповіді "Волинь 1939 –1940-х років як вузол суспільних антагонізмів та військового протистояння" доктор історичних наук, професор, завідувач відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії України НАН України Олександр Лисенко, котрий цією темою розпочав роботу пленарного засідання, на якому було озвучено результати глибоких наукових досліджень актуальних і гострих історичних проблем: Волинь у контексті українсько-польських стосунків, український визвольний рух у роки Другої світової війни на території Волині, історичний контекст і суспільні рефлексії трагедії Волині, сучасна історіографія подій на Волині в період 1939-1945 рр. З доповідями на пленарному засіданні виступили провідні науковці-історики з наукових установ та ВНЗ України (Олександр Удод, Богдан Гудь, Ігор Ільюшин, Володимир Трофимович, Юрій Макар, Олексій Сухий, Володимир В'ятрович, Микола Кучерепа) та їх колега з Польщі, професор Інституту історії і міжнародних відносин Природничо-гуманітарного університету в Сєдльцах Войцех Влодиркевич.

В роботі секцій не тільки зберігся, а й конкретизувався глобальний підхід до аналізу локальних волинських проблем. Вже в першій секції, яка працювала над темою "Україна і Польща напередодні Другої світової війни", були розставлені акценти на таких концептуальних підходах як роль України та Польщі в європейській політиці, західноукраїнські землі як об'єкт геополітичних зазіхань тоталітарних режимів, Волинь як територія оперативних бойових дій, польсько-українські відносини напередодні та в роки Другої світової війни, польський та український аспекти пакту Молотова-Рібентропа, національні, демографічні, економічні зміни та відносини в культурній і духовно-релігійній сферах та інші. На секційних

засіданнях прозвучали наукові повідомлення наших науковців – кандидата історичних наук, доцента Ірини Скакальської "Формування української еліти Волині в міжвоєнний період XX століття та її роль у національно-визвольному русі під час Другої світової війни" та кандидата історичних наук, доцента кафедри суспільних дисциплін Валентина Мазурка "ОУН у боротьбі з полонізацією Галичини і Волині у 20 – 30-х рр. XX ст."Кілька секцій вивчали воєнні, політичні, соціально-економічні та культурні процеси на Волині в різні періоди Другої світової війни. Знайшли своє відображення і фаталізм вересня 1939 року, і діяльність прикордонних підрозділів і військ, які дислокувалися на Волині, і діяльність радянських державно-політичних структур, і політико-ідеологічна цензура, і політичні репресії, діяльність окупаційних режимів. Цілком закономірно, що в окремі розділи виділено теми руху Опору на Волині, а також така гостра проблема, як українсько-польський міжнаціональний конфлікт у роки Другої світової війни з аналізом його причин, перебігу, наслідків та уроків. Предметом спеціальної розмови стали переселенські процеси в роки війни та післявоєнний період. Особливу увагу привернула тема наслідків Другої світової війни у контексті становлення української та польської державності, в тому числі, в аспекті впливу на соціально-економічну, політичну та духовно-культурну сфери українського та польського суспільства.

Зрозуміло, що на такому науковому престижному форумі не могли обійти важливу проблему джерелознавства та історіографії з означеної конференцією тематики, яку висвітлювали близько двох десятків науковців, в тому числі, кандидат історичних наук, доцент Олександр Соловей з повідомленням "Фонди Кременецького краєзнавчого музею як історичне джерело історії Південно-Західної Волині періоду німецької окупації, національно-визвольних змагань під час Другої світової війни та в післявоєнний період".

Не сумніваємося, що дослідження історії, сьогодення та перспектив Волинського регіону продовжаться і знайдуть своє відображення в роботі наступних науково-практичних конференцій.

Фото з архіву кафедри

ГОЛОС СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКИ

Відбулась VIII студентська науково-практична конференція "Актуальні проблеми сьогодення очима молоді", на яку наукові розвідки представили 152 юних науковці – члени студентського наукового товариства інституту; семеро з них отримали почесне право оприлюднити результати своїх наукових досліджень на пленарному засіданні, яке вітальним словом відкрила проректор з наукової роботи, доктор педагогічних наук В.Є.Бенера.

Першим виступив студент 51-Б групи Роман Євтушик, який показав "Сучасний вищий навчальний заклад очима студентів" (науковий керівник – кандидат педагогічних наук Т.Є.Бондаренко). "Сучасні підходи до профілактики адиктивної поведінки підлітків у загальноосвітньому закладі" розкрила Ольга Штогун з 51-Н групи (науковий керівник – кандидат педагогічних наук Л.М.Кравець). Специфічну тему "Реабілітація остеохондрозу хребта фізичними вправами" озвучив студент 31-Ф групи Василь Сенів (науковий керівник – кандидат біологічних наук, доцент О.М.Довгань). Олена Силка (21-СП) визначила "Роль хронотопу в романі "Майстер і Маргарита" М.Булгакова у розкритті діалектики добра і зла" (науковий керівник – асистент Р.О.Дубровський). Методичну тематику обрала магістрант Катерина Лазарець (61-М) – "Використання проектної технології на уроках музичного мистецтва" (науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент І.П.Гринчук). Два виступи стосувались актуальних питань сучасного інформаційного суспільства: "До проблеми безпечного користування Інтернет та соціальними мережами" (Юрій Ліщук, 51-ТО; науковий керівник – асистент Т.В.Захарчук) та "Інформаційна реальність: проблеми правди і неправди" (Євгенія Синюта, 31-А; науковий керівник – старший викладач А.Л.Багнюк). Решта 145 наукових повідомлень були заслухані на секційних засіданнях, що працювали в напрямі вивчення суспільно-історичних, комунікативно-лінгвістичних та перекладознавчих компетенцій майбутнього педагога, педагогічних і психологічних аспектів становлення особистості в сучасному соціумі, актуальних проблем філологічної, дошкільної та початкової освіти, фізичної культури і спорту, музичного та образотворчого виховання, професійної підготовки вчителів технологічних дисциплін і природничих предметів. Матеріали конференції будуть опубліковані в черговому випуску "Студентського наукового вісника".

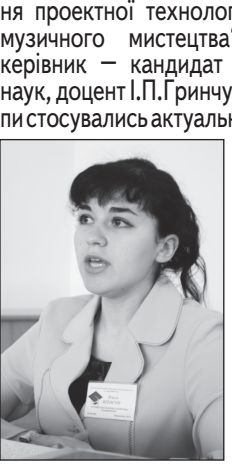

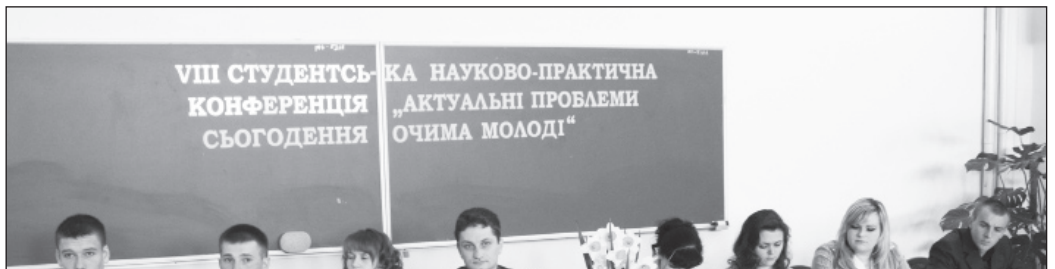

Студенти-науковці, які обрали предметом своїх наукових пошуків суспільно-історичну та світоглядну тематику, в основному зосередили увагу на характеристиці пострадянських позицій, філософських, наукових і культурно-мистецьких поглядів відомих діячів Волині (Ю.Словацького, У.Самчука, А.Річинського, П.Кралюка), над світоглядними портретами яких працювали Ольга Хомин, Віра Шульган, Надія Шпичка, Світлана Тарунова, Олена Покотило. Діяльність навчальних закладів нашого краю аналізували Іванна Мороз, Христина Курман, Лариса Вакуліч; Любов Свиридюк і Наталія Михилевич віддали перевагу правознавчій проблематиці, а Лариса Ендельчук – релігієзнавчій. Серед їх наукових керівників – усі члени кафедри суспільних дисциплін.

Вивчаючи педагогічні аспекти становлення особистості вчителя, молоді науковці насамперед висвітлювали історичні

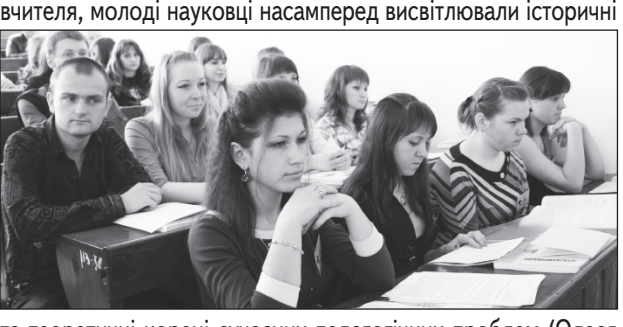

та теоретичні корені сучасних педагогічних проблем (Олеся Гондз, Анатолій Гусаківський, Софія Ткачук, Тетяна Кравчук, Андрій Гулійчук, Олена Силка), частина з них акцентувала увагу на проблемах сімейної педагогіки (Орися Запорожець, Ірина Сидор, Юлія Іванчук, Юлія Голенко), інші – на морально-педагогічній проблематиці (Софія Гуляк, Роксолана Муська). Деякі доповідачі зупинилися на проблемах загальної культури (Аліна Гикава, Ілона Костюк) та на окремих аспектах професійної культури вчителя (Тетяна Кіркова, Марія Урманець). Науковими пошуками юних науковців-педагогів керували їхні досвідчені наставники О.П.Макаренко, Р.Я.Яковишин, Л.М.Кравець, І.І.Гаврищак, Н.В.Приймас.

Психологічні аспекти особистісного зростання молодої людини в сучасному соціумі були предметом розмови секції студентів-науковців, які працювали під керівництвом членів кафедри психології, кандидатів психологічних (Н.М.Савелюк) і педагогічних (В.М.Мартинюк) наук, асистентів Н.Б.Бабій, Ю.В.Тимош, С.С.Гусаківської, М.В.Голоти. Теоретичний та історичний аспекти психологічних проблем розглядали Мар'яна Бобрик, Леся Ісаєнко, Тетяна Дідук, Леся Заслуцька, Яна Аровић, Людмила Яблонська, Юлія Левчук. Особливий інтерес молодих науковців – майбутніх педагогів – викликали психолого-методичні питання, які висвітлювали Оксана Кравець, Олена Покотило, Анастасія Плескач, Олена Іванюк. Звернулися студенти-дослідники і до такої екзотичної та болючої проблематики, як вплив інформаційного середовища на психічне здоров'я і морально-душевний стан людини: Інтернет, телебачення, реклама, та їх місце і роль у житті підлітків і молоді були повідною темою у розвідках Ольги Гоцюк, Наталії Корнєвої, Наталії Бернадської, Світлани Стрихолюк.

Кандидат педагогічних наук Л.І.Врочинська, асистенти О.М.Доманюк, Т.В.Захарчук та інші керували науковими пошуками студентів, які вивчали актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти. Під їх наставництвом Юлія Постой, Тетяна Михальчук, Дмитро Новосад, Мар'яна Горошко, Юлія Губар вирішували конкретні методичні питання, а Софія Космина, Ольга Фіщук, Іванна Мороз зосередились на морально-психологічній проблематиці.

Ще ряд актуальних проблем, що стосуються системи загальноосвітньої школи, стали предметом обговорення в секції, де працювали студенти-науковці факультету технологічної освіти. Їх інтерес повністю концентрувався в царині методики трудового навчання учнів ЗОШ: розвитку технічного мислення учнів, організації самостійної роботи на гурткових заняттях, техніки безпеки, охорони праці та безпеки життєдіяльності у процесі трудового навчання, застосування інформаційних технологій у технологічній освіті, елементі художньої праці у трудовій діяльності. Ці та інші питання "озвучили" Віктор Білосевич, Олександр Подкович, Світлана Тарунова, Ганна Пастернак, Наталія Корецька. Особливу активність у роботі секції показали магістранти факультету Дмитро Качановський, Юрій Гловацький, Тетяна Шевчук, Валентин Панасюк, Людмила Уборська. Науковим пошуками студентів і магістрантів керували кандидати наук Л.М.Пашинський, М.С.Курач, І.А.Білосевич, С.Б.Шабага, асистенти І.В.Цісарук, О.П.Ємець.

Комунікативно-лінгвістичною та перекладознавчою компетентністю вчителя іноземної мови цікавились 11 студентів факультету іноземної філології, науковими керівниками яких виступили три науковці, кандидати філологічних наук Д.Ч.Чик, І.С.Коханська, Н.В.Янусь. Під їх наставництвом юні науковці-філологи визначали мовознавчі особливості художніх творів Р.Р.Толкіна, Е.Гемінгвея та інших англомовних авторів (Олена Тарківська, Вікторія Рубінець, Вікторія Яскевич) та здійснювали аналіз художньо-літературної специфіки і жанрових особливостей прози Ч.Діккенса, Д.Остін, В.Вульф, Д.Лондона, С.Моема, Дж.К.Роулінг (Юлія Голенко, Юлія Римар, Юрій Сухарський, Юлія Чорноока, Олена Громова, Любов Свиридюк, Тетяна Кононова, Ольга Штогун).

Місце та роль вивчення української мови та літератури у підготовці фахівців для системи дошкільних навчальних закладів і загальноосвітньої школи взяли за предмет свого дослідження 18 студентів, які працювали з науковцями, членами кафедри української мови та літератури О.В.Василишиним, О.В.Пасічник, І.М.Комінярською, І.О.Волянюк та Р.О.Дубровським. Безпосередньо мовно-філологічну проблематику розробляли студенти Наталія Щур, Оксана Дзюра, Марія Градова, яких зацікавили лексика та метафори у творах Ліни Костенко, Василя Симоненка та Галини Гордасевич. Більшість студентів аналізували проблематику літературознавчого спрямування: ідейно-жанрову тематику, змістове навантаження, духовно-виховні виміри, особливості творчого дискурсу тощо у творах У.Самчука, Остапа Вишні, Г.Гордасевич, Б.Харчука, Г.Троєпольського (Ольга Моронжук, Роксолана Трачук, Христина Рудюк, Катерина Хом'як, Леся Гупалюк, Зоряна Киричук, Ольга Микуляк, Любов Пастернак, Ніна Ціхомська, Олена Покотило, Ірина Ремизович, Вікторія Копчан). Окремі доповідачі (Віра Шульган, Надія Шпичка, Марія Кожарко, Ольга Казьмірук) працювали в загальнотеоретичному та компаративному руслі літературознавчих досліджень.

Акцентували увагу на актуальних проблемах охорони навколишнього природного середовища та завданнях екологічного виховання члени секції природознавчого напряму, роботою яких керували науковці біологічного факультету. Особливості фауни та флори нашого краю і специфіка заходів по їх збереженню та відтворенню окресленні у виступах Наталії Яремчук, Лариси Костюк, Надії Чоловічок, Лючії Вильотник, Людмили Ткачук, Андрія Штогуна. Специфічні природознавчі питання виясняли Юлія Іванчук, Юлія Левчук, Андрій Штогун, Віта Гришко, Надія Ковальська, Юлія Кухарська, Іванна Киричук, Олена Плескач та Інна Бесарабчук. Проблеми екології та екологічного виховання актуалізували у своїх повідомленнях Людмила Яблонська, Лариса Костюк, Євген Ахметзянов та інші.

Залишилися вірними своїй проблематиці – актуальним проблемам фізичної культури та спорту – студенти-науковці факультету фізичного виховання. Під керівництвом кандидатів наук В.Г.Папуші, О.М.Довгань, В.В.Чижика, асистента О.М.Гурковського вони "озвучили" загальнотеоретичні проблеми свого фаху (Тетяна Кіркова, Юлія Мудра) та конкретні методичні питання процесу фізичного виховання дітей і підлітків (Олександр Харченко, Галина Кедрич,). До речі, варто відмітити, що вперше брали участь у конференції студенти коледжу Ганна Кривко й Андрій Панасюк, які свої наукові пошуки з питань фізичної культури та спорту виконували під контролем викладачів коледжу І.О.Олійник і К.Г.Єрусалимець.

За їхнім принципом діяли і студенти-науковці мистецького факультету: актуальні проблеми музичного й образотворчого виховання висвітлювали 14 студентів. Їх науковими дослідженнями керували професори О.С.Смоляк, М.В.Черепанин, Ю.М.Бай, доцент А.І.Шинкаренко, кандидат мистецтвознавства О.Г.Панфілова, асистенти О.А.Горбач, О.Г.Легкун, Л.П.Вознюк, О.Й.Дедю, В.М.Яскевич, О.М.Лукач. Загальнотеоретичні питання музичної культури й образотворчого мистецтва досліджували магістранти Марія Задорожня, Олеся Шатова, Ніна Плитчук, Лілія Тарковська, студенти Ольга Літвінчук, Наталія Благовірна, Оксана Євичук, Лідія Панчук, Ольга Презлята. Історія мистецтва зацікавила Анастасію Плескач, Сергія Легкуна, а питанням методики музичного й образотворчого виховання присвятили свої роботи Вікторія Гнатюк, Катерина Камінська, Олена Добрянська, Алла Кондратюк.

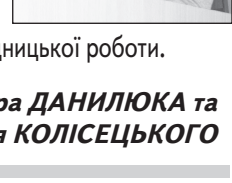

Студентська науково-практична конференція продемонструвала: значна частина майбутніх фахівців педагогічної справи сумлінно готуються не лише до виконання своїх професійних обов'язків, а й набувають навиків науково-дослідницької роботи.

Фото Петра ДАНИЛЮКА та Сергія КОЛІСЕЦЬКОГО

ШКОЛА ВІДКРИТОГО РОЗУМУ

Це міжнародний інтеграційний проект для студентів, магістрантів і аспірантів, який має за головну мету інтелектуальне виховання майбутніх вчених, діячів освіти та культури, формування політичних постатей майбутнього та свідомих громадян суспільства. У рамках цього проекту на базі інституту відбувся VIII науковий семінар "Школи відкритого розуму" на тему

"Інформаційна дійсність: проблема правди і неправди", в якому взяли участь науковці, студенти, магістранти та аспіранти вищих закладів освіти Польщі (Університет ім.Яна Кохановського у Кельце, Технічно-гуманітарна академія у Бєльсько-Бялій, Університет ім.Марії Склодовської-Кюрі у Любліні, Ягеллонський університет у Кракові, Університет ім.Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві) та України (Кам'янець-Подільський національний університет ім.Івана Огієнка, Тернопільський національний педагогічний університет ім.Володимира Гнатюка, Академія сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного у Львові та наш інститут). Організаційний комітет семінару очолював ректор інституту, професор А.М.Ломакович. Науковими і практичними керівниками виступили: з польської сторони – професори Олег Лещак, Михайло Лабащук і доктор Ришард Стефанський; з української сторони – доценти Валентина Бенера, Володимир Мазурок, Наталія Воронцова, Денис Чик. У дискусіях взяли участь більше сорока учасників семінару, серед яких чверть склали представники нашого інституту: Вікторія Рубінець, Віталія Ольхович, Євгенія Синюта, Тетяна Благовірна, Віра Шульган, Олеся Клизуб, Роман Дубровський, Іван Прокіпчук. Кандидат педагогічних наук Микола Сиротюк і його польські колеги Олег Лещак та Ришард Стефанський продемонстрували майстер-класи.

Учасникам семінару запропонували широку культурно-пізнавальну програму: ознайомлення з історією нашого ВНЗ, екскурсії старим Кременцем, в обласний літературно-меморіальний музей Юліуша Словацького, в Ботанічний сад, відвідування Почаївської лаври, джерела св.Анни, вечір української культури. Наступна зустріч учасників "Школи Відкритого розуму" – в Республіці Польща.

ОЛІМПІАДА В ЗБОРОВІ

На базі Зборівського коледжу Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя проведено II етап VI Всеукраїнської олімпіади з інформатики та комп'ютерної техніки серед студентів ВНЗ I – II рівнів акредитації (голова оргкомітету – голова Ради директорів ВНЗ I – III рівнів акредитації Тернопільської області, кандидат технічних наук В.П.Калушка). Учасником олімпіади став студент 21-ТОк групи нашого педагогічного коледжу Микола Слив'юк.

Інтелектуальні змагання, що зібрали 11 чоловік з коледжів і технікумів Тернопільщини, включали два блоки завдань: теоретичний блок становив 50 питань (на них було відведено 30 хвилин), а практичний складався із трьох завдань (їх потрібно було виконати протягом 2,5 годин).

За результатами олімпіади, Микола Слив'юк зайняв III місце і нагороджений відповідною грамотою.

"КУБОК РЕКТОРА"

Під такою, дещо незвичною назвою запросило усіх бажаючих до Актового залу захоплююче свято сміху та гумору – Студентський КВК. На веселий, інтелектуально-дотепний ринг цього разу вийшли такі команди: "Біомегапопулярні" (біологічний факультет, капітан Олександр Метилюк); "Курачата" (факультет технологічної освіти, капітан Віктор Білосевич); "Do you speak English" (факультетіноземноїфілології, капітан Ігор Дідук); "Мачо" (педагогічний факультет, капітан Богдана Кушнір); "Професура" (факультет фізичного виховання, капітан Андрій Євдокимов) і команда педагогічного коледжу "Шо не ясно?" (капітан Руслан Біднюк).

До складу суддівського журі увійшли: проректор з виховної роботи Леонід Мустяца; кандидат юридичних наук, викладач кафедри суспільних дисциплін Віктор Ткачук; заступник голови студентського парламенту Оксана Кравець; викладач кафедри гри на музичних інструментах та хореографії Сергій Дедю і представник диско-бару "Ель Койот" Юлія Непомняща.

Змагання традиційно складалися з конкурсних завдань: "Привітання-візитка" на досить інтригуючи тему "Весна – пора кохання"; "Розминка" – також спорідненої тематики "Весна-2012" і тема "Домашнього завдання", що була дещо перспективнішою, – "Сесія на носі – літо на порозі".

Всі конкурси оцінювалися за п'ятибальною шкалою, а найсильніших було визначено не зовсім традиційно: перше місце ніяк не уступили одна одній команди "Курачата" і "Мачо", відтіснивши своїх колег з факультету іноземної філології. Переможці отримали перехідний "Кубок ректора", виготовлений студентами і викладачами факультету технологічної освіти. Крім цього, представник диско-бару "Ель Койот" Юлія Непомняща вручила команді "Мачо" спеціальний приз – сертифікат на суму 200 гривень для придбання товарів у магазині комп'ютерної техніки "Ромакс".

Надіємось, що конкурсні змагання кмітливих і винахідливих ерудитів "Кубок ректора" стане традиційним і об'єднуватиме все більше активної та небайдужої молоді.

НАГОРОДИ ФЕСТИВАЛЮ НАУКИ

У рамках Всеукраїнського фестивалю науки проходила V Міжнародна науково-практична конференція студентів і молодих науковців "Наука, освіта, суспільство – очима молодих", організована на базі Рівненського державного гуманітарного університету. 386 студентів, магістрантів, аспірантів,

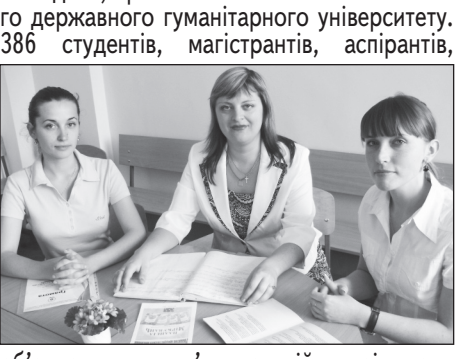

об'єднаних у дев'ять секцій, вирішували проблеми психолого-педагогічного характеру, висловлювали власне бачення суспільно-гуманітарних реалій сучасного світу, виявляли свою компетентність у науках природничо-математичного напряму.

На пленарному засіданні, в основному, мали слово магістранти й аспіранти, котрі оприлюднили теми "Світоглядна культура як особистісний феномен", "Образ світу з позицій гуманістичної концепції розвитку особистості", "Формалізація структури інформаційних об'єктів оцінки економічних параметрів організації підготовки фахівців у державному ВНЗ", "Дидактична система розвитку навчально-пізнавальної компетентності старшокласників під час вивчення природничих предметів" тощо. Учасники конференції працювали у відповідних секціях: "Молодий педагог", "Молодий психолог", "Молодий природодосдідник", "Молодий програміст", "Молодий історик", "Молодий філолог", "Молодий мистецтвознавець", "Молодий економіст", "Молодий менеджер і нформаційних систем".

У секції "Молодий психолог" наші студенти-науковці гідно представили нашу студентську науку: Ольга Гоцюк виступила з науковим повідомленням "Віртуальне спілкування мо-лоді як психологічна проблема", а її колега Тетяна Дідук поділилася результатами свого дослідження "Аутизм – хвороба XXI сто-ліття чи безпорадність дорослих перед дитячою унікальністю (спроба психологічного підходу до проблеми)". Науковий керівник обох робіт – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Н.М.Савелюк. До речі, доповіді наших студенток належно оцінені організаторами конференції: вони нагороджені Грамотами за кращу доповідь на V Міжнародній науково-практичній конференції студентів і молодих науковців "Наука, освіта, суспільство – очима молодих".

Успіх наших юних науковців та їхнього керівника тим більше вагомий, що досягнутий у рамках Всеукраїнського фестивалю науки.

У ПРАГНЕННІ ДО ЗВЕРШЕНЬ

Цьогоріч м.Суми знову вітало учасників II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з нормативної дисципліни "Безпека життєдіяльності". Від нашого ВНЗ було відряджено переможця I етапу , студентку 41-ТО групи факультету технологічної освіти Наталію Корецьку разом із супроводжуючим викладачем, кандидатом педагогічних наук Іваном Білосевичем.

Уже вчетверте олімпіада проходила на базі Сумського державного університету, де зібралися студенти та викладачі із 53 вищих навчальних закладів України. Її учасниками стали 132 студенти досить широкого кола спеціальностей: майбутні медичні працівники та представники Міністерства надзвичайних ситуацій, авіаконструктори, фахівці сфери безпеки життєдіяльності.

Звичайно, таке поєднання дещо знижує ступінь об'єктивності оцінювання (представників педагогічних ВНЗ було лише кілька чоловік), а насичена програма вимагала максимальної віддачі. Студенти випробовували свої сили у комп'ютерному тестуванні, розгадуванні кросвордів і ребусів, де були необхідні знання з психології, охорони праці, екології, радіаційної і хімічної безпеки, біології та інших наук.

Практичні завдання полягали у демонструванні правильних прийомів надання першої долікарської допомоги постраждалим при різних станах. Оцінювали завдання кваліфіковані медичні працівники.

Для викладачів організатори олімпіади запропонували методичний семінар, де обговорювалися сучасні проблеми і досягнення сфери безпеки життєдіяльності, зроблено аналіз нової навчальної програми та намічено шляхи її реалізації, що потребує

зміни навчальних планів і покращення матеріальної бази.

Звичайно, поряд із представниками спеціалізованих ВНЗ важко було сподіватися на лідерство, проте нашу студентку було нагороджено Грамотою у номінації "Зразкове виконання штучного дихання у поєднанні з зовнішнім масажем серця" і вона увійшла до двадцятки кращих інтелектуалів, отримавши ще одну відповідну Грамоту олімпіади.

Сторінку підготувала Валентина КАЩУК *Фото Петра ДАНИЛЮКА*

ВЕКТОРИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ

Наталія САВЕЛЮК,
кандидат психологічних наук

Вже стали традиційними міжнародні науково-практичні конференції «Здоров'я, освіта, наука та самореалізація молоді», які щорічно організовуються Рівненським інститутом «Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» та Волинським національним університетом імені Лесі Українки. Цьогоріч зазначений захід проводився вчетверте у м. Рівне і знову зібрав чимало відомих науковців з України, Польщі та Росії.

До учасників конференції із привітальним словом звернулися ректор Рівненського інституту Університету «Україна», кандидат психологічних наук, професор Олег Ставицький і доктор політичних наук, професор Максим Гон, а також доктор психологічних наук, професор Жанна Вірна з Волинського національного університету імені Лесі Українки.

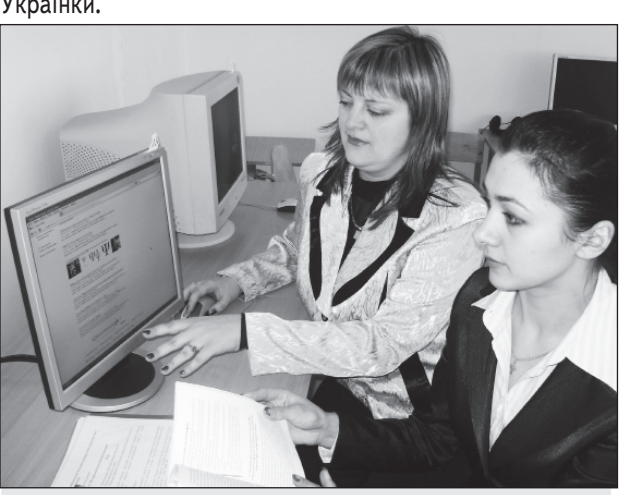

Розпочав обговорення актуальної проблематики сьогодення з виступу «Ціннісно-орієнтаційні уподобання молоді з різним рівнем матеріальної забезпеченості» завідувач лабораторії психології мас і спільнот Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, доктор психологічних наук, професор Вадим Васютинський. Отримані ним результати опитування репрезентативної вибірки респондентів з різних регіонів України дали змогу стверджувати, що серед матеріально забезпеченої молоді спостерігається вищий рівень задоволеності життям, чіткіші громадянські орієнтації, більш позитивне ставлення до освіти. Поряд із цим, незаможне населення прихильніше ставиться до української мови, що є досить цікавим фактом і потребує свого подальшого поглибленого дослідження.

Від сприйняття більш чи менш заможною молоддю перспектив свого розвитку до осмислення симптомів актуального професійного буття перенесла увагу слухачів доктор психологічних наук, професор Жанна Вірна доповіддю «Неврогенез професійних деструкцій особистості». Вона насамперед зауважила, що сукупність різних професійних деструкцій особистості теоретично можна поділити на два основні сектори: професійні деформації – подвійні етичні стандарти, професійний маргіналізм, професійне вигорання; професійні адикції – трудоголізм, професійний перфекціонізм, ургентна залежність. При цьому і деформації й адикції містять у собі певні ознаки – як конструктивні, пов'язані з набуттям професійно важливих якостей та посиленням відповідальності, так і деструктивні, зумовлені формуванням патологічних рис характеру та поведінки. У доповіді наголошувалося саме на останньому аспекті професійних деструкцій особистості, ознайомлення з якими може стати вагомою пересторогою від ймовірних гіперболізацій на шляху професіоналізації підростаючого покоління.

Ряду важливих механізмів налагодження в цілому більш адаптивної життєтворчості людини торкнулася у виступі «Наративний досвід vis-a-vis здоров'ю особистості» колега попередньої доповідачки, доктор психологічних наук, професор Лариса Засєкіна. Будучи визнаним фахівцем у галузі психолінгвістики, вона звернулася до дискурсивної парадигми осмислення особистісного функціонування та переконливо продемонструвала, що саме цей методологічний підхід надає чималий простір і можливості для розуміння Іншого, як унікальної індивідуальності. У цьому контексті наводилися цікаві приклади дії механізмів психологічного захисту особистості, котрі метафорично проявлялися в описах респондентами найбільш трагічних для них переживань.

На проблемі психологічного здоров'я та самореалізації людини як фахівця зосередив увагу слухачів своєю доповіддю «Професійне самопочуття суб'єкта педагогічної діяльності» доктор психологічних наук, професор кафедри психології і педагогіки Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» Георгій Ложкін. Основні чинники особистісного благополуччя педагога-професіонала він аналізував у ширшому контексті вимог розгалуженого соціономічного класу професій. Особливо актуальним тут постає феномен емоційного вигорання, котрий останнім часом узагалі активно досліджується вітчизняними психологами. Проте, як наголошував доповідач, «вигорання» не свідчить про повне «згорання» людини – воно цілком може й повинне «гаситися», щоправда, з допомогою кваліфікованих фахівців і відповідних державних програм.

Логічним підсумком обговорення різних аспектів і чинників здоров'я людини в умовах сучасності стала злободенна та ґрунтовна доповідь «Психологія гандикапізму» ректора Рівненського інституту Університету «Україна», кандидата психологічних наук, професора кафедри психології Олега Ставицького. У своєму виступі він насамперед зазначив, що поняття «гандикап» і «гандикапізм» перебувають лише на початковій стадії свого наукового дослідження і впровадження. При цьому гандикап на сьогодні визначається як психологічний комплекс, деформований образ «Я» людини з особливими потребами; а гандикапізм – як різновид соціальних стереотипів, пов'язаний із негативним і часто навіть забобонним ставленням до людей-інвалідів. У зв'язку із зазначеним феноменом виокремлюється специфічна індивідуально-психологічна властивість – гандикапність, що проявляється у висловах, емоційних реакціях, поведінці по відношенню до осіб із фізичними чи психічними вадами. Аналіз результатів дослідження, проведеного на репрезентативній вибірці населення нашої країни, дав доповідачеві змогу стверджувати, що хоча загалом у суспільній свідомості домінує нейтральне ставлення до людей з особливими потребами, проте із негативним ставленням опитаних усе ж удвічі більше, ніж із позитивним. Даний виступ переріс у презентацію цікавої монографії автора з аналогічною назвою, що є вагомим внеском у таку актуальну проблему вже власне педагогічної громадськості, як упровадження інклюзивної освіти.

Після пленарних доповідей конференція продовжила свою роботу в секційному режимі. Зокрема, в рамках секції № 1 «Проблеми здоров'я: психологічного, професійного, творчого, соціального, фізичного» ділилися своїми науковими напрацюваннями і представники нашого інституту. Так, автор цієї статті доповідала на тему «Релігійна віра як чинник психічного та психологічного здоров'я сучасної молоді». Після компаративного аналізу понять «психічне» та «психологічне» здоров'я було розглянуто його основні чинники, до яких належить і релігійність з усіма своїми унікальними афективно-смисловими складовими. Здійснивши ряд теоретичних узагальнень стосовно позитивного і ймовірного негативного впливу релігійної віри на показники здоров'я, доповідач проінтерпретувала результати емпіричного дослідження, проведеного на вибірці студентства Західного регіону України. У цьому контексті висловлено припущення, що суб'єктивне переживання образу «Бога» як «милосердного батька та порадника» сприяє підтримці емоційного благополуччя молоді, тоді як осмислення «Всевишнього» як «не завжди зрозумілого Судді» окремими особами корелює із песимістичними моментами їх світосприйняття.

До інших вагомих аспектів особистісного функціонування нашої молоді звернулася із виступом «Мотивація вибору фаху як складова професійного здоров'я майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів» асистент кафедри теорії та методики дошкільної освіти нашого інституту Світлана Гусаківська. У теоретичній частині доповіді переконливо звучали аргументи на користь того факту, що чинники вибору власної спеціальності вчорашніми абітурієнтами та сьогоднішніми студентами значною мірою визначатимуть загальний рівень їх завтрашнього професійного здоров'я. Завдяки застосуванню контент-аналізу до змісту відповідних міні-творів майбутніх фахівців дошкільної освіти було виокремлено наступні ціннісно-смислові основи такого вибору: «любов до дітей», «мрія з дитинства», «наслідування певної авторитетної особи», «престижність професії». На жаль, окремими учасниками дослідження зазначено випадковий вибір професії, що неодмінно призводить спочатку до навчально-академічних, а пізніше – і до професійних розчарувань та інших емоційних негараздів, на що потрібно звертати особливу увагу батькам, педагогам, психологам.

Крім згаданої, у режимі науково-практичної конференції функціонували ще чотири секції: «Ціннісна орієнтація і здоровий спосіб життя як константи формування професійної спрямованості та компетентності молоді», «Психологічна служба на захисті здоров'я. Психопрофілактика, консультування, психокорекція та психотерапія», «Розвиток соціально-психологічної освіти, інклюзія, реабілітація та супровід осіб з особливими потребами на шляху інтеграції України в Болонський процес», «Актуальні питання соціальної психології та психології здоров'я (психологія гандикапізму, ксенофобії, етнофобії)».

Упродовж наукового заходу діяла виставка психологічного інструментарію, зокрема, вальдорфської та етнічної ляльки. А логічним завершенням описаного дійства з такою актуальною та багатовекторною тематикою стало проведення ряду майстер-класів як демонстрації різних шляхів і засобів оптимізації особистісного функціонування. Найбільш ґрунтовні доповіді, виголошені на пленарному та секційних засіданнях конференції, побачили світ у 19 випуску фахового видання «Психологічні перспективи»; інші наукові статті заплановано незабаром оприлюднити у наступному його номері.

Фото Петра ДАНИЛЮКА

ПРОДУКТИВНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ПРОБЛЕМА

По-перше, проблема науково-методологічна, а по-друге – вона стосується продуктивного мислення учнів початкових класів. Цією проблемою займався обласний семінар методистів райметодкабінетів з початкового навчання Тернопільської області. Тема семінару – "Розвиток продуктивного мислення в учнів початкових класів". Семінар відбувся на базі Кременецького РМК під патронатом Тернопільського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти за участю педагогів загальноосвітніх шкіл і наших науковців. Теоретична частина семінару складалася з доповіді методиста ТОІППО Я.Ф.Морської ("Формувати у дітей здатність творчо мислити – завдання початкової школи"); методичних порад методиста Кременецького РМК Л.А.Підгурської та заступника директора Кременецької ЗОШ № 1 В.С.Пивовар "Програми продуктивного мислення – це інтегрований курс на стику логіки, математики і психології. Перші кроки роботи за програмою нестандартного мислення в початкових класах райо-

ну". Учасники семінару прослухали науково-консультативну доповідь "Особливості продуктивного мислення молодших школярів", з якою виступила кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології нашого інституту Н.М.Савелюк.

Практична частина семінару включала майстер-клас – спостереження уроків з курсу "Продуктивне мислення" з участю вчителів Кременецької ЗОШ № 1 Л.А.Довгенко й І.А. Патрики; презентацію завдань і головоломок для стимулювання творчої діяльності учнів на уроках, підготовлену вчителями Кременецької ЗОШ-інтернату (І.С.Токар) і

Башуківської ЗОШ (В.Ю.Владика).

Завершився семінар "круглим столом", де вирішували проблему "Як розвинути в учнів здібності та вміння мислити сміливо, творчо, нестандартно", прийшовши до одностайного висновку: окрім всього іншого методологічного арсеналу, найважливішим є вміння самого вчителя мислити нестандартно, творчо та сміливо.

ДОСЛІДЖУЄМО КОГНІТИВНУ ПСИХОЛОГІЮ

На базі НУ «Острозька академія» проходила Міжнародна інтернет-конференція «Сучасні дослідження когнітивної психології» (IICRACP – 2012). Функціонували секції: «Соціальне пізнання», «Пам'ять та метапам'ять», «Психофізіологія та нейропсихологія», «Когніція та мовлення», «Творчість в контексті когнітивної психології», «Особистість у віртуальному просторі», «Когнітивні стилі та ментальні репрезентації». У складі останньої презентувала свою доповідь «Постать «Бога» у категоріальних структурах свідомості студентів (на матеріалі використання техніки репертуарних ґраток)» доцент кафедри психології Наталія Савелюк. Учасниками конференції, окрім українських психологів, стали також науковці з Польщі, Німеччини, Болгарії та Індії. Усі вони мали можливість як поспілкуватися у режимі «онлайн», так і впродовж місяця заочно коментувати доповіді один одного.

ВІТАЄМО!

УСПІШНО ЗАХИСТИЛИ ДИСЕРТАЦІЙНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ

БЕНЕРА
Валентина Єфремівна
доктор педагогічних наук

ТКАЧУК
Віктор Євгенович
кандидат юридичних наук

ЧИК
Ольга Іванівна
кандидат філологічних наук

ОНИЩУК
Ірина Анатоліївна
кандидат педагогічних наук

СИРОТЮК
Микола Васильович
кандидат педагогічних наук

КУЛЬТУРА ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ В ШКОЛІ

Любов КРАВЕЦЬ,
кандидат педагогічних наук

На базі Кременецької ЗОШ №5 відбувся семінар-практикум для практичних психологів і соціальних педагогів на тему "Культура педагогічного спілкування в школі". Організаторами виступили колективи відділу освіти РДА, кафедри педагогіки нашого інституту та школи-господаря. Метою семінару-практикуму було теоретичне обґрунтування проблем педагогічного спілкування в школі, відпрацювання навичок активного слухання, прийомів толерантного спілкування та конструктивної взаємодії в педагогічному колективі.

Теоретичний блок семінару розпочав виступ методиста-психолога районного методичного кабінету Т.Я.Систалюк "Актуальність проблеми культури педагогічного спілкування в школі. Культура педагогічного спілкування як умова успішного професійного самоутвердження і реалізації особистості вчителя". Тему продовжила практичний психолог Кременецької ЗОШ № 5 О.Ю.Залеська ("Теоретичні та психологічні аспекти ефективного педагогічного спілкування в навчально-виховному процесі"). Автор цієї замітки завершила теоретичний блок висвітленням "Принципів гуманного спілкування у педагогічній спадщині Ш.О.Амонашвілі, А.С.Макаренка і В.О.Сухомлинського".

Практичний блок включав проведення тренінгових занять: фрагмент тренінгу для педагогів «Навички ефективного спілкування» (І.А.Оніщук, асистент кафедри теорії та методики дошкільної освіти нашого інституту); тренінг особистісного зростання для практичних психологів і соціальних педагогів «Світ навколо мене» (О.Ю.Залеська, практичний психолог Кременецької ЗОШ № 5) і тренінгове заняття для педагогів «Толерантне спілкування» (І.В.Гаврилюк, практичний психолог Лопушненської ЗОШ).

Після практичного блоку відбулося підведення підсумків семінару та вироблення методичних рекомендацій.

У ЗАЛІК XXII СПОРТИВНИХ ІГОР

Кременецька районна рада фізкультурно-спортивного товариства "Колос" нагородила команду Кременецького педагогічного коледжу за друге місце у районних змаганнях із легкоатлетичного кросу у залік XXII районних сільських спортивних ігор Кременеччини 2012 року. Зокрема, у легкоатлетичному кросі серед жінок друге і третє місця посіли відповідно студентки Іванна Іванюк та Олена Павлюк.

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА: ПІДСУМКИ ТА ВИСНОВКИ

Людмила ВЛАСЮК

Нещодавно відбулась підсумкова конференція з питань переддипломної педагогічної практики, яку студенти 41-ДП і 42-ДПК груп пройшли в дошкільних закладах. Організаторами ділової атмосфери конференції виступили старости груп Тетяна Кособуцька та Наталія Балакунець.

Зі вступним словом до випускників звернулася керівник практики від педагогічного факультету Ольга Бочелюк, яка вже понад 30 років сумлінно й творчо готує майбутніх спеціалістів до професійної діяльності. Вона відповідає за створення належних умов, організацію та навчально-методичне забезпечення кожного виду практики в системі професійної підготовки студентів факультету. В основу власного підходу до організації практичного навчання майбутніх вихователів методист ставить завдання створити можливості для прояву самостійності студентів, творчої активності, ініціативи в організації власної практичної діяльності.

На важливість зв'язку науки та практики у фаховій підготовці спеціаліста-дошкільника наголосила у своєму виступі кандидат педагогічних наук, доцент Тетяна Фасолько. Серед актуальних проблем підготовки кадрів для дошкільної освіти в умовах сьогодення вона визначила оволодіння студентами сучасними методами, формами навчально-виховної роботи в закладах освіти, формування у них професійних умінь та навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних умовах, потреби систематично поновлювати свої знання і творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Враженнями від педагогічної практики поділилися з учасниками конференції студенти-практиканти Наталія Бернадська, Христина Стецюк, Наталія Войтович, Олеся Ісаєнко, Мар'яна Габрук, які розповіли про бази проходження практики, про свої здобутки, проблеми, невдачі.

Змістовними, цікавими й емоційними були виступи студентів, проілюстровані відеозаписами та презентаціями різних форм роботи у дошкільних закладах. Згадували вони й дошкільнят з особливими потребами, яким намагалися створити розвивальне й комфортне середовище, й педагогічні колективи, де опановували різноманітні форми методичної роботи, набували майстерності педагогічного спілкування.

З позитивними відгуками про якість підготовки майбутніх фахівців у нашому інституті виступили запрошені гості – вихователі ДНЗ №2 "Золотий ключик" Леся Ширма та Людмила Сорочинська.

Ґрунтовний аналіз та оцінку матеріалів практики здійснила Ольга Яловська – досвідчений методист з майже сорокарічним стажем роботи у нашому навчальному закладі. Вона відзначила сумлінне й відповідальне ставлення та творчий підхід до оформлення звітної документації Наталії Юшкевич, Зоряни Гуменюк, Яни Дишкант, Юлії Фурсяк, Ірини Кондратюк, Наталії Бернадської, Христини Глущишин, Христини Стецюк, Віти Шклярук та деяких інших, котрі виготовили яскраву наочність, подали конспекти інтегрованих залікових занять, підготовлених згідно з вимогами нової програми "Я у світі". Документацію студентів обох груп було представлено на виставці, що отримала схвальні відгуки викладачів факультету. Однак були й деякі суттєві зауваження. Вихованці Ольги Олексіївни уважно слухали свого наставника, адже давно переконані в тому, що викладач об'єктивно оцінить, порадить і навчить, ще й до кожного знайде свій підхід.

Із заключним словом до студентів звернулась завідувач виробничої практики – автор цієї статті, котра дала оцінку не лише самостійній практичній діяльності студентів, а й профорієнтаційній роботі в загальноосвітніх навчальних закладах, де вони презентували випускникам свій інститут, його педагогічний факультет і про що зробили відповідний звіт у матеріалах педпрактики.

ЮНІ НАУКОВЦІ – ПРО СПОРТИВНУ НАУКУ

Олександр БЕРЕЖАНСЬКИЙ,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту

На базі Інституту фізичного виховання і природознавства Переяслав-Хмельницького ДПУ ім.Григорія Сковороди відбулась VI Всеукраїнська студентська науково-практична конференція "Актуальні проблеми розвитку спортивних ігор, спортивних дисциплін і туризму в закладах освіти", учасниками якої були студенти та магістранти, котрі роблять перші кроки в науково-дослідній роботі.

Форум молодих науковців створив атмосферу доброзичливого і продуктив-ного обміну думками, започаткував нові зв'язки між студентами-науковцями національних ВНЗ, де готують фахівців з фізичного виховання та спорту, та між науковими студентськими товариствами.

Пленарне засідання розпочалося зверненням до учасників конференції голови оргкомітету, ректора університету, професора В.П.Коцура. Вітали молоду наукову зміну проректор з наукової роботи університету С.М.Рик, директор інституту-господаря В.В.Куйбіда, заступник директора Н.Є.Пангелова та завідувач кафедри спортивних ігор, професор О.М.Джус.

Основні роботи здійснювались на секційних засіданнях, де у підсумку виступили з науковими повідомленнями більше 60 студентів-науковців з провідних ВНЗ України, які здійснюють підготовку фахівців-педагогів з фізичного виховання.

У першій секції, що розробляла "Теоретико-методичні основи фізичного виховання в закладах освіти", піднімались загальнотеоретичні питання та методична проблематика в галузі фізичної культури і спорту, серед яких особливою актуальністю позначились проблеми формування здорового способу життя, організації фізичного виховання школярів, формування мотиваційно-ціннісного відношення підлітків і молоді до фізичної культури, впливу занять фізичними вправами на фізичний розвиток дітей дошкільного, шкільного віку та студентів, значення молодіжного та спортивного руху у системі виховання молоді, а також конкретно методичні питання в аспекті організації роботи по забезпеченню фізичного розвитку та здоров'я дітей та молоді. Саме в цьому плані актуальними були голоси представників нашої молодої науки: студентка 41-Ф групи Галина Кедрич під науковим керівництвом кандидата наук з фізичного виховання і спорту В.А.Голуба підготувала доповідь "Виховання моральних якостей та фізичних здібностей у дітей 8 – 9 років у процесі занять футболом", а Тетяна Кіркова спільно з науковим керівником, кандидатом біологічних наук В.В.Чижиком, повідомила про "Ставлення гімназистів та учнів середніх і старших класів загальноосвітньої школи до занять фізичними вправами". Про рівень матеріалів, підготовлених нашими студентами, свідчить той факт, що вони нагороджені подарунками – сувенірними книгами з дарчим написом "За кращу доповідь на VI Всеукраїнській науково-практичній конференції з фізичної культури".

Дві інші секції вивчали конкретні питання організації спортивних ігор і туризму, розвитку спортивних дисциплін у закладах освіти.

Конференція підтвердила: спорт – справа молодих. Тому спортивна наука чекає молодих, наповнених енергією пошуку ентузіастів. Бо без глибокої науки не буде високих спортивних досягнень.

Фото Петра ДАНИЛЮКА

НАШІ ПУБЛІКАЦІЇ

Видавничий центр інституту опублікував п'ятий випуск Збірника студентських наукових робіт "Минуле, сучасне і майбутнє – очима молоді", який підготовлений до випуску редакційною колегією кафедри суспільних дисциплін і включає наукові розвідки студентів із суспільствознавчої проблематики. До Збірника увійшли студентські наукові роботи двох останніх років. Студенти-науковці досліджували світоглядні та громадянські позиції Юліуша Словацького (Ольга Хомин, Оксана Данилюк, Лідія Панчук, Любов Чорненька), Арсена Річинського (Лідія Панчук), Михайла Вериківського (Оксана Данилюк), Уласа Самчука (Оксана Кравець, Анастасія Чернюк), Ольги Макаренко (Ірина Савелюк), Володимира Майборського (Віталія Петровська), відомих людей рідного краю (Олеся Шатова, Наталія Юшкевич); правознавчі проблеми (Любов Свиридюк) та історико-педагогічні питання (Вікторія Коляда, Оксана Кравець, Івана Мороз, Христина Курман), а також релігійну тематику (Сергій Зубчик, Людмила Євтушик). Редактор випуску – А.Л.Багнюк. Видання рекомендоване до друку вченою радою інституту.

Тернопільське видавництво "Навчальна книга – Богдан" випустило в світ посібник "Символи та обереги двору нашого", який упорядкувала кандидат педагогічних наук, доцент О.П.Макаренко. Книга вийшла в серії "Наші обереги", започаткованій у 2005 році. У посібнику підібрано і систематизовано матеріал про символи та обереги українського двору: криницю, вербу, калину, вишню, соняшник, мак та інші. Посібник містить вірші, оповідання, казки та легенди, прислів'я та приказки, загадки, лічилки, скоромовки, що об'єднані в тематичні розділи. Книга адресована педагогам дошкільних навчальних закладів, викладачам і студентам вищих педагогічних закладів освіти, батькам і всім, хто цікавиться минувшиною і сьогоденням рідного краю, свого народу через призму фольклору та літературної творчості.

Науковий журнал Сумського державного педагогічного університету ім.А.С.Макаренка "Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології" (№2) в розділі "Проблеми професійної підготовки педагогів та майбутніх учителів до діяльності, спрямованої на збереження здоров'я" публікує статтю кандидата педагогічних наук Л.М.Кравець "Специфіка формування професійної самооцінки майбутніх педагогів". У статті висвітлюються проблеми формування самооцінки, зокрема, зосереджується увага на характеристиці самооцінки, яка складає систему особистісних смислів індивіда, прийняту ним систему цінностей та впливає на рівень його професіоналізму як майбутнього фахівця. Автор підкреслює, що самооцінку особистості становить усвідомлення власної особистості незалежно від зовнішніх впливів, знання людини себе самої, оцінка своїх якостей та рівень успішності власної діяльності.

У Збірнику матеріалів VI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції "Актуальні проблеми розвитку спортивних ігор, спортивних дисциплін і туризму в закладах освіти", яка проходила на базі Інституту фізичного виховання і природознавства Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди, опубліковані наукові розвідки студентів нашого інституту. Розділ "Теоретико-методичні основи фізичного виховання у закладах освіти" містить статтю студентки 41-Ф групи Галини Кедрич "Виховання моральних якостей та фізичних здібностей у дітей 8 – 9 років у процесі занять футболом" (науковий керівник – кандидат наук з фізичного виховання і спорту В.А.Голуб) і студентки 51-Ф групи Тетяни Кіркової "Ставлення гімназистів і учнів середніх і старших класів загальноосвітньої школи до занять фізичними вправами" (науковий керівник – кандидат біологічних наук В.В.Чижик). Свої аналітичні висновки юні науковці зробили на основі результатів науково-дослідної роботи, здійсненої ними в середовищі шкільної молоді. У збірнику наукових праць поміщені матеріали досліджень студентів і магістрантів ВНЗ України, присвячені теорії, методиці, практиці фізичного виховання школярів, та актуальні питання підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту до здійснення професійно-педагогічної діяльності.

В матеріалах VII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців "Перший крок у науку", яка проходила на базі Луганського національного університету ім.Тараса Шевченка і була підготовлена Науковим студентським товариством цього ВНЗ, опублікована наукова розвідка студентки факультету іноземної філології нашого інституту Юлії Удод "Тема смерті у поетичній творчості Емілії Дікінсон і Марини Цвєтаєвої: спроба компаративного аналізу" (науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент О.В.Пасічник). У роботі студентки зроблено аналіз новітніх досліджень і публікацій, що характеризують життя і творчість американської та російської майстрів поетичного слова, показано, що літературознавці в їх поетичних пошуках вбачають чимало духовно-містичних паралелей та асоціацій і водночас підкреслюють відмінності у філософському змісті їх лірики – в аспекті розуміння сенсу життя і в контексті невідворотно- го феномену його фінального завершення. Така "доросла" тема нашим студентом-науковцем вирішена також "по-дорослому" – на належному методичному та фактологічному рівні, в чому бачимо безсумнівну заслугу наукового керівника.

СМАЧНО І КОРИСНО

Наш інститут часто виступає ініціатором багатьох цікавих заходів. Такою подією стало святкове фіточаювання

з нагоди весняного жіночого Дня 8 Березня, організоване біологічним факультетом, зокрема, старшим викладачем кафедри біології та загальної екології, кандидатом біологічних наук Оксаною Галаган, секретарем кафедри Ілоною Михалюк та асистентом кафедри Оленою Тригубою.

Гостям було представлено п'ять видів чаїв:

• заспокійливий (меліса лікарська, м'ята перцева, змієголовник австралійський);

• вітамінний (липа серцелиста, шипшина собача, малина звичайна);

• шлунковий (ромашка лікарська, звіробій звичайний, золототисячник звичайний, парило звичайне);

• імунностимулюючий (ехінацея пурпурова, суниці лісові, калина звичайна);

• енергетичний (хміль звичайний, смородина чорна, чорниці звичайні).

Найбільшою популярністю користувався енергетичний чай, який підвищує розумову і фізичну працездатність, знімає втому, апатію, сонливість, послаблює дію снодійних препаратів, покращує тонус судин.

Також мав попит імунностимулюючий збір, який підвищує стійкість організму до захворювань, підтримує імунну систему, застосовується, зокрема, для лікування застудитагрипу, очищає лімфатичну систему, кров, нирки, активно перешкоджає загибелі клітин, сприяє їх відновленню та утворенню захисних антитіл.

Разом із чаєм відвідувачі мали можливість посмакувати медом, зібраним з інститутської пасіки, та різноманітною випічкою. Фіточаювання дало гарний старт і обіцяє стати гарною, смачною і корисною традицією.

Фото Петра ДАНИЛЮКА

ЗАПОВІДНИМИ МІСЦЯМИ КРЕМЕНЕЧЧИНИ

Анжела ОНІЩУК

Останнім часом постала глобальна проблема охорони навколишнього середовища, збереження видового і формового різноманіття. Це пов'язано зі зростанням антропогенного впливу на природні екосистеми, що призводить до зміни росту і розвитку рослинного покриву. Виникає гостра необхідність в охороні природних ресурсів і створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Національний природний парк «Кременецькі гори» створений відповідно до Указу Президента України від 11 грудня 2009 року № 1036 «Про створення національного природного парку «Кременецькі гори», є об'єктом природно-заповідного фонду загальнодержавного значення.

Парк займає територію Кременецького та Шумського районів Тернопільської області площею 6951,2 га земель державної власності.

НПП «Кременецькі гори» є бюджетною, природоохоронною, рекреаційною, культурно-освітньою, науково-дослідною установою і входить до складу природно-заповідного фонду України, охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення та використання.

Національний природний парк «Кременецькі гори» метою своєї діяльності має збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів, зникаючих видів тварин та рослин, що поширені на території Кременецького горбогір'я; відтворення цінних природних та історико-культурних комплексів та природних об'єктів Північного Поділля, включаючи реліктові екстразональні степові рослинні угрупування та букові лісостани, підтримання та забезпечення екологічної природної рівноваги в регіоні; відновлення порушених екосистем, управління та ефективного використання природних ресурсів, організації та проведення моніторингу ландшафтного та біологічного різноманіття.

Одним із важливих завдань є створення умов для організованого туризму та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах, оскільки Кременеччина являється одним із наймальовничіших куточків України, адже недаремно у 1904 році вона була названа Н.І.Теодоровичем «Волинською Швейцарією».

У парку виділяють наступні види діяльності: охоронна, науково-дослідна, освітньо-виховна та рекреаційна.

Охорону території парку здійснює персонал відділу, що входить до складу служби державної охорони природно-заповідного фонду України.

Науково-дослідна робота проводиться з метою вивчення природних процесів, забезпечення постійного спостереження за змінами екосистем, екологічного прогнозування, розробки наукових основ охорони, відтворення і використання природних ресурсів та особливо цінних об'єктів парку.

Працівники відділу проводять фенологічні спостереження за флорою та фауною на території парку, складають плани заходів по збереженню червонокнижних та рідкісних видів, проводять інвентаризацію об'єктів флори, фауни, а також усіх природних комплексів, вивчають об'єкти та їх зміни в умовах рекреаційного використання, а також беруть участь в державних, міжнародних програмах, конференціях та симпозіумах.

Основною формою узагальнення результатів наукових досліджень та спостережень за станом і змінами природних комплексів на території парку є Літопис природи.

Завдання еколого-освітньої роботи полягають у проведенні екологічних акцій, конкурсів, семінарів, фотовиставок, агітбригад. На території національного парку традиційно розвивається екологічний туризм, відвідування історичних пам'яток, фотографування, спостереження за птахами тощо. У планах роботи на 2012 р заплановано організацію зеленого туризму, створення декількох екологічних стежок та туристичних маршрутів на г. Божа, Замкова, Данилів Град, Дівочі скелі.

Основні завдання для працівників відділу рекреації та господарського забезпечення полягають у створенні умов для організованого й ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з дотриманням режиму охорони природних комплексів та об'єктів, культурно-пізнавальному відпочинку. Вони відповідають за створення і організацію інфраструктурного облаштування туристичних та екскурсійних маршрутів, еколого-освітніх стежок (сюди входить проектування МАФ (лавки, інформаційні щитки, показники напрямку руху, таблички з рідкісними видами тощо).

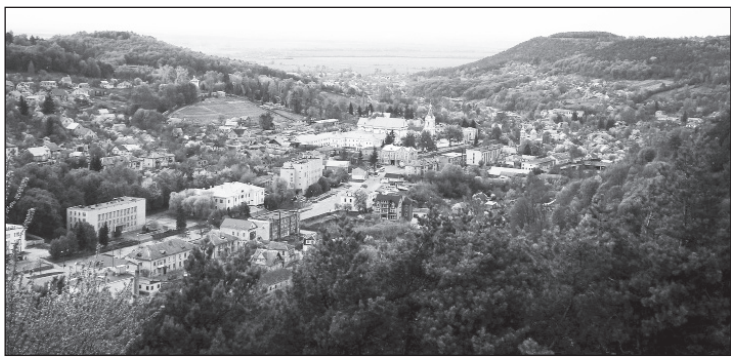

Кременецькі гори є досить унікальним регіоном України, що виділяється своєрідною геологічною будовою, рельєфом, рослинним і тваринним світом, мальовничими краєвидами. На території гір збереглося чимало рослин-ендеміків та реліктових видів, поширених на заповідних горах Замкова, Черча, Дівочі скелі, Страхова, Маслятин, Божа і Гостра.

Горбогір'я характеризується великим флористичним різноманіттям, що зумовлено його розташуванням на межі ботаніко-географічних районів та в зоні перехідного клімату – між морським і континентальним.

Особливу наукову цінність представляють релікти. Це організми, які дивом збереглися і дійшли до наших днів з минулих геологічних часів, що свідчить про безперервний розвиток флори, який відбувся із зникненням теплолюбних видів і розвитком елементів сучасної флори. Ця група рослин має не лише наукове, але й геолого-історичне значення. Сьогодні фактично це рідкісні рослини, часто вимираючі з обмеженими чи сильно диз'юнктивними ареалами.

Упродовж усього історичного розвитку люди прагнули охопити своєю свідомістю якнайширшу картину світу, пояснити, пізнати природу задля того, щоб застосувати її для своїх потреб, передати в користування майбутнім поколінням. В багатьох державах світу уже існують території та об'єкти природно-заповідного фонду.

Ось і в нашому краї створено Національний природний парк «Кременецькі гори», що дасть нам можливість зберегти і детальніше вивчити флору та фауну території, допоможе відтворити цінні природні та історико-культурні комплекси.

Дорогі краяни, давайте подбаємо про те, щоб наш чарівний куточок Кременеччини став початком відродження природно-заповідних територій. Розпочнімо! А це ніколи не пізно. Земля – наш дім, і жити нам у ньому...

КРЕМЕНЕЧЧИНА ФЛОРИСТИЧНА

"Зелена екскурсія" з Оксаною Галаган

Кременеччина – благодатний край, розташований у межах Західного лісостепу Волино-Подільського плато, займає площу більше 90 тисяч гектарів. Кременецькі гори тягнуться з північного сходу на південний захід; їх абсолютна висота над

рівнем моря – 400 м, а відносна (над рівниною) – не більше 200 м. Склалися вони близько 50 млн. років тому, маючи в основі 30 – 35-метровий шар кварцових пісків, у верхній частині – сарматські вапняки, вершини – кам'янисті, а подекуди скелясті. Нижня і середня частини схилів укриті лісами. Північні схили гір "біжать" до рівнини Малого Полісся, а з півдня до них примикає Західний Лісостеп.

Кременецька гряда включає низку заповідних гір: Замкову, Черчу, Дівочі Скелі, що розташовані в центрі міста, а також Страхова, Маслятин, Божа, Гостра, що знаходяться на території Кременецької міської та Великобережецької, Дунаївської, Великомлинівецької, Жолобівської, Колосівської сільських рад і належить до національного природного парку "Кременецькі гори", створеного у грудні 2004 року з метою збереження цінних природних та історико-культурних комплексів та об'єктів нашого краю. Територія природного парку – майже 7 тисяч гектарів. Кременецькі гори протягнулися лісистим ланцюгом серед Дубенсько- Кременецької низовини впродовж 70 км.

Перш ніж вирушити "зеленим" маршрутом Кременеччини та сусідніх районів, оглянемо неповторний культурний спадок, яким опікується Кременецько-Почаївський державний історико-архітектурний заповідник, створений у травні 2001 року для вивчення, охорони, реставрації та популяризації історико-архітектурної спадщини міст Кременця і Почаєва. До цього спадку належать 17 пам'яток 14 – 20-го століть, серед яких – руїни Кременецького замку 14 – 16-го століть, споруда колишнього Кременецького францисканського монастиря 17 – 18-го століть (нині Свято-Миколаївський собор), ансамблі архітектурних споруд Кременецького Свято-Богоявленського монастиря 18 – 20-го століть (нині Свято-Богоявленський жіночий монастир), Крембнецького єзуїтського колегіуму 18-го століття (нині – корпуси Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка) та Почаївської Свято-Успенської лаври.

"Зелений" маршрут пролягає через заказники загальнодержавного та заповідні об'єкти місцевого значення: заказники, пам'ятки природи, пам'ятки-парки садово-паркового мистецтва, що знаходяться на Кременеччині, а також через заповідні об'єкти на території Кременецьких гір, що розташовані на сусідніх територіях.

Зелена перлина Кременця – Кременецький ботанічний сад площею 200 га – створений з метою збереження генофонду рідкісних, ендемічних та реліктових видів місцевої фітобіоти та інтродукції видів рослин світової флори. Один із найстаріших в Україні, заснований при Волинській гімназії відомим садівником Діонісієм Міклером в 1806 році. На його базі в 1832 році закладено ботанічний сад при університеті св. Володимира в Києві. Тепер він носить ім'я академіка О.В.Фоміна.

У Кременецькому ботанічному саду нині функціонують п'ять наукових відділів, працівники яких ведуть науково-дослідну роботу з більш як 800 видами рослин, з яких 11 занесено до Червоної книги України.

Прикрашає "зелену" карту Кременця низка окремих представників лісової флори. В цьому плані особливо багатою є вулиця Т.Шевченка: бігнонієвидні катальпи віком понад 70 років, висотою більше 11 м та віком більше 80 років і висотою біля 12 м, а також восьмитичинковий каштан віком 60 років і висотою 8 м. Такий каштан – єдине дерево в області. До категорії єдиних в області належать також 60-річний сибірський кедр висотою понад 12 м (вул. Потік Ірва); 60-річна, більш як 30-метрова каліфорнійська ялиця голубого кольору та пірамідальна сосна віком 85 років, яка, на жаль, всихає (польське кладовище). Цікавими бачаться столітній пурпуролистий бук, як цінний декоративний об'єкт на вулиці Б.Харчука та його ровесник – однолистий ясен висотою понад 25 м по вулиці Осовиця.

Залишаючи Кременець, не можемо оминути урочища "Гниле озеро" на його околицях і Скелі Словацького – улюблене місце відпочинку відомого польського поета. Привертають увагу відшарування крейди на території крейдяного заводу та відшарування крем'яних утворень на схід від крейдяного кар'єру. Наголосимо: місце скупчення крем'яних утворень у крейдяних відкладах – єдине в Україні.

Наш маршрут пролягає через територію Білокриницької сільської ради. Перший об'єкт, що приваблює екскурсантів, – Білокриницький парк, садиба лісотехнічного коледжу. Парк площею 16 га заснований у ІІ половині XIX століття. В ньому ростуть 350 видів і форм деревних і чагарникових порід.

На території сільської ради – два ботанічних заказники загальнодержавного значення: Веселівський площею 151 га, багатий ясеново-грабово-дубовим лісом, де ростуть рідкісні рослини, та Довжоцький площею 105 га, в дубовому лісі якого масово росте ведмежа цибуля. Обидва заказники – біля села Веселівка.

Окрім цього, до Білокриницької сільради "приписані" кілька заповідних об'єктів місцевого значення. Насамперед, ботанічний заказник с.Мала Андруга. Це заболочена ділянка площею більше 30 га з типовою болотною рослинністю, де, крім інших рослин, ростуть травневий, бузиновий і м'ясочервоний пальчатокорінники, занесені до Червоної книги України. На території сільради – два загальнозоологічних, але пов'язаних із місцевою флорою, заказники: "Білокриницький" (площею 457 га біля с. Фещуки) як лісове урочище для проживання, відтворення та відновлення чисельності багатьох мисливських видів тварин (козулі, куниці, лисиці, білки, зайця та борсука, занесеного до Червоної книги України); "Забродддя" (площею 435 га, що примикає до с.Лішня) як збережене у природному стані лісове урочище, що його мають своїм місцем проживання, крім названих вище тварин, дика свиня та сіра куріпка.

Багата Білокриниччина і пам'ятками природи місцевого

значення. Безцінний гідрологічний скарб – джерело св..Анни на північно-східній околиці с.Лішня, неподалік ставу. Це потужне джерело цілющої питної води оточене багатьма видами лісової флори.

Оригінальними ботанічними заказниками є дві Забродівських діброви загальною площею 16,5 га з дубовими насадженнями віком 140 років, висотою дерев понад 25 м і діаметром стовбура понад 0,5 м, а також дві Білокриницьких бучини площею близько 10 га із насадженнями лісових культур бука віком 70 років і висотою 25 м.

За параметрами флористичного біорізноманіття, з Білокриницькою сільською радою конкурують Великобережецька, Великомлинівецька та Жолобівська сільради, на території яких знаходяться по декілька заповідних об'єктів місцевого значення – заказники і пам'ятки природи.

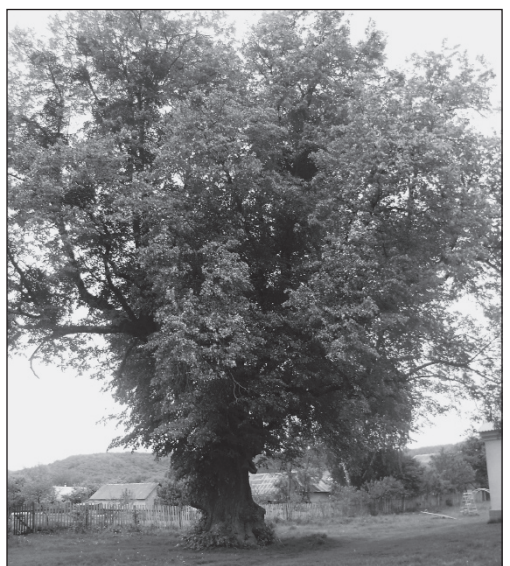

Відомий Малобережецький гідрологічний заповідник площею 60 га, який включає заплаву річки Іква та систему ставків, а його болотний масив є регулятором і акумулятором водного режиму довкілля. Багатий рослинним світом ботанічний заказник урочище "Олексюки" площею 54 га біля с.Хотівка. В його сосновому лісі ростуть зозулині черевички, дволиста любка, великоквіткова булатка, лісова лілія, звичайна гніздівка, волинський молочай – рослини, занесені до Червоної книги України, а також інші рідкісні регіональні види флори. У цій же місцині , в лісовому урочищі "Тарнобір", ростуть п'ять дерев сосни чорної віком біля 70 років, висотою до 40 м. По-сусідству – загальнозоологічний заповідний заказник "Воронуха" біля с. Гаї. В його лісовому урочищі проживає та відтворюється чисельність багатьох видів місцевої фауни.

Великомлинівецька сільська рада пропонує до огляду столітній берест діаметром більше одного метра, що знаходиться біля приміщення виконкому; білу вербу віком понад 100 років і діаметром до півтора метра біля бібліотеки. Та найбільш вражає дрібнолиста липа поблизу сільської школи – її вік понад 355 років, діаметр – більше 160 см.

Жолобівщина презентує екскурсантам дві "Кременецьких бучини" – насадження лісового бука віком 80 – 90 років, середньою висотою більше 25 метрів; модриново-букові насадження в лісовому урочищі "Маслятин" віком до 50 років та висотою більше 20 м, а також буково-соснові насадження 85-річного віку і висотою до 25 м.

"Зелений" маршрут веде нас на Почаївщину. Сам Почаїв у флористичному плані славиться липовою алеєю, закладеною наприкінці XVI ст., на якій збереглися 22 дрібнолистих липи, що мають значну історичну та ботанічну наукову цінність. Серед них – 365-річна дрібнолиста липа діаметром понад 2 метри, що знаходиться, як і належить, на вул. Липовій, біля лісництва. Привертає увагу 30-гектарний ботанічний сад лікарських рослин біля Почаївського ВПУ №21. Серед інших природних об'єктів, наближених до Почаєва, – Старопочаївський яр на лівому схилі річки Почаївки, де знаходяться рештки добре збереженої міоценової фауни безхребетних. На Почаївщині, біля с.Волиця, в 150 м біля автошляху Кременець – Почаїв, із потужного джерела підземних вод починається витік р. Горинь.

Відоме лісове урочище "Скит" поблизу с.Старий Тараж – загальнозоологічний заповідник місцевого значення, місце проживання та відтворення представників місцевої фауни площею 468 га. Наступний об'єкт – Горинський гідрологічний заказник місцевого значення площею 106 га, що розкинувся між селами Старий Олексинець, Ридомиль, Устечко, Млинівці, Велика Горянка як заплава р.Горинь, як водно-болотний масив, що відіграє важливу роль у формуванні її витоку.

Знайомство з флористичним багатством рідного краю дозволяє та зобов'язує завітати до наших сусідів: на Шумщину, територія якої захоплює Кременецьку гряду та має заповідні об'єкти природного характеру, до яких насамперед відносяться два заказники: ботанічний заказник "Стіжоцькі чорниці" площею 62 га, де є сприятливі умови для відтворення цінних видів лікарських рослин чорниці та брусниці, та загальнозоологічний заказник "Волинський" площею майже 690 га як збережене у природному стані лісове урочище для проживання, відтворення і відновлення чисельності представників місцевої фауни. Неповторні об'єкти екскурсійного інтересу – чотири гори західної Шумщини: насамперед Данилова гора площею 11,5 га, схили і вершини якої покриті лісом, а на вершині гори – старовинна церква, історично пов'язана з іменем Данила Галицького. Знаходиться вона біля с.Антонівці. Між селами Стіжок і Велика Іловиця здіймається гора Уніяс площею 6,3 га, що також є цінною історичною пам'яткою. Внизу тече невеличка річка Іловиця, нижче по схилу витікає джерело. Гора вкрита листяними та хвойними лісами. На північній околиці с.Стіжок – однойменна гора, складена вапняками сарматського ярусу (неогену), покрита лісом, на галявинах якого збереглися фрагменти степової рослинності. Її висота – 300 м. Це наочний приклад ерозійних останцевих гір. На відстані 2 км від с.Велика Іловиця – гора Червоний камінь, де на площі 2 га охороняються та зберігаються місця знахідок знарядь древньої людини. Всі чотири гори – пам'ятки природи місцевого значення. До таких пам'яток належать два сосняки: Стіжоцький та Антонівецький, що знаходяться біля однойменних сіл Стіжок і Антонівці. Тут створено умови для збереження лісової культури сосни звичайної віком від 75 до 100 років і висотою понад 26 метрів.

"Зелена" екскурсія не лише дає змогу, а й змушує зробити однозначний висновок: рідним краєм мало захоплюватися; його треба любити, а любити, перш за все, означає берегти, докладати всіх можливих зусиль для відтворення його природи. А відтворювати ми маємо що. Міжнародна спілка охорони природи та природних ресурсів опублікувала перший глобальний список рідкісних і зникаючих рослин світу ("Червоний список"), до якого увійшли три види, що зустрічаються на території Кременецьких гір. Бернська конференція із рослин включила до цього списку ще два види. Європейський Червоний список тварин і рослин, що перебувають під загрозою зникнення, додав жовтозілля Бессера та шавлію Кременецьку. А Червона книга України називає рослини, які ростуть на території Кременецьких гір, перебувають у "тривожному" стані та потребують людської допомоги. Їх розділяють на категорії: зникаючі – 8 видів (береза клокова, жовтозілля Бессера, шавлія Кременецька, цибуля пряма, надбородникк безлистий, шолудивник високий, відкасник татарниколистий, лещиця дністровська); вразливі – 21 вид, рідкісні – 14 видів, реліктові – 25 видів, ендемічні – 19 видів.

... І всі вони залежать від діяльності такого біологічного виду як людина, тобто від діяльності кожного з нас.

ВЕСНЯНИЙ

Мар'яна МАЛІНОВСЬКА,
власкор "Замку"

БУДЬ БЛАГОСЛОВЕННОЮ, МАТУСЮ...

Поглянь на мить у матусині очі. Два джерельно чистих озерця, безкрая глибочінь яких надихає тебе на нові злети, допомагає пережити падіння, розділяє з тобою успіх, підтримує у невдачах, заспокоює своєю невимовною щирістю і любов'ю. Це очі найдорожчої, найріднішої для кожного з нас людини...

Ми завжди залишаємося для мами найкращими донечками і синами. Саме вона осяває нас променями своїх очей, звеселяє серця усмішкою, огортає теплом лагідних рук. Її голос — як світла мелодія, в якій відсутні фальшиві акорди.

Нерідко, коли з матусиних очей скотиться непрошена сльоза у відповідь на негативний вчинок чи гостре слово, раптом починаєш усвідомлювати себе зів'ялою травинкою, що потребує ласкавого проміння сонечка і теплого дощу. І тоді, забувши про свою гордість і самолюбство, поспішаєш до неньки, вимолюєш прощення за спричинений біль, бо добре розумієш, що без мами ти ніхто.

Допомогти і порадити може хтось інший, а замінити матусі не зможе жодна людина. Тому коли матуся пригорне тебе до серця, ніжно посміхнеться, коли втомлені очі наповняться щастям і любов'ю, а лагідні уста промовлять: "Я не тримаю на тебе зла, лише хочу допомогти...", — за ці слова ми готові віддати всі багатства світу. Тільки б завжди чути мелодійний матусин голос...

Мимоволі виринають із пам'яті поетичні рядки:

Хотіла б я зорею стати,
Щоб нагадати всім земним,
Щоб вміли Матір шанувати,
Бо вона — щастя, хліб і мир!

Хай же буде благословенним у віках ім'я твоє, Матусю!

ФОТОВЕРНІСАЖ

Катерина **КИРИЧУК**

МАМА

Ніхто тебе не любить так, як мама.
Ніхто до серця так не пригорне.
Ніхто ж тебе, дитино, так як мама,
За ручку в перший клас не поведе.

Рідніш за маму в нас нема нікого.
Усі ми добре знаємо уже,
Що тільки мама, наша рідна мама
У час важкий від горя збереже.

Матуся наша сонечком весняним
Нам світить у веселу й скрутну мить,
З маленьких літ нас виростить-догляне,
Доки жива, душа за нас болить.

Зі святом Матері матусю ми вітаєм.
У цей чудовий, цей весняний час
Ми їй добра й любові побажаєм,
Щоби цвіла, як та весна, для нас.

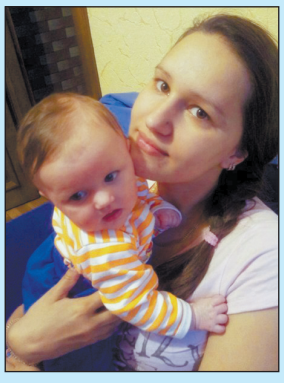

У ВІНОК КОБЗАРЕВІ

Наше святе право і незмінний обов'язок – на початку березня віддати шану Великому Кобзареві. І не тільки тому, що його іменем названо наш навчальний заклад. Насамперед через те, що ми завжди були, є і будемо носіями високого національного духу, центром української культури регіону, тому що серця наші не збайдужіли до пам'яті минулого і ми повертаємо із забуття все те, чим по праву мають гордитися наступні покоління.

Глядачами-співрозмовниками нинішнього концерту, присвяченого 198 річниці від дня народження Т.Г.Шевченка, стали студенти, викладачі інституту, кременчани, гості з обласного центру та Києва.

Першу яскраву квіточку "У вінок Кобзареві" (вірші і музика А.Оробчука) вплела капела бандуристів інституту (художній керівник і диригент Ірина Харамбура) і продовжила виступ історичною піснею "Яничари". "Слово про Кобзаря" прозвучало з уст кандидата філологічних наук, старшого викладача кафедри української мови та літератури Ірини Комінярської.

Неповторні барви у віночок пам'яті додали вокальний ансамбль викладачів під керівництвом Алли Афанасенко – "Дівчина і рута" (вірші Т.Шевченка, музика М.Колеси) і "Дивувалася зима" (вірші І.Франка, музика М.Вериківського); хор народного співу під орудою Ольги Пуцик (концертмейстер Валерій Яскевич) – "Потоптала стежечку" (вірші Т.Шевченка, музика Є.Козака) та українська народна пісня в обробці І.Вітана "Ой ти, місяцю"; народний художній вокальний ансамбль "Калина" (художній керівник Олена Новик, концертмейстер Валентина Мацкова) – "Світанок" (вірші А.Каструка, музика В.Верменича) і "Весняні барви" (Т.Свентух); камерний хор під керуванням Алли Афанасенко (концертмейстер Оксана Легкун) – "Закувала зозуленька" (вірші Т.Шевченка, музика С.Людкевича) та "Якби мені черевички" (вірші Т.Шевченка, музика Ф.Колеси); чоловічий квартет викладачів у складі Володимира Дзюми, Ярослава Міщени, Володимира Іванюка і Петра Клака – "Тече вода з-під явора" (вірші Т.Шевченка, музика М.Лисенка) та "Явір і яворина" (вірші Д.Павличка, музика О.Білаша) і симфонічний оркестр (художній керівник та диригент Володимир Козачок) – "Украв'їнська симфонія" М.Вериківського.

Яскравим доповненням до віночка творчих колективів стали виступи скрипаля Романа Кшивака (присвята М.Лисенка Т.Шевченку "Елегія"), солістки Сюзанни Шеремети (слова Т.Шевченка, музика Г.Китастого "Вітре буйний"), піаністки Єлизавети Ушакової (А.Кос-Анатольський "Гомін Верховини") і сопілкарки, лауреата всеукраїнських конкурсів Мар'яни Презлятої (концертмейстер Іван Добринін, В.Попадюк "Фантазія"), а також юних читців Євгена Горковського (Т.Шевченко "Розрита могила") та Мар'яни Маліновської (О.Гончарук "Шевченко в Кременці"). Як завжди, піднесеному настроєві присутніх посприяли запальний "Український дівочий танець" народного художнього ансамблю танцю "Горлиця" і його солістів Євгена Найчука та Ірини Поліщук з однойменним твором "Горлиця" (художній керівник і постановник Андрій Медецький).

Завершився концерт апофеозною "Поемою по Україну" (вірші В.Мельникова, музика О.Олександрова) у виконанні симфонічного оркестру, зведеного хору та соліста, заслуженого артиста України Миколи Швидківа (керівники – Алла Афанасенко, Ольга Пуцик, Василь Сабран, Володимир Козачок).

Майстерно керуючи створенням барвистого віночка Кобзареві, концертну програму вели Юлія Чух і Сергій Очеретяний, а підготували його Василь Райчук, Василь Скоропляс і Антон Благій. Перегорнуто ще одну сторінку світлої пам'яті про Великого Сина України, котра ніколи не згасне у вдячних серцях нашого народу.

КОНКУРС ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

У січні 2012 року управлінням освіти і науки Тернопільської обласної державної адміністрації було організовано і проведено ІІ Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (начальник управління І.Г.Запорожан; голова оргкомітету О.В.Піхурко; голова конкурсного журі Л.П.Вашків). Результати, котрі були оголошені напередодні Дня народження Великого Поета, приємно порадували колектив нашого ВНЗ, що носить ім'я Кобзаря: студент педагогічного коледжу Андрій Дубас (11-Рк) отримав Диплом ІІІ ступеня і став одним із переможців ІІІ етапу цього конкурсу.

За систематичну цілеспрямовану роботу щодо піднесення престижу мовно-літературної освіти і підготовку переможця ІІІ етапу ІІ Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка викладача нашого коледжу Ларису Володимирівну Кошак було нагороджено Грамотою управління освіти і науки Тернопільської обласної державної адміністрації.Нових успіхів вам і високих результатів!

ЗОЛОТО З НІЖИНА

В Ніжинському державному університеті імені М.Гоголя відбувся XI Всеукраїнський юніорський конкурс вокальної, диригентської та інструментально-виконавської майстерності, організований факультетом культури і мистецтв університету-господаря за підтримки Міністерства освіти і науки, молоді і спорту України, Національної Всеукраїнської музичної спілки та Національної музичної академії імені П.І.Чайковського.

Згідно із положенням про конкурс змагання юніорів проводились у трьох категоріях: А – музичні училища; В – педагогічні училища та коледжі, училища культури та мистецтв; С – музичні школи.

У конкурсній програмі брали участь більше ста п'ятдесяти учасників, серед яких – студентка 21-Мк групи нашого педагогічного коледжу Єлизавета Ушакова (клас викладача Олени Горбач). У номінації "Фортепіано" вона набрала 97 балів зі 100 можливих і стала переможницею, отримавши Золотий диплом, а О.А.Горбач нагороджена Грамотою за високий професіоналізм у підготовці студентки до конкурсу. Щиро вітаємо їх і бажаємо з такою ж наполегливістю досягати щоразу вищих вершин у професійному зростанні!

ДІАЛОГ З ПОЛКОВНИКОМ

У рамках робочого візиту на Кременеччину наш інститут відвідав начальник управління МВС України в Тернопільській області, полковник міліції Віктор Сак. Викладачам і студентам поважного гостя представив ректор інституту, професор Афанасій Ломакович. Після короткої характеристики криміногенної ситуації в області полковник зробив акценти на деякі нерозкриті злочини, а потім запросив аудиторію до діалогу. Викладачі та студенти досить активно підключилися до розмови, тому що хотіли дізнатися про наболіле від компетентної високопосадової особи. Серед питань, які вони задавали, – доцільність введення заборони на торгівлю алкоголем в нічний час, як органи міліції протидіють поширенню наркотичних речовин, стан підліткової злочинності у районі й області та деякі інші питання, на які полковник дав вичерпні відповіді. На завершення Віктор Миколайович наголосив, що робота правоохоронних органів буде набагато ефективнішою, якщо громадськість буде співпрацювати з міліцією, разом боротися з негативними проявами у повсякденному житті.

У ТЕАТРАЛЬНІЙ РОДИНІ – ПОПОВНЕННЯ!

Двадцять сьоме березня – Міжнародний день театру. В цей день всі ті, хто освячений богинею Мельпоменою та зачарований магією сцени, збираються у великих і малих глядацьких залах, в театральних кафе і просто в репетиційних кімнатах. До цього дня приурочують прим'єри, концерти, бенефіси і,звісно, – відомі всім вечорикапусники, наповнені гумором та веселощами. На такий вечір в цей день зустрілись юні і «бувалі» учасники театру «Пілігрим» КОГПІ ім. Тараса Шевченка.

«Бувалі» були приємно вражені творчістю юних, їх цікавим задумом. Калейдоскоп вітань, епіграм та шаржів, в яких «дісталося» всім: і керівнику Скороплясу

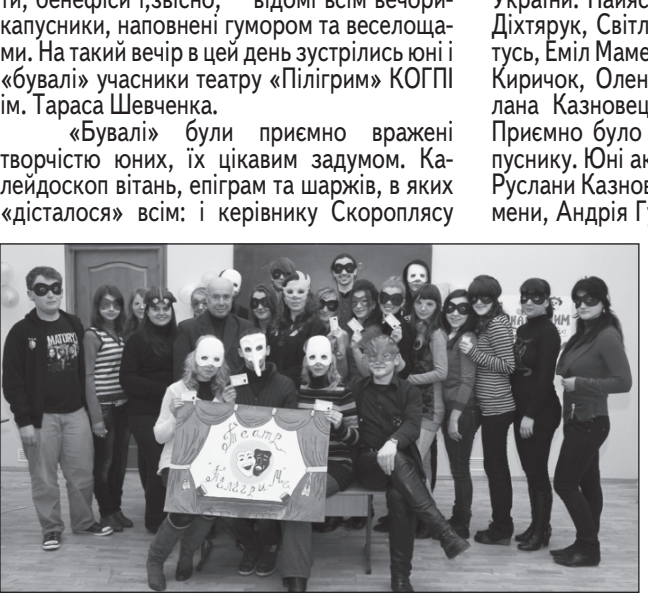

В.В., і його помічникам Благію А.П. та Швед М.І. Після цього дали слово «бувалим», які з великою майстерністю і натхненням розіграли пародію на міні-виставу «Час бити на сполох» (саме тепер над нею працюють нинішні актори). В ній з гумором і підтекстами відтворили історію театру від стародавнього Єгипту, Риму, Греції до наших днів. Згадали імена тих, котрі грали у виставах «Ромео і Джульєтта» (2006 р.), «Енеїда» (2007 р.), «В неділю рано зілля копала» (2009 р.), «Є від кого йти, і є до кого йти» (2010 р.) та багатьох естрадних і мініставах, а також тих із них, які по закінченню нашого навчального закладу роз'їхались по усіх регіонах України. Найяскравіші серед них – Євгенія Діхтярук, Світлана Горковець, Едуард Братусь, Еміл Мамедов, Назар Річкіндюк, Сергій Киричок, Олена Хилюк, Віка Богдан, Руслана Казновецька, Роман Левандовський. Приємно було бачити декого з них на капуснику. Юні актори були здивовані появою Руслани Казновецької у ролі богині Мельпомени, Андрія Гулійчука, Андрія Заблоцького, Тетяни Мандзюк, Віки Мирончук та Романа Левандовського у відповідних ролях.

Після цього відбувся хвилюючий ритуал посвяти та вручення посвідчень акторам театру «Пілігрим». З цієї хвилини юні «пілігримівці» стають повноправними членами родини театру «Пілігрим», хоча в них вже є перший здобуток на підмостках сцени – це новорічна казка «У пошуках Дракона». Частково вони її зімпровізували цього вечора. Потім були спогади, імпровізації, і, звісно, світлини на пам'ять. Закінчився вечір похідною піснею театру «Пілігрим». Усі розходилися з прекрасним настроєм та спрагою нових ролей у нових постановках. Тож творчих злетів і здобутків вам, «пілігримівці»!

ПЕРША ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА

Олена ДОВГАНЬ,
кандидат біологічних наук

Нещодавно на факультеті фізичного виховання відбувся навчально-методичний семінар «Перша домедична допомога на уроках фізичної культури». У семінарі брали участь вчителі ЗОШ м. Кременця та Кременецького району, школи-інтернату, ліцею, викладачі та студенти факультету.

З доповіддю про причини виникнення травм на уроках фізичної культури виступив асистент кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання О.О.Ястремський. Теоретичними і практичними знаннями щодо надання першої кваліфікованої допомоги на уроках фізичної культури поділився завідувач кафедри екстремальної медицини і медицини катастроф Тернопільського державного медичного університету імені І.Я.Горбачевського, доктор медичних наук, професор А.А.Гудима. Він продемонстрував практичні навички з використанням технічного і медичного обладнання, яке можна використовувати для надання першої допомоги потерпілому при травмах опорно-рухового апарату, зупинці серця і дихання.

Вчителі та студенти були активними учасниками практичної частини семінару, навчаючись надавати першу домедичну допомогу потерпілому до приїзду карети швидкої допомоги, після травм та екстремальних станів у школах, утоплень, дорожньо-транспортних пригод, виконання непрямого масажу серця, штучного дихання, транспортування.

В обговоренні навчально-методичного семінару брали участь вчителі ЗНЗ м. Кременця та Кременецького району: О.В.Фурман (Кременецька ЗОШ №3); Я.В.Тарковський (Кременецька ЗОШ №5); О.В.Чоповський (Дунаївська ЗОШ); Ю.М.Войтко (Великобережська ЗОШ); І.А.Ясінська (Плосківська ЗОШ); Т.В.Іванюк (Кременецька ЗОШ-інтернат); Г.Г.Дехтярук (Кременецький ліцей ім.Уласа Самчука); О.П.Гордійчук (ЗОШ №4 м. Кременця) та інші, а також студенти та викладачі нашого інституту.

Є ТАКА КУХНЯ – ЛІТЕРАТУРНА!

Анатолій БАГНЮК

Саме про таку кухню (без лапок!) йшла розмова на Міжнародній науковій конференції з інтригуючою, бо нестандартною, назвою "Смак літератури/Література смаків", організованій Київським національним лінгвістичним університетом. Учасників конференції вітали проректор КНЛУ, професор О.В.Матвієнко та завідувач кафедри теорії та історії світової літератури університету-господаря, професор В.І.Фесенко.

Два пленарні засідання "занурились" і навіть "потонули" в царині загальнотеоретичного дискурсу про художньо-естетичні та морально-етичні смаки взагалі та літературні смаки зокрема. Обговорювалася проблема поняття смаку, його соціальних функцій, насамперед ролі та значення у моральному виборі людини постмодерної епохи, емоційного та смислового навантаження смаку, його зв'язку та впливу на процеси осягнення Істини та Краси і творення Добра. Аналізувалися поняття і судження смаку у досвіді літератури (І.Бондачук, м.Київ); філософська мова визначалась як породження смаку і відкриття істини (О.Хома, м.Вінниця); екскурс у суперечки про смаки було проведено на основі дискусій про роман як літературний жанр (Н.Жлуктенко, м.Київ); здійснено аналітичне порівняння літературного канону та художнього смаку з демаркацією спільного та відмінного між ними (Є.Волощук, м.Київ). Таким чином, було створено теоретичний фундамент для конкретної роботи на секційних засіданнях, які проводились у форматі тематичних дискусій відповідного літературно-естетичного чи літературно-етичного вектора художнього смаку.

Своєрідним перехідним містком між загальнотеоретичними і конкретними фаховими проблемними питаннями стала розмова про антропологічні аспекти смаку. Науковці виясняли антропологічні виміри смаку в культурі взагалі і в літературі зокрема; місце естетичного смаку в політиці і в соціальній сфері; відзначали роль художнього смаку в етичному дискурсі, в процесі естетичного сприйняття творів мистецтва та морально-етичних явищ дійсності.

Дискусія про співвідношення літературного канону і літературного смаку доповнилась проблематикою ролі літературного канону в процесі формування художнього смаку в літературі "другого ряду", під якою одними фахівцями розуміється масова література, іншими – література маргінальна, а окремі вважають її літературою, що продукує канони поганого смаку. Привернула увагу науковців проблема сенсорики смаку, що розглядалась у контексті сучасної лінгвопоетики і виявила чимало нових цікавих концептів, серед яких варто назвати "смак мовлення", тобто синтез форми і змісту мовлення як джерело формування художнього смаку, наближеного до літературного канону. Окрім цього, розглядалися "художня тілесність", "смаковий образ", "метафора смаку" тощо. Особливо приваблює своїм постмодерним прочитанням концепт "синестетика смаку", що виступає елементом понятійного інструментарію, покликаного відтворити процес формування емоцій (і світосприйняття в цілому) людини сучасного суспільства. На перший погляд, надто "заземленою" та зматеріалізованою виглядає тема "Літературне виробництво та споживання (в системі "автор – видавець – читач")". Однак навіть присутність у цьому виробництві підприємницької особи видавця не применшує духовного аспекту функціонування літературного ринку, де вимогливий читач-споживач купує товар автора-виробника, що його направив у систему книжкового маркетингу посередник-видавець. У цьому контексті рельєфно проглядається визначальна роль художньо-літературного смаку: автор продукує, а видавець реалізує

той літературний товар, який задовольняє різноманітні смаки найрізноманітніших читачів. Але, незважаючи на кон'юнктуру, що склалася на літературному ринку, покликання справжньої літератури – формувати смаки масового читача близькими до художньо-естетичних і соціально-етичних канонів. Назвемо окремі з проблем, гострота й актуальність яких не викликає сумніву: літературний смак як елемент міжпоколіннєвої та соціальної конфронтації у сучасному соціумі; критерії розмежування та проблеми смаку масової та елітарної літератури; опозиція "вульгарність – смак" у сфері художньої комунікації або тандем "автор – читач" у процесі художнього осягнення дійсності.

Навіть така, здавалось би, побутово забарвлена тема як "Коди їжі та їстівні смаки в художній літературі" отримала багатозначні духовні відтінки в національному та соціальному контекстах. Йшлося, зокрема, про харчовий код традиційної календарної обрядовості та фольклору українців, про невловимий зв'язок між особливостями негритянської кухні та формуванням смаку раси у творчості письменників-гарлемистів, про харчову деталізацію побуту в радянській драматургії і навіть про такий метафоричний художній образ як "смак громадянської війни на дитячих губах". Все вищесказане приводить до висновку: їжа літературної кухні має своїми складниками соціальні продукти, готується за художніми рецептами із застосуванням соціально-політичних приправ і призначена для споживання суб'єктами сучасних соціально-політичних процесів.

Тема секційного засідання "Літературна кухня" хоч і мала найлаконічніше формулювання, та виявилась чи не найбагатшою за змістовим навантаженням і кількістю запропонованих до обговорення проблем: там "варилися" питання художнього смаку в сучасній українській фантастиці й українському детективі, у творчості класиків української літератури Євгена Маланюка, Миколи Вороного та менш відомих авторів; проведено компаративний аналіз творчості Остапа Вишні та англійського письменника Джером К.Джером у контексті типології смакового дискурсу; вдихали "запах революції" (українська мала проза) та дегустували "смак життя" (сучасна українська поезія), а також говорили про символізм як "законодавця" сучасного естетичного смаку і про смак українського класового роману другої половини ХХ століття тощо. Запропонував свою літературну страву на міжнародному форумі наш молодий науковець Роман Дубровський ("Особливості естетичного втілення концепту "смак" у поезії Галини Гордасевич").

Окремі науковці з Києва, Львова, Мінська зуміли показати історію художньої літератури як історію смаків. Особливий інтерес викликала дискусія про модуси смаку в художній літературі. Саме на цьому тематичному засіданні були представлені наукові дослідження ще двох наших науковців: кандидати філологічних наук, доценти Олена Пасічник і Олег Василишин своє бачення модусу смаку в літературній творчості розкрили у повідомленнях "Родинні свята як елемент культури українського народу (за романом Уласа Самчука "Морозів хутір") і "Мотив смаку родини у творах Бориса Харчука та Уласа Самчука".

В осмисленні окремих проблемних питань конференції було зроблено чіткий філософсько-світоглядний акцент на постмодерному прочитанні анонсованої тематики. Найяскравіше це проявилося при означенні семіотики смаку: науковці здійснили історичний екскурс від дискурсу суб'єктивності минулих часів до дискурсу тілесності, що поширюється в сьогоденні і розкриває джерела "війни у пристрастях" учасників соціальних процесів, яка впливає на "смак стосунків" кожного з усіма і з самим собою. Філософсько-аналітичний підхід до розкриття літературознавчих проблем зберігся і при вивченні онтології та епістемології смаку та у визначенні літературного виміру смаку як категорії повсякденності, де йшлося і про смак до філософування, і про віртуалізацію смаку, і про інші аспекти постмодерністського літературного дискурсу.

У кінцевому підсумку конференція продемонструвала: вітчизняні та зарубіжні літературознавці та науковці-лінгвісти у своїх теоретичних і прикладних дослідженнях тісно пов'язують проблеми художнього дискурсу із проблемами дискурсу соціального, широко використовують досягнення сучасної науки, зокрема її конструктивний теоретичний інструментарій.

AMERICAN SHORT STORY

Навчальний посібник І. С. Коханської для домашнього читання «American Short Story» рекомендується для студентів старших курсів факультетів іноземних мов вищих навчальних закладів освіти III – IV рівнів акредитації. Як передбачено концепцією навчального посібника, він має на меті доповнити базовий підручник у викладі навчального матеріалу з практики усного та писемного мовлення та/чи англійської мови. «American Short Story» може використовуватися на заняттях, відведених для домашнього читання, а також для самостійної роботи студентів.

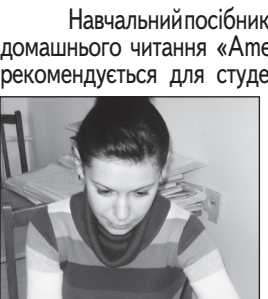

Посібник містить шість оповідань різних авторів: «The Storm» Кейт Шопін, «Soldier's Home» Ернеста Міллера Гемінґвея, «To Build a Fire» Джека Лондона, «A Worn Path» Юдори Велті, «Harrison Bergeron» Курта Воннегута та «The Diamond as Big as Ritz» Френсіса Скота Фіцджеральда. Усі оповідання різножанрові, репрезентують різні літературні напрями та різну проблематику, однак в цілому створюється характеристична картина американської малої прози ХХ століття.

У кожному із шести розділів посібника представлено коротку біографічну довідку про автора, текст оповідання, коментарі до нього і п'ять блоків вправ. Кожен із блоків репрезентований 5 – 10 вправами. Групування мовного матеріалу довкола тексту дає змогу реалізувати функціональний та систематичний підходи до аналізу мовних явищ.

Вправи блоку «Comprehension Practice» спрямовані на перевірку розуміння прочитаного тексту; вправи, об'єднані під назвою «Vocabulary Practice», передбачають роботу зі словотвором, семасіологією (в тому числі синонімією та антонімією), фразеологією, етимологією та термінологією; вправи блоку «Grammar Practice» спрямовані на систематизацію засвоєного матеріалу з морфології та синтаксису. Акценти зроблені на проблемних феноменах англійської граматики, запропоновані речення для синтаксичного розбору; комплекс вправ «Stylistic Practice» передбачає роботу зі стилістичними фігурами різних рівнів: семасіологічного, лексичного, синтаксичного та фонетичного; вправи блоку «Discourse Management» спрямовані на інтерпретацію тексту, креативне осмислення прочитаного, а також передбачають вихід поза межі тексту: на персоналію автора, на концепцію літературного напряму тощо.

Головною метою навчального посібника «American Short Story» є систематизувати знання та вміння студентів-старшокурсників з лексикології, практичної граматики, практичної фонетики, стилістики, теорії літератури та інших фахових дисциплін, а також сформувати навички комплексного лінгво-стилістичного аналізу тексту. При укладанні вправ автор користувалася багатьма словниками й електронною енциклопедією Wikipedia.

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, розглянувши рукопис посібника «American Short Story» та провівши незалежну експертизу, схвалило його до видання з Грифом «Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України як навчальний посібник для студентів вищих начальних закладів».

ПРО САМЧУКА ЯК ПЕДАГОГА

Повернення забутих імен громадсько-культурних та освітніх діячів, гідним представником яких є Улас Самчук, має особливе значення для історії української педагогіки.

Актуальність дослідження "Просвітницька діяльність та педагогічні погляди Уласа Самчука", автором якого є Наталія Приймас, не викликає жодних сумнівів. Вперше в історико-педагогічному контексті аналізується культурно-просвітницька діяльність і творчий доробок українського письменника, найвидатнішого українського прозаїка ХХ ст. Уласа Самчука, чиє ім'я повноцінно повернулося в Україну тільки з добою незалежності.

У даному дослідженні автор доводить вагомий внесок У.Самчука в історію української педагогіки та значення педагогічного потенціалу його літературної спадщини для сучасності. У першому розділі „Становлення У. Самчука як просвітителя, громадського діяча, письменника" автором охарактеризовані основні віхи життя і діяльності У. Самчука, з'ясована його роль у розвитку просвітницького руху в Україні та в еміграції, науково обґрунтовано і змістовно представлено філософсько-педагогічну концепцію письменника.

У розділі про педагогічний потенціал творчої спадщини письменника автор вміло виходить на високий рівень узагальнення, висловлених У. Самчуком цікавих і цінних, із огляду на потреби сьогодення, важливих для теорії і практики навчання, освіти і виховання ідей, висновків, положень.

Науково аргументованим і доказовим є висновок про творчість У. Самчука як потужного джерела естетичного виховання молоді. Його погляди на роль мистецтва у всьому його багатстві, глибоку естетичну вартість природи, як основи фізичного і духовного буття людини і нації, неперевершеної освітньо-виховної цінності книги, впливу літератури на виховання і розвиток особистості актуальні і в умовах сьогодення.

Дороговказами для визначення мети і завдань національного виховання сучасної молоді, наповнення його реальним змістом можуть служити закцеповані У. Самчуком європейські вектори освіти і виховання, орієнтація на кращі здобутки європейської цивілізації.

Логічним доповненням до роботи є цікавий фотоматеріал із різних періодів життя У. Самчука, сторінки його щоденників, статті, фотоматеріал експозицій і кімнати-музею У. Самчука у Канаді та Тилявського літературно-меморіального музею Уласа Самчука, матеріали заходів з нагоди сторіччя від дня народження письменника, відбитки з газети „Волинь" 1941 – 1942рр., де висвітлюється діяльність „Просвіти".

Загалом, монографічний матеріал, що розкриває еволюцію педагогічних поглядів У. Самчука, зміст його просвітницької діяльності, педагогічний потенціал літературно-публіцистичної спадщини, без сумніву, доповнює загальну картину розвитку прогресивної української педагогічної думки ХХ ст. Цінність дослідження полягає також в обґрунтуванні можливостей використання творчості У. Самчука у розбудові української національної школи на сучасному етапі, зокрема, в оновленні змісту, форм, методів, засобів виховання.

КРАСА В МАТЕМАТИЦІ

Валентина КАЩУК

Традиційні студентські святкові академії, що проводяться під керівництвом кандидата педагогічних наук, доцента кафедри фізики, математики та інформатики нашого інституту, професора НТШ Григорія Возняка, продовжило чергове математичне свято, приурочене 125-річчю від дня народження відомого українського математика, педагога, громадського діяча, члена наукового товариства імені Т.Г.Шевченка, професора Миколи Чайковського.

Вступне слово "Життя і наукова діяльність М.А.Чайковського" перед студентською аудиторією виголосив Григорій Возняк. Асистент кафедри Ірина Скоробогата продемонструвала записи улюблених пісень Миколи Чайковського, які він виконував у молодому віці, та відеофільм про святкування ювілею вченого у Бережанах.

Основну ж частину підготували і провели студенти 21-ТО групи.

Розпочала дійство літературно-музична композиція "Микола Чайковський і мистецтво" у виконанні ведучих Ольги Ковальчук та Іванни Куруц.

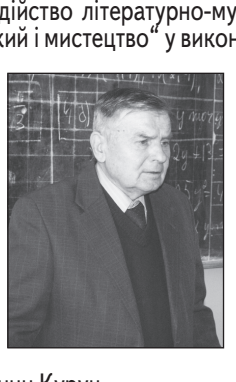

Здавалося б, така точна і для багатьох "суха" наука, як математика, та і зрештою математики, не можуть поєднувати в собі елементів лірики чи якогось іншого мистецтва. Проте багато справжніх учених дивували світ багатогранністю своєї натури, що у великій мірі стосується Миколи Чайковського і зокрема поетичного мистецтва в його житті.

Кожен із наступних виступів був своєрідним відкриттям для присутніх: Лілія Цап прочитала авторські вірші М.Чайковського; Олег Босик – "Мої пісні" Богдана Лепкого, котрий був учителем математика; Лідія Литвиненко виконала пісню "Зів'ялі квіти відійшли", яку вчений співав з тюремниками на Соловках...

На завершення просяться геніальні слова Миколи Чайковського:" Якби в математиці не було краси, то, мабуть, не було б і самої математики".

Фото Петра ДАНИЛЮКА

ПАТРІОТ, ПЕДАГОГ І ВЧЕНИЙ

Григорій ВОЗНЯК,
кандидат педагогічних наук

Микола Чайковський – талановитий український математик і педагог, громадський діяч. Народився 2 січня 1887 р. в Бережанах, у родині відомого письменника й адвоката Андрія Чайковського. Майбутній вчений вчився у Бережанській початковій школі, а потім у Бережанській гімназії, яку закінчив з відзнакою у 1905 р.

Батько Миколи довгі роки був адвокатом, займаючись одночасно письменницькою роботою та віддаючи чимало часу громадській діяльності, а мати, Наталія Гладилович, працювала вчителькою. В гімназії, крім рідної мови, хлопець вивчав німецьку, латинську, грецьку, а приватно — французьку. Математикою почав цікавитися уже в молодших класах, коли, граючись циркулем, відкрив відому ще в X ст. істину, що сторона правильного семикутника, вписаного в коло, наближено дорівнює половині сторони правильного трикутника, вписаного в те ж коло. Великий вплив на розвиток математичних здібностей М. Чайковського мав учитель математики Т. Цвойдзінський, вихованець Берлінського університету, який часто займався з Миколою, допоміг йому засвоїти багато розділів вищої математики.

Але не тільки математикою захоплювався Чайковський у гімназії... У сім'ї було семеро дітей, які жили у злагоді та дружбі. Микола, як найстарший, був, за його висловом, «заводієм усіх пустощів і забав». Коли в 1893 р. до Бережан приїхав мандрівний театр «Руська Бесіда», всі діти «загорілися» театром, й пізніше Миколі (якому не виповнилося ще й десяти років) довелося писати різні театральні п'єси.

У великій пошані в родині Чайковських була музика. Батьки грали на гітарі та з малих років залучали до музики дітей. При співучасті Андрія Чайковського та відомого українського композитора і диригента Остапа Нижанківського в Бережанах відкрито хорове товариство «Бережанський Боян», яке стало центром культурно-освітнього життя.

Спів у гімназії був факультативним предметом: його вели керівники Бережанських хорів. Але підготовкою до концертів керували самі учні. Коли М. Чайковський навчався в двох останніх класах гімназії, диригентська паличка перейшла до його рук. Відтоді любов до музики та рідної пісні ніколи не покидала його. Уже будучи відомим математиком, він у складі Української республіканської капели під керуванням талановитого українського композитора і диригента Олександра Кошиця вирушає в 1919 р. в концертну подорож по Європі, де виконує обов'язки адміністратора хору. Капела побувала в Чехословаччині, Австрії, Швейцарії, Франції, Бельгії, Англії, Німеччині. Щира дружба єднала Чайковського з відомим українським композитором і диригентом професором Миколою Колессою.

Із гімназії Микола Чайковський виніс ґрунтовні знання з української літератури, був обізнаний зі світовою класикою. Його вчителями були видатний український письменик Богдан Лепкий та відомий мовознавець Іван Зілинський, які згодом стали професорами Краківського університету. В гімназії Чайковський брав участь у таємному гуртку, де учні займались вивченням української історії й літератури, а також цікавилися суспільними проблемами.

Великий інтерес М. Чайковський проявляв до фізики та астрономії. Ще навчаючись у гімназії, він пише свою першу науково-популярну роботу «Сонячні та місячні затемнення», яка була надрукована в 1905 році в журналі «Руска хата».

Після закінчення гімназії Микола Чайковський їде до Праги, де вчиться в Німецькій вищій технічній школі, а згодом в університеті, повністю віддається вивченню улюблених предметів — математики і філософії. У Празі Чайковський знайомиться з місцевою українською громадою, зустрічається зі своїми видатними земляками, уродженцями Західної України, яким не судилося працювати на рідній землі,— згаданим вище фізиком Іваном Пулюєм та всесвітньовідомим біохіміком Іваном Горбачевським.

Пройде більше ніж півстоліття, і Чайковський виступить із спогадами про цих вчених, які залишили глибокий слід в історії нашої науки і техніки. «Я з великою приємністю згадую,— пише він,— що, проживаючи в Празі в 1905—1906 рр., гостював кілька разів у обох наших видатних учених; такі відвідини прийняті загально, бо ж українська колонія в Празі була доволі малочисельна. У професора Пулюя познайомився я з сестрою Лесі Українки Ольгою, дружиною видатного українського діяча Михайла Кривинюка. Був я знайомий теж з найстаршою дочкою Пулюя, піаністкою Наталкою, але як молодий студентик не мав відваги „крутитися" біля дочки видатного професора. Вона вийшла заміж за композитора Василя Барвінського. У Горбачевських бував я частіше. Іноді в літні післяобідні години гуляв з професором та його двома дочками, Ольгою і Асею, по чудових передмістях Праги».

Празький Німецький університет не задовольнив сподівань Чайковського, і через рік він перейшов на філософський факультет Віденського університету, в якому провчився три роки. Останній рік навчання М. Чайковського проходив у Львівському університеті. У Відні він слухає лекції з математики, фізики, астрономії, працює у фізичній лабораторії, багато часу віддає громадській роботі. В той час Віденський університет був найбільшим в Австрії та одним із найбільших університетів у Європі. З глибокою повагою Чайковський згадував про високий рівнень викладання математики в цьому університеті, про блискучі лекції професора Ф. Мертенса, відомого знавця теорії Галуа (Еварист Галуа (1811—1831) у віці двадцяти років віддав життя за Французьку республіку; за тридцять годин до смерті він написав декілька сторінок алгебраїчних рівнянь, що зробили його одним із найвидатніших математиків усіх часів), під керівництвом якого він виконав дисертацію з вищої алгебри.

У Відні М. Чайковський стає членом українського студентського товариства «Січ», у якому за три роки був секретарем, заступником голови, головою. 1908 р. товариство «Січ» святкувало 40-річчя свого існування. Ця дата була відзначена виданням ювілейної книги «Альманах Віденський», до редакції якої входив М. Чайковський. В цьому альманасі Чайковський надрукував свою першу роботу з математики «Розвій чисельних систем в історії людської культури», яка поклала початок плідній праці вченого в галузі математики та її історії, методики викладання математики, розробки української наукової термінології, бібліографії математики, розвідок з історії української науки та культури.

Працював Чайковський також в українському прогресивному робітничому товаристві «Поступ» і протягом одного року був його секретарем; виступав у ньому з лекціями, а один раз брав участь у театральній виставі за п'єсою «Майстер Чирняк» Івана Франка.

Весною 1911 р. Чайковський успішно захистив у Віденському університеті дисертацію і здобув ступінь доктора філософії, а через рік склав іспит на звання вчителя математики і фізики середньої школи. В цей час він займається популяризацією математики та її історії на сторінках місцевих українських журналів, веде активну наукову роботу як член НТШ.

У 1910—1929 рр. викладає математику в середніх школах Галичини — у Львові, Тернополі, Раві-Руській, очолює приватні гімназії в Яворові та Рогатині.

16 червня 1912 р. Микола Чайковський одружується з Наталією Іларіонівною Тунівною, а незабаром отримує від австрійського міністерства освіти стипендію для наукового відрядження до Берліна, куди виїжджає разом із дружиною.

1918 р. гетьманський уряд України заснував у Кам'янці-Подільському університет, до якого були запрошені у жовтні 1918 р. четверо молодих учених-галичан: історик Іван Крип'якевич, хімік Юліан Гірняк, фізик Володимир Кучер і математик Микола Чайковський. Однак тільки один Чайковський аж у січні 1919 р. (у зв'язку з воєнними подіями в Галичині) зміг приїхати до Кам'янця-Подільського; троє інших вчених залишились у Львові, обложеному польською армією. У лютому 1919 р. М. Чайковський як приват-доцент новоствореного університету почав читати лекції з вищої математики. «Я можу з великою гордістю сказати,— згадував він пізніше про цей період діяльності,— що був другим, хто викладав вищу математику українською мовою; першим був Михайло Пилипович Кравчук у Києві...»

Маючи значні наукові здобутки в галузі математики та неабиякий педагогічний хист, М. Чайковський, як українець в умовах панування польського шовінізму у Східній Галичині, не міг мріяти про роботу у вищій школі на рідній землі. Працюючи в 1924—1929 рр. у приватних українських гімназіях, він терпів усякі політичні утиски влади та постійні матеріальні нестатки.

Листуючись із київським професором математики Михайлом Кравчуком, Чайковський з радістю сприймає інформацію про можливості, які відкрилися для розвитку української національної культури і науки в Радянській Україні, мріє про переїзд на Велику Україну. У своїх листах М. Кравчук заохочує його до цього. В 1929 р. здійснилось бажання М. Чайковського переїхати до Радянського Союзу.

Через рік Чайковський бере активну участь в організації нового фізико-хіміко-математичного інституту, де призначається першим завучем. У стінах цього інституту, що готував викладачів вузів, близько трьох років проходила його основна діяльність.

Напружена організаторська, викладацька та громадська робота в Одесі не завадила Чайковському займатися і наукою. В цей період він публікує в академічному журналі статті, видає цінну для історії вітчизняної математики «Українську математичну наукову бібліографію» (1894—1927 рр., 1930 р.); у республіканській комісії під головуванням академіка Кравчука бере участь у розробці проекту українського термінологічно-фразеологічного математичного словника, готується до організації праці над математичною частиною Української Радянської Енциклопедії.

Однак активна, багатогранна і натхненна праця М. Чайковського раптово була перервана. Він став жертвою сталінського терору. 19 березня 1933р. його заарештували та засудили до 10 років ув'язнення за сфабрикованою справою «УВО» (Українська військова організація, яка нібито звила собі кубло за спиною наркома освіти УРСР Миколи Скрипника).

Працюючи у Казахстані, М. Чайковський пише ряд науково-методичних робіт, працює над монографією «Квадратні рівняння» (посібник для вчителів та студентів пединститутів), приймає активну участь у наукових конференціях педвузів Уральської зони, організовує математичні олімпіади. Тут йому довелося читати всі основні математичні курси, але з особливим задоволенням він вів курси елементарної математики, вміло — в дусі відомого реформатора навчання, німецького математика Фелікса Кляйна, модернізуючи їх зміст.

У 1945 р. йому було надано звання доцента.

1956 р. приніс М. Чайковському реабілітацію. Військовий прокурор Одеського військового округу повідомив Миколу Чайковського: «Ваша справа припинена, і Ви реабілітовані. Постановою військового трибуналу 13 листопада 1956 року справа, за якою Ви були засуджені в 1933 році, припинена за необґрунтованістю звинувачень».

У вересні 1956 року вчений повернувся до Львова.

З 1961 р. Чайковський працює доцентом, а потім професором Львівського університету. Вчене звання професора йому було надано 1962 р. В цей час він тісно співпрацює з Дрогобицьким та Івано-Франківським пединститутами, де систематично читає спецкурси.

Відійшов із життя Микола Андрійович Чайковський 7 жовтня 1970 р. Поховано його на Личаківському цвинтарі у Львові.

Наукова спадщина М.А.Чайковського ще чекає свого дослідника. Багато ненадрукованих праць з його архіву, які знаходяться в різних людей, є актуальними й сьогодні, особливо матеріали про естетичне виховання на уроках математики, а також матеріали з історії математики та історії шкільництва в Галичині.

РОСТИ, "БЕРІЗКО", НА РАДІСТЬ ДІТВОРІ!

ДНЗ "Берізка", що розкинувся на території колишньої військової частини у с.Білокриниця Кременецького району, був

заснований Прикарпатським військовим округом 1973 року. З 2002 року він знаходиться на балансі Білокриницької сільської ради. Загальна площа закладу становить 0,7 га, а площа приміщення – 310 кв.м. Тут працюють дві різновікові групи: раннього і дошкільного віку. ДНЗ відвідують понад 60 дітей, з якими працюють педагогічні працівники, котрі мають необхідний багаж педагогічних знань і щедро передають його дітям.

Нам вдалося на деякий час порушити звичний режим роботи декількох педагогів і попросили розповісти про себе, про навчання, про роботу, поділитися спогадами, роздумами, проблемами...

Ольга Попович, завідувач ДНЗ, в 1983 році, як випускниця Кременецького педагогічного училища, отримала професію "Вихователь дошкільного закладу". Згодом продовжила навчання в Кременецькому гуманітарно-педагогічному інституті ім.Тараса Шевченка, який закінчила в 2009 році. Працювала в дитячому садочку № 4 м.Кременця. З 2002 року – на посаді завідувача ДНЗ "Берізка" с.Білокриниця.

Згадуючи навчання у педагогічному училищі, Ольга Павлівна по-доброму жалкує за цим чудовим періодом: вчитися було цікаво, студенти багато читали, конспектували, проводили практичні заняття, де кожен одразу міг спробувати свої сили у безпосередньому спілкуванні з дитячим колективом, і, звичайно, знаходили час на цікаве дозвілля. Завдяки високому рівню викладання загальних дисциплін і спеціальних методик багаж отриманих знань і вмінь залишився на все життя, тому продовжувати навчання в інституті було зовсім не важко. Крім того, до послуг нинішніх студентів – ксерокс, Інтернет, готові лекції, електронні посібники й інше, що було недоступне старшому поколінню. Проте і вимоги до педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів постійно зростають: вони повинні бути готовими до відповіді на найнесподіваніше дитяче запитання, бо, зважаючи на нинішнє засилля інформації, діти тепер ду-у-уже цікаві і з ними працювати непросто... Колективом "Берізки" завідувач задоволена: він дружний, дбайливий і терплячий до своїх маленьких вихованців. Однак щороку збільшується контингент випускників-вихователів і заявки на дитячі місця, а кількість ДНЗ практично не збільшується. Це, на жаль, так і залишається актуальною проблемою...

До розмови із задоволенням приєдналася вихователь групи раннього віку Тетяна Сінченко. У 1982 році вона закінчила Кременецьке педагогічне училище. Працювала в дитячих садочках с.Кам'янське Нікопольського району, що на Дніпропетровщині, м. Кам'янець-Подільського, що у Хмельньцької області. Потім, як дружина військовослужбовця, жила в Угорщині, Туркменії. До речі, згодом в Узбекистані навіть довелося освоїти військову спеціальність. Потім були Острог, Володимир-Волинський і нарешті с.Білокриниця, де з 1999 року і до сих пір працювала в дитячому садочку с.Білокриниця: спочатку сторожем, потім завідувачем (у той нелегкий період вдалося неабиякими зусиллями зберегти методику по формуванню елементарних математичних уявлень у дошкільників, Світлана Миколаївна Онишкевич була для студентів не лише вимогливим викладачем методики ознайомлення дітей з природою, а й мудрим життєвим наставником, "мамою", як ніжно називали її дівчата-одногрупниці; чуйна і строга, енергійна і неповторна у своїй нев'янучій красі Катерина Григорівна Єрусалимець, від якої неможливо було приховати ніяких "дівочих гріхів" і котра частенько допомагала деяким дівчатам вийти з непростих ситуацій... На завершення Т.М.Сінченко подякувала своїм викладачам за подароване щастя – "склеювати" окремі несміливі дитячі особистості у дружний колектив, дати їм усе необхідне і максимально підготувати до шкільного життя.

Продовжила розповідь Вікторія Табакова – випускниця Кременецького педагогічного коледжу та Рівненського державного університету. Після закінчення навчання працювала вчителем музики Смизької ЗОШ Дубенського району Рівненської області, а тепер – музичний керівник ДНЗ "Берізка". Роки навчання у нашому коледжі також залишили яскравий слід у пам'яті:

педагоги, творчі люди, з якими переплітала доля (деяких уже, на жаль немає в живих), незабутні репетиції хору та виступи на концертах... Наступного року буде 10-річчя закінчення коледжу, тому дуже хочеться зустрітися з викладачами й одногрупниками. Вікторія Ярославівна дуже любить дітей і свою роботу. Вона – молода мама, її старша дочка також вихованка "Берізки". Зі слів музичного керівника, з дітками працювати нелегко, бо вони багато чого не знають і не вміють. Але завдання педагога саме в цьому і полягає, щоб навчити, а тоді на черговому святі радіти разом з ними та з їхніми батьками, коли і таночок гарно вивчений, і пісенька дзвінко лунає. Ці хвилини радості варті затраченого часу, зусиль, терпіння і безмежної любові до "маленьких акторів".

...Отак і живе непростим, але цікавим життям сільський дитячий садочок – зі своїми буденними турботами і святковими клопотами, щоранку зустрічає і щовечора проводжає додому своїх галасливих відвідувачів, непомітно стаючи для них другим рідним домом. Рости ж, "Берізко", наперекір усім незгодам і на радість щасливій дітворі!

Сторінку підготувала Валентина КАЩУК

ВОЛИНЬ МІЖВОЄННА:

Олександр СОЛОВЕЙ,
кандидат історичних наук

У 1926 р в Польщі відбувся державний переворот, у результаті якого була встановлена авторитарна диктатура, відома в історії під назвою «санації» (оздоровлення). 31 травня на спільному засіданні сейм і сенат вручили Ю. Пілсудському всю повноту влади, обрали його президентом. Але маршал зрікся цієї посади і водночас розставив своїх прихильників на найважливіші державні пости. Президентом країни був обраний давній прихильник і друг Пілсудського — професор Львівського політехнічного інституту І. Мосьціцький, який обіймав цю посаду до 30 вересня 1939 р. Легалізувавши державний переворот, Ю.Пілсудський до кінця свого життя посідав диктаторську посаду генерального інспектора Збройних сил Польщі і міністра військових справ (а з 2 жовтня 1926-го по 26 червня 1928 р. він очолював і Кабінет міністрів).

В аграрній політиці санація прагнула розширити свою соціальну базу на селі, не зупиняючи приватної парцеляції землі у нерентабельних маєтках та польської осадницької колонізації у східних регіонах країни, центр ваги перемістила на зміцнення фермерства шляхом комасації (упорядкування селянського землекористування), ліквідації черезсмужжя і сервітутів, урегулювання оренди землі. Внаслідок пришвидшення розвитку аграрного капіталізму поглиблювався процес «розселянення» і загострювалося соціальне протистояння на селі.

У галузі національної політики, тісно пов'язаної із зовнішньополітичним курсом Польщі, уряд також змістив пріоритети у стосунках держави з національними меншинами. Намагаючись пом'якшити гостроту національного протистояння в країні і витягнути міжнаціональні взаємини з глухого кута, куди їх загнала національна політика ендецьких «Інкорпораціоністів», пілсудчики спробували докорінно змінити саму стратегію її проведення.

В основу оновленого курсу національної політики була покладена «федералістська» програма пілсудчиків, яка в скорегованому варіанті стала називатись «польським прометеїзмом». Модернізована санацією доктрина вирішення національного питання виходила з перспективи воєнного зіткнення Заходу з СРСР, розпаду більшовицької імперії і формування на її руїнах нових державних утворень, котрі добровільно об'єднаються у федерації під егідою Другої Речі Посполитої. Головну роль у відродженні «Великої Польщі від Балтійського до Чорного моря» відводилася відновленій демократичній українській державі, яка, на думку «прометеїстів», відмовиться від Західної України і укладе унію з Польщею.

Активну роль у реалізації східної політики Польщі автори доктрини відводили галицьким українцям, які в нових історичних умовах, зважаючи на уроки падіння ЗУНР, як сподівалися пілсудчики, стануть не лише каталізатором руху за утворення Великої України, а й авангардом і потужною силою нового походу на Схід.

Однак така політика не гарантувала повної незалежності, а тим більше соборності українській державі. Вона була більше надуманою, ніж реальною, хоча з обох сторін і робилися спроби щодо її практичного здійснення.

Програму польської політики на Волині постфактум у 1936 р. визначив Волинський воєвода Г. Юзевський — близький до Ю. Пілсудського політик, призначений на цю посаду в 1928 р. Основні положення її були сформульовані таким чином:

«1. ...Не можна терпіти існування українських інституцій, відомих своїм ворожим ставленням до держави.

2. Всі прояви доброзичливого ставлення українського населення до Польщі польська влада і суспільство повинні оточувати опікою і турботою.

3. Слід прагнути до створення вогнищ польсько-української співпраці.

4. Треба створювати найкращі умови для організації українського життя, вільного від політичного впливу Східної Малопольщі, які задовольняли б культурні запити українського населення».

Впродовж десяти років Юзевський і підпорядкована йому адміністрація здійснювали цю програму на території Західної Волині, де проживало 68,4% україномовної людності. Зважаючи на таку національно-демографічну ситуацію і невисокий рівень національної свідомості основної маси населення, державна політика тут була орієнтована на українсько-польську співпрацю. Тому «доброзичливі» українці й осілі в цьому регіоні емігранти УНР залучались до адміністрації, підтримувались їх політичні, господарські і культурно-освітні організації. Воєводська адміністрація реально сприяла створенню ВУО, яке разом з екзильним урядом УНР стало другим полонофільським центром, що підпорядкував своєму впливові культурно-просвіти і товариства «Рідної хати» і «Просвітянської хати». З ініціативи воєводи був створений регіональний кооперативний центр, який користувався державними кредитами і діяв відособлено від української кооперації Східної Галичини. Воєводська адміністрація штучно підтримувала «сокальський кордон», всіляко обмежуючи проникнення на Волинь галицьких періодичних видань, вплив українських партій Східної Галичини.

Отже, аби тримати в покорі Західну Україну, державна влада, що зосереджувалась в руках «генеральської групи» пілсудчиків, продовжувала проводити в українському питанні політику за принципом «поділяй і владарюй». Заради досягнення великодержавницької мети уряд генерала М. Косішіковського схвалив частину пунктів «Українських постулатів» для Східної Галичини і одночасно підтримував програму Юзевського для Західної Волині. Він підтвердив відновлення «сокальського кордону», що стосувався поділу Західної України на два відособлені регіони.

Продовженням окремішньої регіональної політики польської влади було створення після парламентськиї виборів 1935р. двох окремих представництв українців у парламенті від Східної Галичини і Західної Волині. Галицько-українські представники у сеймі і сенаті пішли ще далі: вони не тільки схвалили рішення уряду щодо відновлення «сокальського кордону» й дали згоду на створення спільної з поляками територіальної групи послів і сенаторів південно-східних (галицьких) воєводств. Уперше після анексії краю Польщею УПР голосувала за державний бюджет і надання президенту І. Мосьціцькому надзвичайних повноважень у фінансово-господарських справах.

Під впливом шквалу критики, з якою накинулися на «політику нормалізації» всі опозиційні партії й групи, голова УПР В. Мудрий у промові на засіданні сейму 6 грудня 1935 р. боязко поставив вимогу про надання українським землям під Польщею територіальної автономії. Таким чином продемонстрував фарс перед виборцями, що видавався нібито за реальне завдання «політики нормалізації». Позитивних наслідків від її здійснення в умовах економічної нестабільності і міжусобної боротьби за державну владу годі було чекати.

Проголошений у жовтні 1935 р. урядом Косцялковського «ліберальний» курс «співробітництва з суспільством», «боротьби» з картелями за зниження цін на промислові товари і допомогу сільському господарству, нарешті, заграванння його із законослухняною елітою національних меншин не зустрів підтримки з боку інших ідеологічних спадкоємців Пілсудського. Боротьба за державну владу у Польщі тривала до тих пір, аж

доки ключові пости не зосередились в руках генерального інспектора збройних сил маршала (з 11 листопада 1936 р.) Е. Ридз-Смігли, президента І. Мосьціцького, міністра закордонних справ Ю. Бека та слухняного виконавця їх наказів прем'єра Ф. Славой-Складковського, який своїм декретом у липні 1936 р. фактично санкціонував встановлення військової диктатури Ридз-Смігли.

Проте реальні заходи щодо гарантування прав українцям були обмежені і суперечливі, особливо у культурно-освітній галузі. Серед десятка партій, які діяли на Волині, було ряд українських. Найбільш впливову — Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО) на Кременеччині очолював адвокат Борис Козубський, член ЦК УНДО від часу її створення у 1925 р. Михайло Черкавський працював заступником голови ЦК УНДО. Як сенатор він у 1925 р. виступив на захист політичних в'язнів, які перебували у львівських Бригідках, де умови були жахливі. Сенатор виступив у сеймі та сенаті з гострою обвинувальною промовою, виголосив інтерпеляцію до міністра справедливості Польщі. Газети надрукували цей виступ. Правда про становище політв'язнів у польських тюрмах Львова рознеслась по цілому світу. В'язні, і націоналісти, і комуністи, оголосили голодівку на знак протесту проти нелюдських умов, коли їх катували немилосердно, викручували руки, били по голові, п'ятах.

Як засвідчують матеріали Тернопільського обласного державного архіву, у 1931 р. УНДО на Кременеччині нараховувало сто членів партії та 4 тисячі симпатиків. Більш чисельною була Українська соціалістично-радикальна партія, яка нараховувала двісті членів. Партія мала симпатиків щонайменше 25 відсотків жителів краю.

«Сельроб-єдність», яка стояла на прокомуністичних позиціях, об'єднувала 165 членів. Симпатиків партія мала лиш 5% серед жителів повіту.

Крім легальних партій, на Кременеччині діяли й нелегальні організації й партії, серед них Українська військова організація (УВО). Комуністична партія Західної України (КПЗУ).

Чимало добрих справ робила повітова управа «Просвіти». У Кременецькій «Просвіті» переважали впливи УНДО та УСРП. В руках останньої перебувало 48 читалень повіту.

З 1929 р. у краї почали діяти нелегально члени ОУН, сформовані із УВО. Хоча ОУН перебувала у підпіллі, але користувалась значною підтримкою на місцях. Як згадував вихованець Кременецької православної української духовної семінарії Олег Штуль, українського націоналізму молодь учив політпросвітник Роман Бжеський. З учнів-старшокласників української гімназії та семінарії були створені таємні групи для вивчання курсу політекономії, історії України, інших дисциплін.

Молодь отримувала ідейне загартування, вчилася мислити, якими шляхами здобувати самостійність України.

СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

«Сельроб-єдність» мала перевагу лиш у 20 читальнях. УНДО виступало за незалежність України, мало своїх представників у сеймі, боролося за надання автономії для українців в межах Речі Посполитої. Ліві, зокрема компартія, виступали на захист Країни Рад, за відхід Західної України до складу СРСР, тобто під руку Кремля. Польський окупаційний режим жорстоко розправлявся як з лівими, так і з правими партіями. Кілька разів проходили судові процеси, зокрема над КПЗУ — у 1932, 1934, 1938 рр. І як парадокс: сталінський режим репресував багатьох діячів КПЗУ, які після розпуску партії у 1938 р. переїхали до Радянського Союзу.

Із середини 30-х рр. польська окупаційна влада на території Західної України повела відкриту шовіністичну політику, здійснюючи т. зв. «пацифікацію», тобто умиротворення жителів. За будь-який вияв протесту польська поліція вживала репресивних заходів: прилюдні побиття киями, арешти, мордування, підпали садиб непокірних. А на кінець 30-х років ці заходи досягли апогею: почалися масові арешти української інтелігенції.

Розглядаючи суспільне життя на волинських землях у міжвоєнний період, доцільно порівняти і ті суспільно-політичні процеси, які проходили на Волині, що знаходилась у складі Української Радянської Соціалістичної Республіки. На відміну від Західної Волині, де діяли різні політичні партії, на території Східної Волині, як і у всій УРСР, головною політичною силою була Комуністична партія більшовиків України, всі інші партії були ліквідовані. Таким чином, питання взаємодії з іншими політичними організаціями просто відпадало. Іммігранти ж на радянській Волині практично не затримувались, так як це прикордонна зона, а до прибульців із-за кордону була особлива увага та недовіра зі сторони органів влади. Навіть члени КПЗУ, які емігрували з Польщі, не викликали довіри і згодом, в роки масових репресій, були знищені. Якщо на території Західної Волині могутній пласт політичної імміграції з Наддніпрянщини відігравав провідну роль в усіх сферах життя краю, то на території Східної Волині комуністична влада в основному старалася використовувати мігрантів-неукраїнців: росіян, євреїв, робітників із міст, серед яких вони мали реальну підтримку, або людей, привезених прямо з Росії, особливо в період впровадження колективізації.

Разом із тим спостерігається цікава закономірність політики радянського та польського режимів на Волині у період між двома світовими війнами. За методами впровадження та наслідками її можна поділити на два періоди. Перший період — з 1921 р. до кінця 20-х років. Незважаючи на відкритий наступ та вороже ставлення до українського національного руху, обидві політичні системи більш-менш лояльно та терпимо відносилися до розвитку українського національно-культурного життя після завершення в Україні воєнних дій. У Речі Посполитій це проявилось у розвитку «Просвіти», україномовних видань, більш-менш демократичних виборів до польського парламенту та широке представництво в ньому українців. В радянській Україні це був період «коренізації» та широкого залучення українських діячів до державного будівництва.

Другий період — кінець 20-х до кінця 30-х років. Після періоду національного відродження розпочинається наступ сталінського режиму і погроми «національних відхилень» українців, які ніби вступили в протиріччя з ідеями інтернаціоналізму. Під час цього наступу проти представників усіх прошарків інтелігенції, які віддавали перевагу незалежному розвиткові України, розпочалися судові процеси зі звинуваченням у приналежності до Спілки визволення України, яка нібито прагнула до повалення влади. Ця кампанія придушення збіглася з періодом впровадження глибоких соціально-економічних змін. Мається на увазі індустріалізація і примусова колективізація села, що вели до опору селянства та всезростаючого терору над ним, і голодомору 30-х років. В нових умовах знову появився жупел «українського буржуазного націоналізму», проти якого правляча партія оголосила небачену війну. Все це мало виправдати розпочатий терор. Остаточно радянському режимові вдалось усунути національну інтелігенцію та зламати опір шляхом багатьох процесів і «чисток» 1937—1938 років.

Упродовж 1920—1939 років польська окупаційна влада намагалася призупинити національно-культурний процес українства, обмежити його політичні права і свободи. Було закрито товариство «Просвіта», ряд українських навчальних закладів, кооперативних організацій, філії «Сільського господаря», молодіжний «Пласт». Влада конфісковувала українські видання, прагнула ослабити українську православну церкву. Адміністрація різними засобами захищала свої шовіністичні інтереси на окупованих українських землях. Незважаючи на значні утиски, переслідування, терор, українство не припиняло боротьби за свої права і свободи.

Фото з архіву краєзнавчого музею

Олег ВАСИЛИШИН,
кандидат філологічних наук

НА МАЛІЙ БАТЬКІВЩИНІ УЛАСА САМЧУКА

Село Тилявка, якщо брати до уваги географічне розташування й особливість сільської забудови, нічим прикметним з-поміж інших сіл Шумщини не виділяється. Але один-єдиний факт — у цьому році виповнюється 100 років з того часу, як до тихого волинського села прибула група селян із Дерманя, які, поселившись на околиці села Тилявки в напрямку до Шумська, свою вулицю назвали „дерманською". Серед них була й родина Самчуків.

Перед стихією природи не здатна встояти не тільки людина, а навіть потужна техніка. Цього дня (як і в попередні роки) з хвилюванням чекали студенти та викладачі: „кликав" до свого родинного гнізда незабутній тилявчанин Улас Самчук. Але дістатися туди саме виявилося не так уже й просто: нинішня примхлива погода не шкодувала неприємних сюрпризів. Тому дістатися до Тилявки можна було тільки іншим трактом, тобто через Новостав на Шумськ. Аби не засмутити учасників цього подоріжжя, водій Павло Степанюк (до речі, тилявчанин) за якусь лічену годину різко пригальмував у Тилявці на „дерманській" вулиці, аби ми мали нагоду на власні очі помилуватися Самчуковим подвір'ям, де ще й досі стоїть гарна мурована хата під черепицею, в якій промайнули юнацькі роки письменника. З глибини подвір'я виглядає синя хатинка, яка немовби очікує того „маленького Уласика", якому Господь вложив у руки перо і дарував могутній талант українського „Гомера XX століття".

У центрі села — як ніколи велика кількість маршруток, а це означає, що Самчукові урочини уже розпочалися. Наш „науковий десант" наближається до пам'ятника прозаїкові і покладає квіти до підніжжя, не забувши при цьому зафіксувати цю неповторну мить у тісних рамках фотокадру.

Літературно-мистецький ранок „Уласу Самчуку — 107" відкрили аматори сцени Тилявського НВК (директор В. Дроздовська), надавши потім можливість засвідчити велику любов до Самчукового слова й учителям та учням найближчих сіл: Підгірська, Стіжка, Жолобок, Залісець. Уперше на

свято завітали вихованці та наставники Тернопільської української гімназії ім. Івана Франка. Особливою прикметою цьогорічних урочин було те, що на сцені представлені інсценізації уривків із творів „Марія", „Волинь", „Гори говорять", „Чого не гоїть огонь". Виступ маленької тилявчанки-бандуристки Ангеліни Іщук сколихнув незабутню мить Самчукового захоплення цим музичним інструментом (книга „Живі струни").

Автору цих рядків Тилявка дорога ще й тим, що саме тут започатковувалася наша спільна краєзнавчо-пошукова праця з невтомним дослідником Гаврилом Чернихівським, який щорічними виступами та численними книгами заслужив право називатися визнаним самчукознавцем. І хоч, на жаль, цього разу в затишній актовій залі школи уже не було чутно голосу Чернихівського-оратора, зате майже всі виступаючі згадували цю відому в краї особистість. Автор цих рядків наголосив на тому, що з року в рік тилявський духовний осередок (а саме так личить назвати музей під керівництвом Петра Панасюка) збирає під своє крило всіх тих, хто спрагло хоче напитись із самчукового джерела. Але щоб це джерело зажебоніло, свого часу треба було докласти максимум зусиль головному експозиціонеру Г. Чернихівському та уже згадуваному П. Панасюку, тодішньому віцепрем'єру, директору Інституту НАН України ім.Тараса Шевченка М.Жулинському та представнику Президента в Тернопільській області Р.Гром'яку, хранительці архівів Уласа Самчука в Торонто пані Є.Пастернак, родині письменника.

Через рік виповниться 20 років з часу відкриття літературно-меморіального музею У.Самчука. Усі ці роки студенти нашого навчального закладу не перестають цікавитись життєвим і творчим шляхом письменника. Останні 7 років у відповідності з планом роботи наукової лабораторії „Творчість Уласа Самчука та Бориса Харчука: художній літопис XX століття" кафедра української мови і літератури проводить Самчукові читання, на яких учасники лабораторії оприлюднюють результати своїх наукових зацікавлень.

Цього разу наукові повідомлення виголосили: студенти 51-А групи Роксолана Трачук („Образ Іншого у малій прозі Уласа Самчука"), Алла Лоб („В'язнично-таборовий світ у романі У. Самчука „Темнота"), Зоряна Киричук („В'язнично-таборова тематика у творчості У. Самчука"); Христина Рудюк („Ідейно-жанрова тематика передовиць у часописі У. Самчука „Волинь"), Любов Пастернак („Майстерність психологічного портрета героя — ознака індивідуального стилю У. Самчука"), Марія Кожарко („Часопис „Волинь" (редактор У. Самчук) як джерело пробудження національної свідомості та громадянської активності українців у 1941 — 45 рр.) з 12-ДПК групи; Ірина Аврамишин („Олена Теліга і Улас Самчук"), Олена Покотило („Духовний світ Володька у романі У. Самчука „Волинь"), Ольга Казьмірук („Фольклорно-етнографічні матеріали на сторінках газети „Волинь"), Ірина Ремізович („Героїка визвольних змагань [за романом У. Самчука „Чого не гоїть огонь" та повісті Б.Харчука „Вишневі ночі"]"), Вікторія Копчак („Планета Ді-Пі" У.Самчука як джерело вивчення світогляду письменника) з 21-ДП. Про значущість У.Самчука як видатної постаті в українській літературі і зростання інтересу до його спадщини з боку молодих дослідників говорили у своїх виступах викладачі інституту кандидати філологічних наук І. Комінярська та О. Пасічник, здобувач Р. Дубровський. На завершення читань виступив директор Тилявського літературно-меморіального музею У. Самчука, вчитель історії Петро Дмитрович Панасюк, для якого цей духовний осередок став сенсом життя: із сімдесяти років двадцять віддано музейній справі. Він привернув увагу до того, що цьогоріч минає 25 років з часу смерті У.Самчука, а це спонукає усіх нас до належного поцінування творчої спадщини „літописця українського простору".

Музей У.Самчука того дня був схожий на криницю духовності, з якої хотілося черпати по вінця цілющу воду.

...Застиглий у камені Улас Самчук проводжав своїх давніх друзів, сподіваючись на наступну зустріч.

Фото автора

НА СПОРТИВНІЙ ХВИЛІ

"ОЛІМПІЙСЬКА" БРОНЗА ГАЛИНИ КЕДРИЧ

Василь ТРИФОНЮК

У назві статті ніякої помилки немає – ні символічної, ні фактичної. Символічно: хіба хто може заперечити, що студентка факультету фізичного виховання нашого інституту Галина Кедрич має всі шанси здобути у майбутньому олімпійську нагороду і навіть не лише бронзової, а й найвищої проби?! Адже реальну бронзу реальної

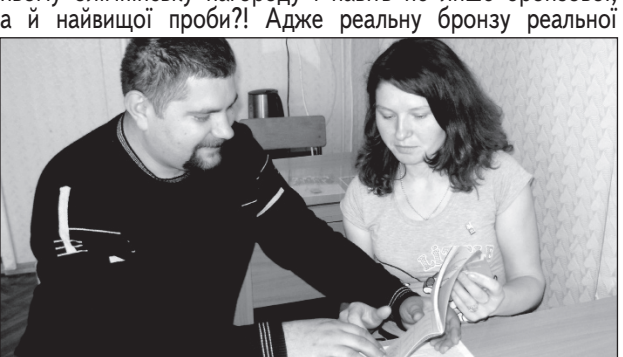

олімпіади вона вже здобула. На Всеукраїнській студентській олімпіаді з фізичного виховання, що проходила на базі Переяслав-Хмельницького державного університету імені Григорія Сковороди. Олімпіадою студентів – майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту – піклувалися голова оргкомітету, ректор університету-господаря, доктор історичних наук, академік НАПН України, професор В.П.Коцур, і голова журі, доктор наук з фізичного виховання та спорту, академік Української академії наук, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання Національного університету фізичного виховання і спорту України, професор Т.Ю.Круцевич. Саме вони своїми підписами у Дипломі засвідчили "бронзовий" успіх нашої студентки.

На фінальну частину олімпіади прибули 59 студентів із 29 ВНЗ України, які готують фахівців з фізичного виховання та спорту. Їх чекали нелегкі випробування у чотирьох номінаціях. Насамперед, потрібно було презентувати модель впровадження інтерактивних технологій у навчальний процес сучасної школи. Галина Кедрич своєю темою "Впровадження інтерактивних технологій в урок фізичної культури у 8 класі (модуль – волейбол)" розпочала накопичення залікових балів – 7 із 10 можливих. Найбільш успішним було вирішення нашою учасницею двох аспектів іншої номінації – "Творчого завдання": розроблений Галиною алгоритм розвитку фізичних якостей у дітей середнього шкільного віку та фрагменту конспекта уроку з фізичної культури (на основі особисто розробленого алгоритму) принесли їй 9,4 бала з 10, що було одним із найкращих показників у цій номінації. Третя номінація – вирішення тестових завдань з теорії і методики фізичного виховання, біохімії спорту, фізіології спорту – додала їй 4 бали до вже отриманих і дозволила увійти до 20 найсильніших, які брали участь у засіданнях "круглого столу" з теоретичних, методичних і практичних проблем фізичного виховання і спорту. Це додало нашій учасниці 5,7 бала і в загальному підсумку принесло "бронзовий" Диплом та іменний подарунок – монографію "Актуальні питання фізичного виховання учнівської молоді: теорія і практика" з автографом автора-редактора, члена журі олімпіади Т.Т.Ротерс.

Підкреслимо важливу деталь: в основному, наша студентка уступила лише представникам Національного університету фізичного виховання і спорту та Львівського інституту фізичної культури. Але це не знімає з нас відповідальності за більш ґрунтовну підготовку студентів до участі в олімпіадах і конкурсах, особливо в частині вирішення тестових завдань та участі у фахових дискусіях.

ЗМАГАННЯ АРМЛЕСТЕРІВ

У центрі фізкультури, здоров'я та спорту Тернопільського національного економічного університету відбулися змагання з армспорту між командами вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації Тернопільщини.

Команду Кременецького ОГПІ імені Тараса Шевченка представили 9 рукоборців, які боролися у різних вікових категоріях: 100кг – Вадим Стецюк (42-Ф, I місце на обидві

руки), Олександр Бондар (21-Ф, третє місце на обидві руки) і Назар Іванюк (41-Ф); 90 кг – Михайло Наголюк (41-Ф, II місце на обидві руки); 80 кг – Вадим Кунах (21-Фк, II місце на праву руку), Григорій Трачук – (21-Фк, II місце на ліву руку) та Дмитро Динюк (21-Ф); 70 кг – Андрій Голуб (21-Ф, I місце на ліву руку) та Олександр Балачук (41-Ф).

Із восьми спортивних колективів команда нашого інституту виборола II місце, уступивши першість господарям – рукоборцям ТНЕУ.

Організатор змагань і тренер команд, які посіли I і II місця, – заслужений майстер спорту Андрій Пушкар – почав готувати своїх підопічних до поєдинків всеукраїнського рівня.

У РІВНОМУ СУПЕРНИЦТВІ

У селищі Верховина (Івано-Франківщина) відбулися I зимові Спортивні ігри України серед вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації зі стрибків на лижах з трампліна та лижного двоборства, на яких успішно виступили студенти Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка і студенти Кременецького педагогічного коледжу. Зокрема, в програмі змагань з лижного двоборства Павло Крутюк (11-Фз) посів друге місце, Валерій Морозов (31-Фк) – третє, а Олег Вілівчук (22-Ф) – четверте місце. В командному заліку наші спортсмени здобули перше місце, відтіснивши на друге місце студентів Львівського державного університету фізичної культури і на третє – лижників Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника.

Зі стрибків на лижах з трампліна наші студенти показали також високі результати: Валерій Морозов – третє місце, Олег Вілівчук – четверте, Сергій Дроздов – п'яте і Павло Крутюк – шосте місце. У командному заліку зі стрибків на лижах з трампліна наші студенти посіли друге місце, цього разу пропустивши вперед спортсменів Львівського державного університету фізичної культури.

ТУРНІР ВИПУСКНИКІВ

У селищі Демидівка, що на Рівненщині, відбувся міжобласний волейбольний турнір пам'яті воїнів, які загинули в Афганській війні. Організаційний комітет змагань очолював випускник нашого навчального закладу, нинішній начальник відділу у справах молоді, сім'ї та спорту місцевої райдержадміністрації Володимир Новосад. У турнірі брали участь команди Рівненської і Тернопільської областей. Попередні ігри принесли нашій команді перемогу у зустрічі з волейболістами м.Дубно і поразку від команди м.Млинів. у напруженому матчі за третє місце збірна інституту уступила з рахунком 1:2 команді селища Демидівки, яку, до речі, тренує також випускник нашого ВНЗ Олександр Жомирук. Таким чином, і організували турнір, і перемогли в турнірі фахівці з дипломами, одержаними в Кременці. Тому здобуте третє місце – не програш, а повчальна зустріч кількох поколінь наших випускників і свідчення того, що ми готуємо фахівців, здатних досягти конкретних практичних результатів у фаховій сфері. Тим більше, команду інституту тренує випускник Кременецького педагогічного коледжу, а нині завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання, кандидат наук з фізичного виховання і спорту Віктор Голуб.

ВЕСНЯНИЙ ПІДСУМОК ЗИМОВОГО СПОРТУ

Підведено підсумки I Спортивних ігор України із зимових видів спорту серед вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації. Представники Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту ім.Тараса Шевченка брали участь у двох зимових спортивних дисциплінах: лижному двоборстві та стрибках на лижах з трампліна. Перший вид приніс нам 177 залікових очок і перше місце серед ВНЗ України з цієї спортивної дисципліни (на другому місці залишилась команда Львівського державного університету фізичної культури, яка уступила нам 12 очок). Проте львів'яни випередили нас у стрибках на лижах з трампліна: 162 очка проти 146, що дало їм перше місце з цього виду, а нам, відповідно, друге. В окремих зимових видах спорту (біатлон, лижні перегони, сноуборд, гірськолижний спорт) ми не виступали, однак увійшли до першої десятки ВНЗ за загальнокомандними підсумками I Спортивних ігор України. Спортивну честь інституту захищали: Павло Крутюк, Валерій Морозов, Олег Вілівчук (лижне двоборство) і Сергій Дроздов, який приєднався до них у стрибках з трампліна.

УМІЮТЬ БОРОТИСЯ І ПЕРЕМАГАТИ

Відбувся традиційний турнір з футзалу серед дівчат, присвячений дню 8 Березня. У змаганнях брали участь команди: "Фізичне виховання (інститут)" , 11-Б групи біологічного факультету, "Дошкільне виховання", "Іноземна філологія", команди 11-Р та 11-М груп мистецького факультету та "Фізичне виховання (коледж)".

У фіналі за III – IV місця з переконливим рахунком 3:0 команда "Фізичне виховання" (коледж) показала свою перевагу над футболістками 11-Б групи, а в запеклому поєдинку за I – II місця перемогу над колегами факультету "Іноземна філологія" отримали спортсменки збірної команди "Фізичне виховання (інститут)" – 3:1!

Під час нагородження були визначені такі номінації: "Кращий воротар" – Ганна Кузьмич (22-Ф), "Кращий бомбардир" – Вікторія Сосюк (43-Фз), "Кращий гравець" – Леся Заслуцька (31-Н), "Гравець глядацьких симпатій" – Надія Лень (12-ДПК) та Олена Ватажук (11-Б), "Найактивніший гравець" – Яна Хрещук (22-Фк), "Гравець викладацьких симпатій" – Ольга Хавень (11-А).

В організації та проведенні змагань брали участь викладачі кафедри теорії і методики фізичного виховання, студентський профком, очолюваний Андрієм Заблоцьким, а також місцеві спонсори.

ВДАЛИЙ СТАРТ ВОЛЕЙБОЛІСТІВ

У м. Броди (Львівщина) відбувся міжобласний волейбольний турнір пам'яті Володимира Ковтуна – колишнього викладача фізичного виховання Бродівського педагогічного училища, відомого своїми досягненнями на всеукраїнській

спортивній арені: підготовлені ним команди з футболу, волейболу, легкої атлетики неодноразово сходили на п'єдестал пошани республіканських турнірів і першостей. У півфінальному поєдинку наша волейбольна збірна (тренер – кандидат наук з фізичного виховання і спорту В.А.Голуб; капітан – Назар Молочій) не залишили жодного шансу команді Бродівської ДЮСШ (3:0), а фінальний двобій був видовищним і емоційним: йшла вперта боротьба за кожне очко, але в кінцевому підсумку нашій збірній все-таки вдалося здолати опір команди Бродівського педагогічного коледжу (3:2).

Вдалий старт збірній волейбольній команді інституту забезпечили: В'ячеслав Шелест (51-Ф), Ігор Яценишин (51-Фз), третьокурсники факультету "Фізична культура" Віктор Ковальчук, Сергій Дмитрук, Вадим Головко, Андрій Богута; першокурсники цього ж факультету Андрій Марценюк і Дмитро Базюк та Олександр Ариванюк з факультету "Технологічна освіта". Команду було нагороджено Почесною грамотою і Кубком.

ПОПЕРЕДНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Підведено попередні підсумки III Студентських спортивних ігор серед вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації Тернопільської області, які включають спортивні досягнення команд ВНЗ із семи видів спорту. Збірна нашого інституту виступила у чотирьох дисциплінах: армспорт (тренер Андрій Пушкар) – друге місце після команди Тернопільського національного економічного університету; волейбол (чоловіки – тренер Віктор Голуб) – шосте місце; гирі (тренер Анатолій Антонюк) – четверте місце; настільний теніс (тренер Василь Коханець) – п'яте місце. У загальному заліку наша команда посідає четверте місце після потужних тернопільських команд Педагогічного, Економічного, Технічного університетів, які мають змогу виставити по дві збірних команди у кожній спортивній дисципліні.

Сторінку підготувала Валентина КАЩУК

ЗУСТРІЛИ ВЕСНУ В ЗАКАРПАТТІ!

Сергій КОЛІСЕЦЬКИЙ, власкор "Замку"

Ось і розпочалась наша чудова подорож в місця старовини та надзвичайної краси. Їхали ми всю ніч і лише на ранок досягли своєї цілі – найпершої зупинки на озері Синевир. Озеро вражає своєю красою, дивовижною природою. Воно знаходиться на висоті 989 метрів над рівнем моря. Найбільша

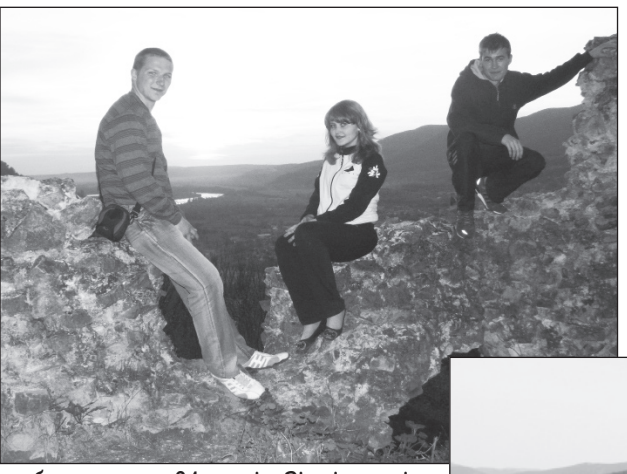

глибина досягає 24 метрів. Зі всіх сторін озеро оточене горами, і на одну з таких гір ми піднімалися. Це гора Озерна. Йдучи вгору, ми підкоряли лісові сніги, які ще не розтанули, полонини, з яких відкривається чудовий вигляд. Також ми мали можливість бачити озеро Синевир з найвищої точки гори Озерної.

Після відпочинку душею, якщо можна так сказати, ми поїхали у Хуст – місто нашої ночівлі, де відвідали його найвизначнішу і найкрасивішу пам'ятку – Хустський замок. З нього відкривається красивий краєвид на місто і на гори, якими воно оточене. Хуст – невелике містечко з мальовничими вулицями і завулками, від яких віє століттями; з містками, перекинутими над річкою Хустицею, що з'являється несподівано то тут, то там.

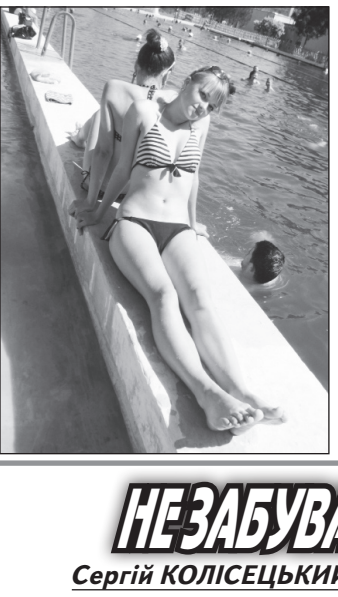

Всі відпочиваючі мають можливість прогулятися містом і сходити в Хустський замок, який чимось нагадує Замкову гору у нашому місті. Вони пройшли нелегкий шлях, створили легендарну історію навкруг себе. Вороги не раз хотіли захопити ці дві фортеці, але вони залишалися неприступними і досі нагадують нам про важкі часи боротьби.

На світанку ми вирушили у місто Берегово. "Родзинка" міста – термальні джерела кремнієво-азото-вуглекисло-хлоридно-натрієвих вод високої мінералізації. Температура води в басейні-купальні ніколи не опускається нижче 36 градусів. Тому купатися і покращувати здоров'я особливо приємно не влітку, а пізно восени і взимку, коли про інші відкриті водойми залишається тільки мріяти. Купання в термальних джерелах Берегово – це той чудодійний випадок, коли приємне поєднується з корисним. Тутешня вода благотворно впливає на здоров'я людей із серцево-судинними хворобами, верикозом, артритом, остеохондрозом, допомагає вилікуватися від наслідків травм кісткової тканини, м'язів і сухожиль, полегшує страждання від недуг нервової системи. Покращувати і зміцнювати здоров'я можна без напруги і з задоволенням.

Залишивши термальні джерела, ми отримали можливість придбати справжні закарпатські вина, що виготовлені з винограду, вирощеного на полонинах і вистояного роками у винних погребах. Таке вино дуже корисне для організму: воно покращує кровообіг, а також дозволяє розслабитися і насолоджуватися неповторним смаком і запахом.

Попрощавшись з містом Берегово, ми вирушаємо у своєрідну "країну квітів" – у Долину нарцисів. "Долина нарцисів" – заповідний масив, розташований в урочищі Кіреші, за 4 км від Хуста. Це унікальний ботанічний об'єкт, в якому охороняється найбільший у Середній Європі осередок нарцису вузьколистого. Цей середньоєвропейський високогірний вид поширений в Альпах, на Балканах і в Карпатах на висотах 1100—2060 метрів. Разом з величезним науковим значенням «Долина нарцисів» становить і значну естетичну цінність. У період масового цвітіння (друга – початок третьої декади травня) долина вкривається майже суцільним білим килимом квітучих нарцисів, помилуватися якими приїжджають звідусіль.

На жаль, ми не бачили цвітіння нарцисів, бо весна була пізньою і вони ще не встигли розцвісти, проте ми мали можливість побачити, як виглядає квітуча "Долина нарцисів" у Музеї нарцисів. Із приємним відчуттям втоми ми повертаємось у місто Хуст, де маємо можливість відпочити і погуляти.

Третій день розпочався з прощання з Хустом, до якого ми вже звикли, і продовженням нашої чудової мандрівки селищем Солотвино. Воно розкинулось на правому березі річки Тиса, у передгір'ї Карпат між гірськими хребтами Салаван та Магура на висоті 200 – 300м над рівнем моря. Перше озеро з'явилося кілька десятків років тому на місці шахти Кунікунда, яка відпрацювала свій ресус ще у минулому столітті. З часом площа водойм на місці просідання ґрунтів збільшувалась і нині сягає майже 10 га. Вода у цих озерах дуже солона (30 – 32 г/л) і корисна для лікування хвороб нервової системи, радикулітів, плевритів, артритів, захворювань шкіри.

Ми купалися у цих озерах і відчули на собі високий вміст солі у воді. Вийшовши на берег, стаєш зовсім білим, тому що все тіло покрите сіллю. Крім знаменитих озер, у Солотвино є ще і не менш знамениті соляні шахти. Туди з'їжджаються бажаючі лікуватися від астми, туберкульозу й інших захворювань дихальних шляхів.

Залишивши Солотвино, ми вирушили через Яблунівський перевал на ярмарок, де придбали сувеніри на згадку про цю дивовижну поїздку. По дорозі зробили ще одну

невеличку зупинку, де змогли придбати справжнє гуцульське живе пиво, що так і манить своєю прохолодою і смаком. Із приємною втомою і надзвичайними враженнями від поїздки ми повернулися додому.

НЕ ЗАБУВАЙМО...

Сергій КОЛІСЕЦЬКИЙ

26 квітня 1986 року відбувся вибух на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС. В той час були кинуті усі сили для боротьби з катастрофою, щоб радіація не забруднила навколишнє середовище. Сьогодні, у XXI столітті, ми стали жертвами цієї екологічної стихії. В наш час все більше і більше людей починає хворіти на онко-, дихальні, серцево-судинні та інші захворювання. Зараз діти від самого народження мають якість патології. Нині, коли світ перейшов в еру «Технічного прориву», ми все ще залишаємося такими ж незахищеними від екологічних катастроф та аномалій. Вибух на Чорнобильській АЕС призвів до численних жертв, до зараження навколишнього середовища України та інших країн Європи. Але все одно люди, що гоняться за наживою, нічого не бояться. Вони збирають ягоди, плоди, ловлять рибу, а тоді продають на ринку, отруюючи дорослих і особливо дітей.

Держава проводить різні заходи щодо забезпечення і збереження нашого здоров'я, але цього все одно мало. У 2012 році Європейська асоціація захисту довкілля виділила гроші на будівництво нового саркофагу над четвертим енергоблоком. Цей саркофаг буде надійно захищати від потрапляння та розповсюдження радіації у підземні річки та навколишнє середовище.

Всі, напевно, чули приказку «Вік живи – вік учись». З цієї приказки можна зробити висновок, що люди так нічого і не навчились після вибуху Чорнобильської АЕС, після таких численних жертв. Все в цьому світі потрібно берегти, уміло користуватись природними благами. Зараз держави Європи почали переходити на екологічно чисту енергію. Україна теж зробила перші кроки у цьому напрямку. Почали будувати сонячні, повітряні та інші електростанції, які менше руйнують наше здоров'я та навколишнє середовище.

Тож будьте мудрими, бережіть своє здоров'я і довкілля. Адже від нас залежить майбутнє дітей і всієї планети!

ДОМІВКИ ДЛЯ ШПАКІВ...

Юлія ТКАЧУК

Кожної весни педагогічний факультет традиційно здійснює одну цікаву подію. Це розвішування шпаківень у Національному парку «Кременецькі гори». Цьогоріч це своєрідне Свято весни відбулося з участю "новачків" Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка.

Надворі стояла чудова весняна погода, що сприяла благородній справі, в якій брали участь студенти педагогічного факультету, зокрема 11-ДП і 12-ДПК груп. Звичайно, даний захід не міг обійтися без керівника, який цінує і дорожить цією справою. У цьому юним натуралістам допомагали викладач навчальної дисципліни «Основи природознавства з методикою», кандидат біологічних наук Михайло Іванович Майхрук і куратор 11-ДП групи Оксана Михайлівна Доманюк.

Процес розвішування шпаківень відбувався у два етапи. Спочатку студенти однієї групи здійснювали екскурсію, яка була побудована на дослідженні видового складу соснового лісу, а також проводили фенологічні спостереження за станом погоди. Михайло Іванович цікаво розповідав про рослинний і тваринний світ лісу, звертав увагу на видову різноманітність дерев, кущів, трав'янистих рослин.

Ми побачили багато ранньоквітучих рослин (анемону дібровну, ряст бульбистий, чистотіл, зірочника, медунку, печіночницю), комах (лимонницю, вівчарика-ковалика, джмеля, кропив'янку, павичеве око) і птахів, які вже клопотались біля своїх гнізд.

Інша група в цей час розвішувала шпаківні. Але як же ми, такі ніжні і тендітні дівчата, змогли самі повісити домівки для птахів? Безперечно, ми не обійшлись без надійної чоловічої руки. У цьому нам допомагали справжні джентльмени – студенти 31-СП групи Андрій Гулійчук і Вадим Кисіль.

Ця тематична прогулянка була цікавою для всіх, і кожен взяв щось корисне для себе. Без сумніву можна сказати, що всі знання, отримані під час екскурсії, знайдуть своє застосування у майбутній роботі з дітьми.

Сподіваємось, що птахам припадуть до душі нові домівки і вони неодмінно там поселяться. А ми з почуттям виконаного обов'язку передамо естафету наступникам, які поповнять студенство нашого інституту вже наступної осені.

У НАПРЯМКУ "МАЛЕНЬКОГО ПАРИЖУ"

Віталія ТОМЧУК

Студенти 32-ДПК групи з куратором Н.В.Приймас, а також частина студентів 31-Фк та деяких інших груп з викладачем В.М.Трифонюком неодноразово подорожували цікавими місцями України. Цього разу вони обрали Львів і Олесько.

Львів – одне з найбільших міст України, важливий культурний, політичний, науковий та економічний центр західного регіону країни. У ньому знаходиться більше 2 тисяч історичних, архітектурних і культурних пам'яток, а центральну частину міста оголошено історико-архітектурним заповідником і внесено до Списку Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО.

На в'їзді у місто ми відвідали перлину старої львівської архітектури – греко-католицький кафедральний собор Св. Юра, що збудований у 1761 – 1774 роках і вражає вдалим поєднанням прекрасної архітектури, скульптури і майстерно виконаних елементів декору.

Своє знайомство зі Львовом розпочинаємо з тієї його частини, яка називається Княже місто.

Високий замок – найвища гора у Львові. Саме її у XIII ст. галицькі князі обрали для спорудження однієї з фортець для захисту свої держави від загарбників. Гору з замком назвали Княжою. Біля підніжжя гори – місто з передмістям, центром якого був майдан, що сьогодні називається Старий Ринок.

Парк «Високий замок» зберігає лише фрагменти стін, а у XIII столітті тут мешкав правитель Галицько-Волинського князівства Лев Данилович.Оглянувши найдревніші пам'ятки, переходимо до серця міста – площі Ринок. Міська ратуша розміщена у центрі і дає унікальну можливість оглянути панораму старовинного міста. Вперше про існування ратуші міські хроніки згадують 1381 року. У 1491 році вона була споруджена з кам'яною вежею, годинником і галереєю для сурмача. Вхід у ратушу охороняють два леви з гербами міста на щитах. Подолавши 408 сходинок, підіймаємося на оглядовий майданчик вежі. По дорозі бачимо зблизька механізм великого ратушного годинника.

На Ринку чотири фонтани зі статуями персонажів древньогрецької міфології: Артеміди, Діани, Нептуна й Адоніса. Майже на кожному будинку охоронна таблиця: «Пам'ятка архітектури», адже в період Середньовіччя та Відродження місто називали «окрасою королівства Польського». На особливу увагу заслуговують пам'ятки архітектури XVI століття: будинок Бандінеллі; «Чорна кам'яниця»; «палац Корнякта», який має затишний «італійський дворик»; палац князів Любомирських, де у 1772 – 1821 роках знаходилась резиденція австрійських губернаторів Галичини, є кращим в Україні зразком світської архітектури. У деяких із цих будівель відкрито музеї. Для відвідування обираємо одну із найстаріших львівських аптек – Аптеку-музей «Під чорним орлом», Львівський історичний музей, що розміщений у палаці Корнякта і називається Королівські палати, звідси проходимо у чудовий «італійський дворик». Далі подорожуємо у Середмістя, що вражає величчю архітектурних шедеврів сакральної духовності, серед яких велична будова Ла-

тинського кафедрального собору Успіння Пресвятої Богородиці. Навколо собору до XVIII століття шляхетні жителі зводили фамільні склепи. Кілька усипалень збереглося до наших днів і є одними з найкращих у Європі.

Костел бернардинців вражає розкішними вигадливими елементами, виконаними на замовлення польського короля Сигізмунда III.

Відвідавши пам'ятник Івану Федорову, ми ознайомились із найбільшим букіністичним ринком Львова.

Наступним елементом екскурсії була Порохова вежа, що стоїть на оборонних земляних валах, які залишились із давніх часів, а двісті років тому на них організували парк, названий Губернаторськими валами. При Церкві Успіння Богородиці колись діяло братство для відстоювання національних і релігійних прав українців.

Далі на нашому шляху постала велична споруда Домініканського костелу. Живописні деталі й унікальні скульптури створюють живу гру світла і тіні.

Вулиця Вірменська створює у місті осередок свого життя з унікальною архітектурою і неповторним духом найдревнішої східної християнської культури. Вірменський собор – пам'ятка архітектури національного значення у Львові, що належить до Світової спадщини ЮНЕСКО, єдиний храм Вірменської апостольної церкви у Західній Україні.

Подорожуємо до Проспекту Свободи – головної магістралі Львова. Центр міста перенесено сюди у XIX столітті. Річка Полтва була захована у бетонний тунель, над яким почалось будівництво.

Ставши частиною Австро-Угорської імперії, Львів повинен був набути рис найкращих столиць Європи. Архітектори втілили

задум – і Львів почали називати «маленьким Парижем».

У центрі бульвару – кам'яний фонтан Богоматері, далі – пам'ятник видатному українському поету Тарасу Шевченку, поряд височіє дванадцятиметровий монумент «Хвиля національного відродження».

Згодом нашому поглядувідкривається пам'ятник знаменитому поетові польського народу Адаму Міцкевичу. На гранітній колоні постаменту – крилатий геній, котрий подає поетові ліру. Нині пам'ятник Адамові Міцкевичу у Львові часто називають найкращим із усіх зображень поета.

У центрі ми сфотографували клумбу з емблемою УЕФА «Євро-2012». Вона виконана у формі футбольного м'яча та двох квіток, що символізують Україну і Польщу. Загальна її площа – 35 квадратних метрів.

На Проспекті Свободи знаходиться одна з найяскравіших споруд України – Театр опери та балету імені Соломії Крушельницької. Багата образність будови театру інтригує скульптурно живописною насиченістю і є однією з кращих у Європі. Зупинившись на хвилину перед величним фонтаном біля входу у театр, заходимо до самої будови. Інтер'єр прикрашено кольоровим мармуром, позолотою, декоративним розписом і скульптурою. Стіни дзеркального фойє вражають багатством орнаментальної ліпнини, їх оздоблюють живописні полотна, скульптурні композиції, серед яких особливу увагу привертає скульптура Соломії Крушельницької. Захоплює красою і величчю глядацька зала: декоративні балкони, позолочена ліпнина, сяйво світла... І ось підіймається завіса... Опера «Мадам Баттерфляй» Дж. Пуччіні виконується мовою оригіналу. Головну роль виконує лауреат міжнародного конкурсу Г.Вільха. А багато років тому на сцені театру «Гранде» цю роль виконувала українська оперна співачка С.Крушельницька. Відомо, що після спектаклю Пуччіні надіслав їй листівку з надписом: «Найчарівнішій та найпрекраснішій Баттерфляй». Це найніжніша і найзворушливіша опера великого італійського композитора Дж. Пуччіні, зображення людської драми на фоні національного японського колориту кінця XIX – початку XX століття. Трагічне кохання японської дівчини, схожої на метелика, і американського морського офіцера. Підкреслене значення музики, прекрасні оперні голоси; виконання опери, як це прийнято у всіх провідних оперних театрах світу, – мовою оригіналу. Зачаровуюча музика, вишукана постановка...

Переповнені враженнями від високого мистецтва, виходимо у прохолоду та яскраві вогні вечірнього Львова...

Недільний ранок розпочинаємо із походу у львівську Майстерню шоколаду. Уже зі входу відчувається приємний та приворожуючий запах. Тут можна скуштувати до 35 видів цукерок. У кондитерському цеху їх роблять чотири шоколатьє – майстри, які працюють тільки з шоколадом. Цукерки продають поштучно й у наборах. Придбавши смачні сувеніри, подорожуємо далі.

На схід від древніх стін міста простягається район колишнього Личаківського передмістя.

Личаківське кладовище – одне з найбільших і відомих у Європі – знаходиться серед буйної зелені, що стала прекрасною оправою для каплиць, гробниць і надгробків, більшість з яких мають архітектурну цінність.

Тут були поховані І. Франко, С. Крушельницька, В. Івасюк, С.Людкевич, І.Білозір та багато інших відомих людей.

Справжні шедеври надгробної скульптури розміщені по всьому кладовищі. Цвинтар, відкритий на початку XVI століття, тепер має статус музею. Територія кладовища – це неповторний куточок природи, алеї і дороги надають йому яскравих ознак парку. Він немов потонув у хвилястій зелені дерев. Шпилясті брами, каплиці та пам'ятники виконані талановитими скульпторами й архітекторами. Поміж шелесту дерев та співу птахів ніби вчувається гомін століть, охоплює почуття філософської оцінки справжнього сенсу життя...

Наступним екскурсійним об'єктом у нашій програмі був Олеський замок – видатна пам'ятка архітектури та історії XII – XVIII століття, єдина оборонна твердиня в Україні, споруджена галицько-волинськими князями, яка збереглася з часів Київської Русі.

Сьогодні у замку створено музей-заповідник, де розміщено відділ Львівської картинної галереї. Великою популярністю користується замок у кінематографістів. Тут знімали епізоди до фільмів «Три мушкетери», «Овод» та ін. У долині навколо замку розбитий парк. Його територію розділяють доріжки. Збереглися старовинні скульптури.

Кілька років тому тут проходив конкурс сучасної скульптури – частина робіт залишилась у парку і тішать око відвідувачів.

Завершальним етапом нашої подорожі стала зупинка у Почаєві. Відвідавши Свято-Успенську Почаївську Лавру, ми повернулися додому. Попереду нові маршрути... Запрошуємо до подорожі чарівною Україною!

КРЕМЕНЕЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ КОГПІ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ НА 2012-2013 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста (на основі базової загальної середньої освіти, 9 кл.):

0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 5.01020101 Фізичне виховання*:
Кваліфікація: *Вчитель фізичної культури, оператор ПЕОМ.*
українська мова (диктант) - профільний; фізична культура (творчий конкурс).
0202 Мистецтво 5.02020501 Образотворче мистецтво*:
Кваліфікація: *Вчитель образотворчого мистецтва, керівник гуртка художніх промислів.*
українська мова (диктант) - профільний; образотворче мистецтво (творчий конкурс).
0202 Мистецтво 5.02020401 Музичне мистецтво*:
Кваліфікація: *Вчитель музичного мистецтва, керівник хореографічного колективу.*
українська мова (диктант) - профільний; музика (творчий конкурс).
0101 Педагогічна освіта 5.01010101 Дошкільна освіта:
Кваліфікація: *Вихователь дітей дошкільбного віку, вчитель іноземної мови у дошкільних закладах.*
українська мова (диктант); біологія (усно) - профільний.
0101 Педагогічна освіта 5.01010301 Технологічна освіта:
Кваліфікація: *Вчитель технологій і креслення, керівник гуртка художніх промислів.*
українська мова (диктант); математика (усно) - профільний.

Заяви приймаються з 02 липня по 20 липня
Вступні екзамени та творчі конкурси з 21 липня по 31 липня.
Зарахування в коледж:
за державним замовленням - до 11 серпня;
за кошти фізичних та юридичних осіб - до 25 серпня.

Кременецький обласний гуманітарно-педагогічний інститут ім. Тараса Шевченка
ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ НА 2012-2013 навчальний рік

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра (на базі повної загальної середньої освіти):

0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 6.010201 Фізичне виховання*:
Спеціалізація: *Методика туристичної роботи.*
Кваліфікація: *Вчитель фізичної культури.*
українська мова та література – сертифікат Українського центру оцінювання якості освіти (далі сертифікат);
біологія – сертифікат (профільний);
фізична культура - творчий конкурс.

0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 6.010201 Фізичне виховання*:
Додаткова спеціальність: 6.040102 Біологія.
Кваліфікація: *Вчитель фізичної культури.*
українська мова та література – сертифікат;
біологія – сертифікат (профільний);
фізична культура - творчий конкурс.

0202 Мистецтво 6.020205 Образотворче мистецтво*:
Спеціалізація: *Художня культура.*
Кваліфікація: *Вчитель образотворчого мистецтва.*
українська мова і література – сертифікат;
історія України – сертифікат (профільний);
образотворче мистецтво - творчий конкурс.

0202 Мистецтво 6.020204 Музичне мистецтво*:
Спеціалізація: *Хореографія.*
Кваліфікація: *Вчитель музичного мистецтва.*
українська мова та література – сертифікат;
історія України – сертифікат (профільний);
музичне мистецтво - творчий конкурс.

Заяви приймаються з 02 липня по 17 липня
Творчі конкурси з 17 липня по 31 липня

0101 Педагогічна освіта 6.010101 Дошкільна освіта:
Додаткова спеціальність: 6.030103 Практична психологія.
Кваліфікація: *Вихователь дітей дошкільного віку.*
українська мова та література – сертифікат;
біологія - сертифікат (профільний);
математика або історія України - сертифікат.

0101 Педагогічна освіта 6.010101 Дошкільна освіта:
Додаткова спеціальність: 6.010102 Початкова освіта.
Кваліфікація: *Вихователь дітей дошкільного віку. Вчитель початкових класів.*
українська мова та література – сертифікат;
біологія - сертифікат (профільний);
математика або історія України - сертифікат.

0101 Педагогічна освіта 6.010106 Соціальна педагогіка (художньо-прикладна діяльність):
Додаткова спеціальність: 6.030103 Практична психологія.
Кваліфікація: *Соціальний педагог.*
українська мова та література – сертифікат;
історія України - сертифікат (профільний);
іноземна мова або біологія - сертифікат.

0401 Природничі науки 6.040102 Біологія*:
Спеціалізація: *Інформатика.*
Кваліфікація: *Вчитель біології.*
українська мова та література – сертифікат;
біологія – сертифікат (профільний);
фізика або хімія – сертифікат.

0101 Педагогічна освіта 6.010103 Технологічна освіта (декоративно-прикладна творчість):
Спеціалізація: *Інформатика.*
Кваліфікація: *Вчитель технологій і креслення.*
українська мова та література – сертифікат;
математика – сертифікат (профільний);
фізика або хімія – сертифікат.

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія* (німецька мова і література, українська мова і література):
Кваліфікація: *Вчитель німецької мови і зарубіжної літератури.*
українська мова та література – сертифікат;
іноземна мова – сертифікат (профільний);
історія України – сертифікат.

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія* (німецька мова і література, англійська мова і література):
Кваліфікація: *Вчитель німецької мови і зарубіжної літератури.*
українська мова та література – сертифікат;
іноземна мова – сертифікат (профільний);
історія України – сертифікат.

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія* (англійська мова і література, німецька мова і література):
Кваліфікація: *Вчитель англійської мови і зарубіжної літератури.*
українська мова та література – сертифікат;
іноземна мова – сертифікат (профільний);
історія України – сертифікат.

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія* (англійська мова і література, польська мова і література):
Кваліфікація: *Вчитель англійської мови і зарубіжної літератури.*
українська мова та література – сертифікат;
іноземна мова – сертифікат (профільний);
історія України – сертифікат.

Заяви приймаються з 02 липня по 31 липня
Термін оприлюднення рейтингового списку вступників - 1 серпня

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста):

0101 Педагогічна освіта 6.010103 Технологічна освіта
0101 Педагогічна освіта 6.010101 Дошкільна освіта
0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 6.010201 Фізичне виховання*
0202 Мистецтво 6.020204 Музичне мистецтво*
0202 Мистецтво 6.020205 Образотворче мистецтво*

Заяви приймаються з 06 липня по 04 серпня. Конкурсний відбір з 05 серпня по 10 серпня

До заяви на ім'я ректора необхідно додати:
- документ державного зразка про повну загальну середню освіту (документ про здобутий освітньо-кваліфікаційний рівень або документ про базову загальну середню освіту) і додаток до нього, за особистим вибором оригінали або завірені копії;
- медична довідка за формою 086-О (оригінал або її завірена копія);
- довідка про щеплення;
- 6 фотокарток розміром 3х4 см;
- сертифікати Українського центру оцінювання якості освіти (оригінали або завірені копії);
- документ, що дає право на пільги при вступі;
- копія ідентифікаційного номера;
- копія трудової книжки.
Свідоцтво про народження, паспорт, військовий квиток вступник пред'являє особисто.

Освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра):

0101 Педагогічна освіта 7.01010101 Дошкільна освіта:
Додаткова спеціальність: 7.03010301 Практична психологія.
Кваліфікація: *Організатор дошкільної освіти. Вихователь дітей дошкільного віку. Практичний психолог.*

0101 Педагогічна освіта 7.01010101 Дошкільна освіта:
Додаткова спеціальність: 7.01010201 Початкова освіта
Кваліфікація: *Організатор дошкільної освіти. Вихователь дітей дошкільного віку. Вчитель початкової школи.*

0101 Педагогічна освіта 7.01010301 Технологічна освіта (декоративно-прикладна творчість):
Спеціалізація: *Інформатика.*
Кваліфікація: *Вчитель технологій, профільного навчання (декоративно-прикладної творчості) і креслення. Вчитель інформатики (зазначається в додатку до диплома).*
0202 Мистецтво 7.02020501 Образотворче мистецтво:*
Спеціалізація: Художня культура.
Кваліфікація: Вчитель образотворчого мистецтва, етики і естетики. Вчитель художньої культури (зазначається в додатку до диплома).
0202 Мистецтво 7.02020401 Музичне мистецтво:*
Спеціалізація: Хореографія.
Кваліфікація: Вчитель музичного мистецтва, етики та естетики. Керівник хореографічного колективу (зазначається в додатку до диплома).
0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 7.01020101 Фізичне виховання:*
Спеціалізація: Методика туристичної роботи.
Кваліфікація: Вчитель фізичної культури. Організатор туристичної роботи (зазначається в додатку до диплома).
0203 Гуманітарні науки 7.02030302 Мова та література (німецька, англійська):*
Спеціалізація: Шкільне бібліотекознавство.
Кваліфікація: Філолог. Вчитель німецької і англійської мови та зарубіжної літератури. Шкільний бібліотекар (зазначається в додатку до диплома).
0203 Гуманітарні науки 7.02030302 Мова та література (англійська, німецька):*
Спеціалізація: Шкільне бібліотекознавство.
Кваліфікація: Філолог. Вчитель англійської і німецької мови та зарубіжної літератури. Шкільний бібліотекар (зазначається в додатку до диплома).
0203 Гуманітарні науки 7.02030302 Мова та література (англійська, польська):*
Спеціалізація: Шкільне бібліотекознавство.
Кваліфікація: Філолог. Вчитель англійської і польської мови та зарубіжної літератури. Шкільний бібліотекар (зазначається в додатку до диплома).
0203 Гуманітарні науки 7.02030302 Мова та література (англійська, українська):*
Спеціалізація: Редагування освітніх видань.
Кваліфікація: Філолог. Вчитель англійської мови, української мови і літератури та зарубіжної літератури. Редактор освітніх видань (зазначається в додатку до диплома).
0401 Природничі науки 7.04010201 Біологія:*
Додаткова спеціальність: 7.01020301 Здоров'я людини.
Кваліфікація: Біолог. Вчитель біології, екології та основ здоров'я. Організатор валеологічної служби в дошкільних, шкільних та реабілітаційних закладах освіти.

Освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (перепідготовка):

0101 Педагогічна освіта 7.01010101 Дошкільна освіта:
Кваліфікація: *Організатор дошкільної освіти. Вихователь дітей дошкільного віку.*

Заяви приймаються з 06 липня по 04 серпня. Конкурсний відбір з 05 серпня по 10 серпня.

Підвищення кваліфікації

0101 Педагогічна освіта 5.01010101 Дошкільна освіта
0101 Педагогічна освіта 7.01010101 Дошкільна освіта

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістра (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, спеціаліста):

0401 Природничі науки 8.04010201 Біологія*
Кваліфікація: *Біолог. Викладач біології.*
Вступні випробування:
фахове вступне випробування (усно);
іноземна мова (усно).

0202 Мистецтво 8.02020401 Музичне мистецтво*
Кваліфікація: *Викладач музичного мистецтва.*
Вступні випробування:
фахове вступне випробування (усно);
іноземна мова (усно).

0101 Педагогічна освіта 8.01010301 Технологічна освіта*
Кваліфікація: *Викладач загальнотехнічних дисциплін і методики навчання технологій.*
Вступні випробування:
фахове вступне випробування (усно);
іноземна мова (усно).

Заяви приймаються з 06 липня по 04 серпня
Вступні випробування з 05 серпня по 10 серпня

Зарахування в інститут: за державним замовленням - до 11 серпня;
за кошти фізичних та юридичних осіб - до 25 серпня.

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста):

0101 Педагогічна освіта 6.010103 Технологічна освіта
0101 Педагогічна освіта 6.010101 Дошкільна освіта
0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 6.010201 Фізичне виховання*
0202 Мистецтво 6.020204 Музичне мистецтво*
0202 Мистецтво 6.020205 Образотворче мистецтво*

Освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра):

0101 Педагогічна освіта 7.01010101 Дошкільна освіта
Кваліфікація: *Організатор дошкільної освіти. Вихователь дітей дошкільного віку. Практичний психолог.*
0101 Педагогічна освіта 7.01010301 Технологічна освіта
Кваліфікація: *Вчитель технологій, профільного навчання (декоративно-прикладна творчість) і креслення.*
0202 Мистецтво 7.02020501 Образотворче мистецтво*
Кваліфікація: *Вчитель образотворчого мистецтва, етики і естетики.*
0202 Мистецтво 7.02020401 Музичне мистецтво*. Кваліфікація: *Вчитель музики, етики і естетики.*
0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 7.01020101 Фізичне виховання* . Кваліфікація: *Вчитель фізичної культури.*
0203 Гуманітарні науки 7.02030302 Мова та література (англійська, німецька)*
Кваліфікація: *Вчитель англійської і німецької мови та зарубіжної літератури.*
0401 Природничі науки 7.04010201 Біологія*. Кваліфікація: *Біолог. Вчитель біології.*

Освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (перепідготовка):

0101 Педагогічна освіта 7.01010101 Дошкільна освіта:
Кваліфікація: *Організатор дошкільної освіти. Вихователь дітей дошкільного віку.*

Заяви приймаються з 06 липня по 04 серпня. Конкурсний відбір з 05 серпня по 10 серпня

Зарахування в інститут: за державним замовленням - до 11 серпня; за кошти фізичних та юридичних осіб - до 25 серпня.

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра (на базі повної загальної середньої освіти):

0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 6.010201 Фізичне виховання*:
українська мова та література – сертифікат;
біологія – сертифікат (профільний);
фізична культура - творчий конкурс.

0202 Мистецтво 6.020205 Образотворче мистецтво*:
українська мова і література – сертифікат;
історія України – сертифікат (профільний);
образотворче мистецтво - творчий конкурс.

0202 Мистецтво 6.020204 Музичне мистецтво*:
українська мова та література – сертифікат;
історія України – сертифікат (профільний);
Музичне мистецтво - творчий конкурс.

Заяви приймаються з 11 липня по 31 липня
Творчі конкурси з 01 серпня по 10 серпня

0101 Педагогічна освіта 6.010101 Дошкільна освіта:
українська мова та література – сертифікат;
біологія - сертифікат (профільний);
математика або історія України - сертифікат.

0101 Педагогічна освіта 6.010103 Технологічна освіта:
українська мова та література – сертифікат;
математика – сертифікат (профільний);
фізика або хімія – сертифікат.

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія (німецька)*:
українська мова та література – сертифікат;
іноземна мова– сертифікат (профільний);
історія України – сертифікат.

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія (англійська)*:
українська мова та література – сертифікат;
іноземна мова – сертифікат (профільний);
історія України– сертифікат.

0401 Природничі науки 6.040102 Біологія*:
українська мова та література – сертифікат;
біологія – сертифікат (профільний);
фізика або хімія – сертифікат.

Заяви приймаються з 11 липня по 09 серпня
Термін оприлюднення рейтингового списку вступників - до 11 серпня

ВЕЛИКОДНІЙ ЗАРЯД ЕНЕРГІЇ

Географія роботи гуртка зовсім не обмежується стінами інституту і студентським контингентом. Навчитися дивовижному мистецтву писанкарства приходять і школярі, і дорослі працівники нашого ВНЗ зі своїми маленькими внучатками, які особливо в передвеликодній період прагнуть спробувати творчі сили і зробити такий бажаний (і, звичайно, дуже вагомий, бо ж власний!) візеруночок на яйці до найбільшого християнського свята.

Сам писанкар проводить майстер-класи, ділиться своїми знаннями й уміннями у школах рідного Кременця, району, Тернопільщини й інших областей України, знаменитих традиціями писанкарства. Петро Олексійович постійно відвідує мистецькі фестивалі разом зі своєю дружиною, Ларисою Володимирівною, котра славиться чудовими вишиванками. Творче подружжя дуже гармонійно і вдало поєднує ці два види українського народного мистецтва, даруючи радість відвідувачам.

Проте є у нашого митця особлива радість та гордість. Окрім власних нагород і визнання майстерності, Петро Данилюк пишається своїми учнями, а деяких із них уже по праву називає своїми послідовниками. Так, Дипломом Міністерства культури України, управління культури та управління освіти і науки Львівської облдержадміністрації та Коломийської міської ради за зайняте перше місце у конкурсі великодніх композицій на Всеукраїнському фольклорному фестивалі "Писанка" (м.Коломия) ось уже два роки поспіль нагороди отримує минулорічна студентка, а нині викладач кафедри образотворчого мистецтва та методики його викладання Катерина Поднєжна (Приступа) і, як завжди, висловлюється подяка керівникові гуртка та делегації наших писанкарів за активну участь у Міжнародному та Всеукраїнському фестивалях "Лемківська писанка" (м.Львів) зокрема, і за вагомий вклад у розвиток традиційного народного мистецтва Лемківщини в цілому.

Якщо ж говорити про інших молодих гуртківців, то неодноразова учасниця мистецьких конкурсів Ольга Сова та її колега Надія Бартошевська самостійно проводять майстер-класи у загальноосвітніх навчальних закладах Кременеччини, заохочуючи таким чином до цього незбагненного і прадавнього виду мистецтва юні творчі серця, поширюючи національну культуру у шкільному колективі, зміцнюючи безперервний зв'язок між минулим, сьогоденням і майбутнім нашого народу і збагачуючи духовність підростаючого покоління, якому творити завтрашній день України.

Фото з архіву Петра ДАНИЛЮКА

З ІСТОРІЇ ЗАРОДЖЕННЯ ТРАДИЦІЇ

Традиція писати писанки сягає своїм корінням у сиву давнину, коли людина була неподільною з природою і, як кажуть, все навколо було живим і вміло розмовляти. Щоб вижити серед могутніх стихій, потрібно було мати серце чисте, як гірські води, а руку міцну, як гілля дуба, і ще знати дивовижну мову Всесвіту...

Згодом виникли символи, неначе букви тієї чарівної мови. Зображуючи їх на стінах печер, посуді та одязі, люди зверталися до сонця, вітру, води, землі. З часом ті послання почали писати на пташиному яйці. Чому саме на яйці? Мабуть, прадавніх людей вражала поява з неживого предмета нового життя. І так, не знаючи астрономії, наші предки перетворили кругле яйце в маленьку модель Землі і Всесвіту з вогненною кулею всередині...

Що це? Передбачення? Чи, може, вони знали світобудову, бо були мудрими і тому змогли поєднати християнство як ідею спасіння душі від мороку з найсвітлішими образами минулого? Так виникла писанка – символ нового життя, Воскресіння Бога і відродження природи. Відтоді кожне творіння писанки стає пробудженням-перетворенням засніженої, зимової землі в яскраву, весняну, радісну.

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО "ПИСАНКИ"!

Хочете навчитися таємному мистецтву розпису яйця і водночас допомогти силам Добра і Світла побороти холод і темряву? Приєднуйтеся до юних писанкарів гуртка "Писанка", що круглий рік працює в нашому інституті під керівництвом майстра народної творчості Петра Данилюка.

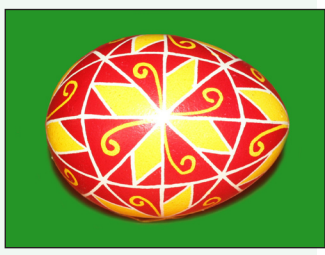

"Замок" - газета КОГПІ ім.Тараса Шевченка
Видається українською мовою.
Свідоцтво **ТР №422-22Р**, 05.12. 2006 р.
Індекс **96492**
Засновник і видавець: трудовий колектив КОГПІ ім. Тараса Шевченка

Наш розрахунковий рахунок:
35427008001808
МФО 838012
УДК в Тернопільській області
ЗКПО 02125556

Головний редактор
Анатолій БАГНЮК
Літературний редактор, відповідальний секретар
Ніна КАЗЬМІРУК
Редактор-дизайнер
Сергій ЮРЧУК

Редактор відділу студентської молоді, оператор комп'ютерного набору і верстки
Валентина КАЩУК
Фотохудожник
Петро ДАНИЛЮК

Видрукувано у ТОВ "Буковинський видавничий дім" м.Чернівці, вул. Прутська, 29
Наклад 1500 прим.

Наша адреса: 47003, вул. Ліцейна, 1, м.Кременець, Тернопільська обл.